

Brina Zoran

PLATFORMA ZLATA PALIČICA
IN KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA

Brina Zoran

PLATFORMA ZLATA PALIČICA
IN KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA

Brina Zoran

PLATFORMA ZLATA PALIČICA IN KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA

eSLOGI, številka 2

Izdal: Slovenski gledališki inštitut, Mestni trg 17, Ljubljana

Zanj: Mojca Jan Zoran

Urednica: Mojca Jan Zoran

Lektor: Andraž Polončič Ruparčič

Oblikovanje in postavitve: Andrej Ovsec

Leto izida: 2020

Elektronska izdaja eSLOGI-2

Elektronski vir (pdf)

Način dostopa (URL): <https://www.slogi.si/publikacije-vse/>

Študija je objavljena v okviru nacionalnega projekta **Gleda(l)išče**. Naložbo sofinancirata Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=25249795](#)

ISBN 978-961-6860-27-7 (pdf)

Prvi koraki v gledališče, v svet domišljije in odrske magije, naj bodo za otroke kakovostni, naj nudijo umetniško izkušnjo, razvijajo domišljijo in ustvarjalnost, oblikujejo estetski čut, spodbujajo dialog in razmišljanje ter naj gledališče razširijo v prostor kreativnega in prožnega učenja. Zato je pomembno, da mladim obiskovalcem nudimo kakovostno gledališko izkušnjo.

Kadar želimo z otroki in mladino obiskati gledališče, se nemalokrat znajdemo pred vprašanjem, katero predstavo izbrati za določeno starostno skupino in kako prepoznati kakovost, ki mladim obiskovalcem omogoča umetniško bogato, vsebinsko zanimivo, čustveno vznemirljivo, očarljivo in navdušujočo gledališko izkušnjo.

Eno od orodij in pomagal za izbiro in odločitev je [spletna platforma Zlata paličica](#), referenčna baza za iskanje in prvo spoznavanje kakovostne gledališke produkcije za otroke in mladino, ki jo je izbrala in ocenila tričlanska strokovna komisija. Platforma je namenjena staršem, vzgojiteljem, učiteljem ter vsem, ki radi obiskujejo gledališče in želijo v gledališki svet vpeljati tudi odraščajoče občinstvo. [Platforma Zlata paličica](#) je del nacionalnega projekta Gleda(l)išče, katerega nosilec in izvajalec je Slovenski gledališki inštitut.

Študija *Platforma Zlata paličica in kulturno-umetnostna vzgoja* avtorice Brine Zoran, ki je nastala na podlagi avtoričine magistrske naloge *Spletna platforma Zlata paličica kot vzorčno spletno okolje za področja kulturno-umetnostne vzgoje*, predstavlja platformo z vidika kulturno-umetnostne vzgoje in raziskuje tudi njene univerzalne zmožnosti. »Pridobljeni rezultati so podlaga za razvoj spletne platforme Zlata paličica pa tudi pokazatelj, da je model celostno zasnovane spletne platforme, kakršna je Zlata paličica, primeren vzorec, po katerem bi se lahko razvijale podobne platforme tudi na drugih področjih kulturno-umetnostne vzgoje,« je zapisala avtorica. Verjamemo, da je študija zanimiva za širši krog bralcev, ki jih zanimajo kultura, umetnost, kulturno-umetnostna vzgoja, kreativno partnerstvo in sodelovanje ter iskanje možnosti, orodij in pomagal za izbiro kakovostnih umetniških vsebin. Naj bo *Platforma Zlata paličica in kulturno-umetnostna vzgoja* vzpodbuda za nadaljnje raziskovanje, povezovanje, sodelovanje in razvoj na področju kulturno-umetnostne vzgoje. Zato študijo kot spletno gradivo objavljamo v okviru projekta Gleda(l)išče.

Mag. Sandra Jenko, programska vodja projekta Gleda(l)išče

Objavljena študija je nastala na podlagi magistrske naloge, ki je bila pripravljena kot zaključna naloga študija Poučevanje na razredni stopnji na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Naloga je bila izdelana pod mentorstvom dr. Vesne Geršak in somentorstvom dr. Helene Korošec in je nastala v sodelovanju s Slovenskim gledališkim inštitutom.

Slovenski gledališki inštitut je nacionalni koordinator kulturno-umetnostne vzgoje (KUV) na področju gledališča in je nosilec nacionalnega projekta KUV Gleda(l)išče, katerega ena od programskih enot je [spletna platforma Zlata paličica](#). Študija ni pomembna zgolj za snovalce in urednike [spletne platforme Zlata paličica](#), temveč je pomembna za celotno področje KUV, saj dokazuje premišljeno celostno zasnovano spletno platformo, ki bi bila z manjšimi prilagoditvami primerna tudi za druga področja KUV, za katera primerljive informacijske in vsebinske baze še niso vzpostavljene. Verjamem, da bo študija pomagala pri nadaljnjem razvoju KUV in bo služila kot dobro izhodišče za prihodnje raziskave in študije.

Brina Zoran

POVZETEK

V študiji smo proučevali projekt Gleda(l)išče, kompleksen projekt kulturno-umetnostne vzgoje na področju gledališča, ki zajema pet programskih enot. Osredotočili smo se na spletno platformo Zlata paličica, najobširnejšo in krovno programsko enoto projekta. Zanimala sta nas uporaba platforme v praksi ter potencial modela platforme za druga področja kulturno-umetnostne vzgoje. V teoretičnem delu smo predstavili področji kulture in kulturno-umetnostne vzgoje v slovenskem in mednarodnem prostoru. Natančneje smo proučili razvoj kulturno-umetnostne vzgoje na Slovenskem in se nato osredotočili na področje gledališča. V empiričnem delu smo z uporabo polstrukturiranega intervjuja pridobili pogled, informacije in mnenje o predmetu raziskave na različnih ravneh: intervjuvali smo v projektu sodelujoče učiteljico in umetnico, vodjo projekta ter koordinatorko za kulturno-umetnostno vzgojo na Ministrstvu za kulturo RS. Delovanje platforme v praksi smo preučili z analizo SWOT, ki smo jo opravili s pomočjo odgovorov strokovnih delavcev v kulturi ter vzgoji in izobraževanju. Iz obravnave je razvidno, da je osrednji del platforme Zlata paličica z vidika uporabnikov katalog priporočenih gledaliških predstav za otroke in mladino. Uporabniki so pri katalogu kot pozitivno ocenili strukturiranost, možnost iskanja predstav po različnih parametrih in preverjanje kakovosti predstav s strani večdisciplinarne komisije. Analiza je pokazala, da spletna platforma v ciljni javnosti še ni dovolj prepoznana, predvsem pa se uporabniki še ne zavedajo vseh sestavnih delov in potencialov, ki jih premore. V intervjujih je bilo izpostavljeno, da spletna platforma spodbuja kreativno partnerstvo med kulturo (umetnostjo), vzgojo in izobraževanjem ter strokovnimi delavci na obeh področjih. Kot eden od bistvenih dejavnikov za delovanje spletne platforme Zlata paličica in za razvoj tovrstnih platform na drugih področjih kulturno-umetnostne vzgoje pa je bila izpostavljena tudi nujnost kontinuiranega zagotavljanja finančnih sredstev. Pridobljeni rezultati so podlaga za razvoj spletne platforme Zlata paličica pa tudi pokazatelj, da je model celostno zasnovane spletne platforme, kakršna je Zlata paličica, primeren vzorec, po katerem bi se lahko razvijale podobne platforme tudi na drugih področjih kulturno-umetnostne vzgoje.

KLJUČNE BESEDE

Kulturno-umetnostna vzgoja, uprizoritvena umetnost, gledališče, kreativno partnerstvo, spletna platforma Zlata paličica, Gleda(l)išče

SUMMARY

In the master's thesis, we aimed to study the project Gleda(l)išče. Gleda(l)išče is a complex project of cultural-artistic education in the field of theater, covering all together five program units. As part of the Master's thesis, we focused on the Zlata paličica online platform, the most comprehensive unit of the project. We were interested in using the platform in practice and the potential of the platform model to be used in other fields of cultural and artistic education. In the theoretical part, we have presented the fields of cultural and artistic education in the Slovenian as well as international space. We took a closer look at the development of cultural and artistic education in Slovenia and focused on the field of theater. In the empirical part, using a semi-structured interview, we obtained a view, information, and opinion on the subject of research at different levels: teacher and artist involved in the project, project leaders and coordinators for cultural and artistic education at the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia. The work of the platform in practice was examined by SWOT analysis among professionals in the field of culture and education. The discussion shows that the central part of the platform of the Zlata paličica is a catalog of recommended theater performances for children and young people from the perspective of users. The users rated the catalog as positive, its structure, the ability to search for performances by various parameters and to check the quality of the performances by a multidisciplinary committee. The analysis has shown that the online platform is not yet sufficiently recognized in the target public, and above all, users are not yet aware of all the components and potentials that the platform has. The interviews highlighted that the online platform fosters a creative partnership between art, education, and professionals in all fields. One of the essential factors for the operation of this web platform and the development of such platforms in other fields of cultural and artistic education, was the necessity of continued provision of financial resources. The results obtained are the basis for the further development of the Zlata paličica web platform and are a clear indicator, that a model of a fully designed online platform such as Zlata paličica is a suitable model for developing similar platforms in other fields of cultural and artistic education.

KEY WORDS

Cultural Education, Performing Arts, Theater, Creative Partnership, Zlata paličica Online Platform, Gleda(l)išče

VSEBINA

1.	UVOD	10
2.	TEORETIČNA IZHODIŠČA	12
2.1.	KULTURA IN KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA	12
2.2.	KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA V STRATEŠKIH DOKUMENTIH	19
2.3.	DELOVANJE MREŽE KOORDINATORJEV KUV	29
3.	Gleda(l)išče	38
3.1.	PREDSTAVITEV PROJEKTA Gleda(l)iščeE	38
3.2.	PREDSTAVITEV DRUGIH PROJEKTOV	46
3.2.1.	PRVI PRIZOR: GLEDALIŠČE KOT PROSTOR UČENJA SIMBOLNIH JEZIKOV	46
3.2.2.	IGRIŠČE ZA GLEDALIŠČE 2.0	47
3.2.3.	SKUM - RAZVIJANJE SPORAZUMEVALNIH ZMOŽNOSTI S KULTURNO-UMETNOSTNO VZGOJO	48
3.3.	PROGRAMSKA ENOTA PLATFORMA ZLATA PALIČICA	50
4.	EMPIRIČNI DEL	57
4.1.	OPREDELITEV PROBLEMA	57
4.2.	CILJI RAZISKAVE	58
4.3.	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	58
4.4.	METODA IN RAZISKOVALNI PRISTOP	59
4.4.1.	VZOREC	59
4.4.2.	OPIS POSTOPKA ZBIRANJA PODATKOV	59
4.4.3.	POSTOPKI OBDELAVE PODATKOV	59
5.	REZULTATI RAZISKAVE IN INTERPRETACIJA	60
5.1.	OPREDELITEV KATEGORIJ	61

5.2.	RV1 - Katere so prednosti, priložnosti, ovire platforme Zlata paličica?	64
5.2.1	TABELA ANALIZE SWOT	64
5.2.2	TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV	66
5.2.3	ODGOVOR	72
5.3.	RV2 - Ali je platforma Zlata paličica spremenila način iskanja gledališke predstave za otroke in mladino in kako	75
5.3.1.	TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV	75
5.3.2.	ODGOVOR	76
5.4.	RV3 - Ali platforma Zlata paličica spodbuja kreativno partnerstvo med umetnostjo ter vzgojo in izobraževanjem in kako?	76
5.4.1.	TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV	76
5.4.2.	ODGOVOR	78
5.5.	RV4 - Ali je način izbire kakovostnih umetniških vsebin s tričlansko komisijo, sestavljeno iz strokovnjaka za dano področje, razvojnega psihologa in pedagoga, uporaben tudi za druga področja - katera?	79
5.5.1.	TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV	79
5.5.2.	ODGOVOR	81
5.6.	RV5 - Bi lahko model platforme Zlata paličica deloval tudi na drugih področjih KUV - katerih?	82
5.6.1.	TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV	82
5.6.2.	ODGOVOR	84
5.7.	ANALIZA REZULTATOV GLEDE NA CILJE PROJEKTA GLEDA(L)IŠČE	85
5.8.	OMEJITVE RAZISKAVE IN PREDLOGI ZA PRIHODNOST	87
6.	ZAKLJUČEK	88
7.	LITERATURA IN VIR	91

KAZALO SLIK

Slika 1 - Prikaz prve ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov	21
Slika 2 - Prikaz prve in druge ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov	22
Slika 3 - Prikaz prve, druge in tretje ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov	22
Slika 4 - Prikaz nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov	23
Slika 5 - Prikaz prve ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov	23
Slika 6 - Prikaz prve in druge ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov	23
Slika 7 - Prikaz prve, druge in tretje ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov	24
Slika 8 - Prikaz nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov	24
Slika 9 - Prikaz delovanja celotne nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje	25

KAZALO TABEL

Tabela 1 - Tabela frekventnosti kategorij	50
Tabela 2 - odgovori za analizo SWOT	54
Tabela 3 - kodirani intervjuji: RV1	60
Tabela 4 - kodirani intervjuji: RV2	64
Tabela 5 - kodirani intervjuji: RV3	67
Tabela 6 - kodirani intervjuji: RV4	69
Tabela 7 - kodirani intervjuji: RV5	72

1. UVOD

»Gledališče smatram kot najboljšo obliko umetnosti, najbolj neposreden način, kako lahko človek človeku pokaže, kako je biti človek.« – Oscar Wilde

Zavedanje, da je gledališče nujno za razvoj otroka in mladostnika, nas je privedlo do tematike in vsebine študije. Odločili smo se, da v nalogi predstavimo projekt Gleda(l)išče in se podrobneje posvetimo eni od njegovih programskih enot, spletni platformi Zlata paličica. Zlata paličica je po našem mnenju zelo koristna platforma, ki z načinom delovanja, organiziranostjo in izborom vsebine s strani večdisciplinarne strokovne komisije orje ledino na področju spletnih okolij kulturno-umetnostne vzgoje (KUV).

Zanimalo nas je, katere so njene največje prednosti, kako se platforma odraža v praksi in ali je spremenila način iskanja gledališke predstave za otroke in mladino. Zanimalo nas je tudi, ali platforma spodbuja kreativno partnerstvo med strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju ter strokovnimi delavci v umetnosti.

Poleg tega pa smo želeli ugotoviti, ali bi bil način izbire vsebine s tričlansko komisijo, sestavljeno iz strokovnjaka s področja umetnosti, razvojnega psihologa in pedagoga, primeren tudi na drugih področjih KUV ter ali bi sistemsko enako zastavljena platforma lahko delovala tudi na drugih področjih KUV. S tem bi se, zaradi strokovno pregledane in sistematično organizirane vsebine, omogočil lažji dostop do kakovostne umetnosti, ki je ključnega pomena pri KUV v vrtcih in šolah.

Za potrebe razumevanja KUV smo najprej izhajali iz teoretičnih izhodišč, kaj sploh je kultura in kaj umetnost, zakaj ju potrebujemo in kdaj se je prvič pričelo govoriti o kulturno-umetnostni vzgoji. Zgodovinski razvoj KUV je prav tako pomemben za razumevanje izhodišč KUV na Slovenskem, kako je bila načrtovana in kaj vse je bilo potrebno, da smo prišli do razpisa, pod okriljem katerega (s pomočjo evropskih sredstev) deluje projekt Gleda(l)išče.

Raziskovalni del naloge smo zastavili s štirimi polstrukturiranimi intervjuji, pri katerih so sodelujoči vsak na svojem področju povezani s KUV: od učiteljice v šoli, sodelujoče umetnice, vodje projekta do koordinatorke za KUV na Ministrstvu za kulturo. Ker pa zgolj z intervjuji ne bi dobili odgovora na vprašanje, kako se spletna platforma Zlata paličica odraža v praksi, smo za dopolnilo izbrali analizo SWOT (prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in ovire), za katero smo pridobili odgovore

uporabnikov platforme Zlata paličica, pedagogov vzgojno-izobraževalnih zavodov, pedagogov v kulturi in umetnikov.

Kulturno-umetnostna vzgoja se v Sloveniji razvija, z njo se povečuje tudi ponudba kakovostnih vsebin za otroke in mladostnike. Smiselno bi bilo, da bi vsako področje imelo neko okolje, kjer bi bila vsebina dostopna in o kakovosti izbrane vsebine ne bi bilo dvoma. Velikokrat je v hiperprodukciji težko prepoznati kakovost, iz letakov ali posameznih spletnih strani pa je to preprosto nemogoče.

Upajmo, da vse vloženo znanje, trud in čas pri oblikovanju in izvedbi projekta Gleda(l)išče ter njegovi platformi Zlata paličica ne bodo zaman in da se bo v prihodnosti razvilo več verodostojnih spletnih okolij s strokovno preverjeno kakovostjo.

2. TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1. KULTURA IN KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA

Kaj pravzaprav je kultura? To je zelo širok pojem, ki v različnih kontekstih ponuja mnogo možnosti različnega razumevanja besede. Beseda kultura se na primer pogosto pojavlja v botaniki, prav tako ni redka niti v farmaciji. Pojem kulture je večznačen. V uvodu priročnika *Cultural awareness and expression handbook* (2016) člani delovne skupine, ki so priročnik pripravljali, zapišejo: »Kultura ni enostaven pojem. Beseda se lahko uporablja v ožjem pomenu za svet umetnosti, lahko pa jo razumemo tudi širše kot področje, ki vključuje dediščino, humanistiko in filozofijo. V svojem najširšem pomenu pa se lahko nanaša na vse vidike človekovega vedenja«¹ (prav tam, str. 9). V tej nalogi bomo dali prednost kulturi, povezani z umetnostjo, človekovim delovanjem in ustvarjanjem. Kultura kot »dejavnost, ki obsega področje človekovega umskega, zlasti umetniškega delovanja, ustvarjanja« (Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2014, str. 526), bo naša temeljna razlaga, h kateri se bomo vračali.

Kultura kot človekovo delovanje je torej prisotna že od nekdaj. Da pa sta kultura in predvsem izobraževanje v smeri kulture pomembna, se v zadnjih letih vedno več govori. »Kulturna zavest in izražanje« je med drugimi ena od osmih ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje, ki jih bo vsak državljan držav Evropske unije potreboval, »da se bo lahko prožno prilagajal hitro spreminjajočemu in medsebojno zelo povezanemu svetu« (Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje – evropski referenčni okvir, 2006, str. 13). Ključne kompetence so opredeljene kot »kombinacija znanja, spretnosti in odnosov, ustrežajočih okoliščinam. Ključne kompetence so tiste, ki jih vsi ljudje potrebujejo za osebno izpolnitev in razvoj, dejavno državljanstvo, socialno vključenost in zaposlitev« (prav tam). Evropski parlament in Svet Evropske unije sta ključno kompetenco Kulturna zavest in izražanje opredelila kot (prav tam, str. 18): »Spoštovanje pomena kreativnega izražanja zamisli, izkušenj in čustev v različnih medijih, vključno z glasbo, upodabljaljivimi umetnostmi, literaturo in vizualnimi umetnostmi. Bistveno znanje, spretnosti in odnosi, povezani s to kompetenco: Kulturno znanje vključuje zavest o lokalni, nacionalni in evropski kulturni dediščini ter njenem mestu v svetu.

---

¹»Culture is not an easy term. The word can be used as strictly limited to the world of the arts, but it can also be seen broadly, encompassing heritage, the humanities and philosophy. In its widest sense, it can refer to all aspects of human behaviour.«

Zajema osnovno poznavanje glavnih kulturnih del, vključno s popularno sodobno kulturo. Bistveno je razumeti kulturno in jezikovno raznovrstnost v Evropi in drugih regijah po svetu, potrebo po njeni ohranitvi ter pomen estetskih dejavnikov v vsakdanjem življenju. Spretnosti vključujejo priznavanje in izražanje: upoštevanje in uživanje v umetnostnih delih ter predstavitvah ter samoizražanje skozi različne medije z uporabo posameznikovih prirojnih sposobnosti. K spretnostim spada tudi sposobnost za povezovanje lastnih ustvarjalnih in izraznih pogledov z mnenji drugih in za prepoznavanje družbenih in gospodarskih priložnosti v kulturni dejavnosti. Kulturno izražanje je bistveno za razvoj ustvarjalnih spretnosti, ki jih je mogoče prenesti na več različnih poklicnih področij. Pravo razumevanje lastne kulture in občutek identitete sta lahko osnova za odprt odnos in spoštovanje do različnosti kulturnega izražanja. Pozitiven odnos zajema tudi ustvarjalnost, pripravljenost za negovanje estetskih možnosti z umetnostnim samoizražanjem in sodelovanje v kulturnem življenju.«

Sistematična kulturna vzgoja je tako bistvena za razvoj posameznika. »Skozi umetniško izkušnjo se otroci urijo v sposobnostih 21. stoletja – ustvarjalnosti, kritičnem mišljenju, komunikaciji in v sodelovanju –, ki so ključne za višjenivojske oblike mišljenja« (Geršak, V.; Podobnik, U.; Frelj, Č., in Jurjevič, N., 2018). Tako v svetovnih kot tudi v evropskih in ne nazadnje v slovenskih krogih je poudarjanje pomena kulturne vzgoje vedno bolj prisotno. »Kultura in umetnost sta ključni komponenti celostnega izobraževanja, ki vodi do popolnega razvoja posameznika«² (Road Map for Arts Education, 2006). »Poglavitna instrumenta za spodbujanje kulturne zavesti in izražanja sta umetnostna vzgoja in kulturna vzgoja,«³ navaja Ernst Wagner (Cultural awareness and expression handbook, 2016, str. 20) ter dodaja: »Umetnostna vzgoja in kulturna vzgoja sta bistveni za vseživljenjsko učenje in za poln razvoj osebnosti in državljanstva«⁴ (prav tam, str. 21).

---

²»Culture and the arts are essential components of a comprehensive education leading to the full development of individual.«

³»The main instruments for addressing cultural awareness and expression are arts education and cultural education.«

⁴»Arts education and cultural education are essential for lifelong learning and for the full development of personality and citizenship.«

Prisotni sta v vseh obdobjih in področjih življenja kot formalno učenje v izobraževalnih institucijah, kot neformalno učenje v okviru kulturnih institucij in kot zunajinstitucionalno neformalno učenje v okviru družine ali skupine vrstnikov. »Umetniška vzgoja/kulturna vzgoja spodbuja ljudi, da spoznavajo svojo kulturno dediščino in se ukvarjajo z različnimi oblikami tradicionalne in sodobne umetnosti (umetnostna vzgoja v ožjem pomenu) ter s kulturo vsakdana (kulturna vzgoja v širšem pomenu) kot z razlogi in sredstvi za njihova sedanja in prihodnja življenja«⁵ (prav tam, str. 21).

Kako pa vzgajati z umetnostjo in kulturo, da bomo dobili najboljše rezultate? Je dovolj in pravilno, da o umetnosti zgolj govorimo? Da razlagamo njen pomen skozi svoje oči? Da otrokom vnaprej razložimo, kaj bodo videli in kako naj si določeno umetnino predstavljajo? Pod izrazom umetnina v tem primeru razumemo tako likovno, glasbeno, literarno, gledališko kot filmsko ... umetnino, vse zvrsti umetnosti so pomembne. Vse več se govori o tem, da mora otrok oz. mladostnik umetnost sam doživeti. »Omogočanje doživetja je končna meja vzgojljivosti človeka, umetnost pa zato vrednota na sebi« (Kroflič, 2018a). Ni dovolj, da o umetnosti zgolj govorimo, ni dovolj, da si jo otroci ogledajo v knjigah ali na spletu. Otroci morajo z njo priti v stik, saj ima umetnost sama velik pedagoški potencial z vsemi svojimi komponentami: pozorno opazovanje, doživetje, ustvarjalna dejavnost, pristno izkustvo (Kroflič, 2018a).

Družba se vse pogosteje zaveda, da več ko si posameznik v otroštvu in mladosti nabere izobrazbe in kulturnega kapitala, lažje se bo boril za boljši položaj v družbi, zato se krepijo težnje po intenzivnem šolanju že v zgodnjem otroštvu. Včasih je življenjski slog, katerega rezultat so bile skupine z močnim kulturnim kapitalom, veljal za privilegirane mestne otroke, danes pa se pomembnosti zaveda vse širša javnost vseh slojev. Tak življenjski slog lahko označimo kot kulturalizem (Ule, 2008). »Kulturalizem v otroštvu in mladosti pomeni, da se otroke že zgodaj vzgaja v spoštovanju do estetskih vrednot, umetniških dosežkov, da se v njih vzbujata fantazija, željo po igri, estetski čut, da se vzgaja njihove različne talente« (Ule, 2008, str. 96). Pomembno je, da otrokom ponudimo raznoliko, kakovostno umetnost z različnih področij, ki pa mora vsekakor biti primerna njihovi starosti in razvoju. Tako odraščajočemu omogočimo lastno izkušnjo in doživetje, kar vodi v kulturno pismenost posameznika. »Kulturna pismenost omogoča poleg aktivnega branja kulture tudi aktivno ustvarjanje pomena z vnašanjem lastnih kulturnih kompetenc in ne nazadnje rahljanje stereotipnega, samoumevnega in naturaliziranega dojemanja pomena« (Hrženjak, 2008, str. 49).

---

⁵»Arts education/cultural education encourage people to learn about their cultural heritage and to engage with various forms of traditional and contemporary art (arts education in the narrow sense) and everyday culture (cultural education in the broad sense) as a source of and resource for their present and future life.«

Srečanje z umetniško izkušnjo je za odraščajočega otroka nenadomestljivo. »Umetniška izkušnja je specifična oblika izkustvenega učenja, nekje na sredi med izkušnjo v konkretnem okolju in abstraktnim opisom obravnavanega pojava« (Kroflič, 2018b). Zato je izkušnja, ki jo posameznik pridobi ob osebnem stiku z umetnostjo, ključna za razvoj kreativnosti, identitete, moralne samopodobe, narativnega mišljenja, mnogoterih inteligentnosti in zaposlitvenih zmožnosti/kompetenc v 21. stoletju (Kroflič, 2018a). Delovna mesta in družba so oblikovani tako, da zgolj faktografsko znanje ne prevladuje več. Vse več prednosti imajo mladi, ki so radovedni, ustvarjalni, ki jim sodelovanje ni tuje in imajo določeno delovno disciplino. Vse to pa lahko odraščajoči otrok pridobi z umetnostjo. Ob stiku z umetnostjo in pridobitvi osebne umetniške izkušnje otroci razvijajo ravno ta za življenje pomembna in v družbi iskana področja. »Nobena, še tako dobra šola pa učencem (in učiteljem) ne more zagotoviti izkušenj, kot jih lahko pridobijo ob pristnem stiku z umetniki in umetninami, ob obisku galerij, muzejev, gledališč, plesnih predstav, opere in drugih kulturnih ustanov« (Tome, 2008, str. 26). Zato je pomembno, da otrok pride v stik z umetnostjo, saj kot pravi Kroflič (2007), je ob predpostavki, da medčloveški odnosi obstajajo v in prek skupnih dejavnosti, ravno umetnost tista dejavnost, ki vzpostavi komunikacijo med umetnikom, občinstvom in umetniškim objektom kot ključnim elementom kulture. Predvsem v zgodnjem obdobju otrokovega razvoja, ko je njegova verbalna inteligentnost (tudi matematično-logična) še v razvoju in ni tako močna, mu umetnost omogoči, da aktivno razvija lastno teorijo uma (prav tam).

Vključenost umetnosti v izobraževanje pa je mogoče načrtovati in izvajati na različne načine. Obstajajo različne razlage o poimenovanju, vendar je vsem skupno to, da poudarjajo in razjasnijo različne vloge umetnosti v izobraževanju in raznolikost končnih ciljev, ki si jih, z vključenostjo umetnosti v izobraževanje, želimo doseči. Vzgoja v **umetnosti** kot spodbujanje umetniškega ustvarjanja mladih, vzgoja **skozi umetnost** kot dotikanje umetnostne produkcije in pedagoška metoda, ki je uporabna tudi na drugih področjih, vzgoja **o umetnosti** kot usmerjanje mladih v raziskovanje umetnosti, razumevanje in spopadanje z umetnostjo ter vzgoja **za umetnost** kot usmerjanje in vzgajanje mladih v aktivne in ozaveščene porabnike umetnosti (Lukan, 2008). Pogosteje kot štiristopenjsko ločevanje se pojavlja tristopenjsko. Po Krofliču je vzgoja **za umetnost** oblikovanje novih umetnikov, vzgoja **v umetnosti** razvoj kapacitet za umetniške izkušnje ustvarjanja in doživljanja umetnosti, vzgoja **preko umetnosti** pa raba umetnosti za doseganje drugih ciljev na neumetniških področjih (Kroflič, 2018a).

To pa ni le naše razumevanje kulturno-umetnostne vzgoje. Trenutno se posodablja evropske

ključne kompetence in na področju kulturne zavesti in izražanja, ki je relevantno za nas, se na podlagi dognanj delovne skupine, katere člani prihajajo iz različnih držav in delujejo na področju kulture in izobraževanja, govori o dveh temeljnih konceptih: vzgoja in izobraževanje **v umetnosti**/kulturi in vzgoja in izobraževanje **skozi umetnost**/kulturo. Vzgoja in izobraževanje v umetnosti je poudarjanje pomena kulturno-umetnostne vzgoje zaradi kulture same. Otroci in mladi pridobivajo kompetence s kulturnega in umetnostnega področja ter dimenzije za celostni razvoj osebnosti. Pojem je zelo širok, saj k vzgoji in izobraževanju v umetnosti prištevajo tako vzgojo mladih aktivnih umetnikov, razvoj kulturne identitete in razumevanje pomena kulturne dediščine kot tudi razvoj aktivnega porabnika umetnosti – gledalca (Bucik in Požar Matijašič, 2018).

Bucik in Požar Matijašič (2018) prav tako govorita o drugem konceptu, konceptu vzgoje in izobraževanja skozi umetnost, ki pa je razčlenjen na tri dele:

- *vpliv na poučevanje in učenje* – poudarja ustvarjalno učenje, inovativna učna okolja, kroskurikularno medpredmetno povezovanje v vrtcu, osnovni in srednji šoli;
- *socialni vpliv* – sodelovanje v umetniških praksah, ki vpliva na razumevanje kulturne raznolikosti, trajnostnega razvoja in na razvoj medkulturne zavesti in dialoga;
- *vpliv na ekonomski razvoj posameznika in družbe* – kreativnost kot kompetenca 21. stoletja.

Vzgojo torej lahko vključimo v izobraževanje na različne načine, nekateri se v vzgoji in izobraževanju uporabljajo pogosteje, spet drugi se včasih preveč zanemarijo. Predvsem uporaba umetnosti za doseganje ciljev na neumetnostnih področjih je v izobraževanju malokrat uporabljena. Največkrat se v izobraževanju uporablja metoda, ki vzgaja bodoče umetnike, premalokrat pa se ponudi možnost tudi tistim, ki bi umetnost želeli aktivno spremljati in ne sodelovati v njej. Strah pedagoških delavcev pred uporabo umetnosti v izobraževanju in vzgoji s pomočjo umetniške izkušnje se pojavi predvsem zato, ker je tako izobraževanje in vzgajanje časovno in vsebinsko nepredvidljivo, strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju pa se zato bojijo, da bi ob izvedbi takih enot izgubili nadzor nad potekom celotne učne enote. Drugi problem, ki pa je žal še preveč zakoreninjen v mišljenju ne samo strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, temveč celotne družbe, je nezaupanje v otrokove zmožnosti soočanja s kompleksnimi umetniškimi vsebinami (Kroflič, 2018a). Otroci in mladostniki so prepogosto podcenjeni, saj ob pravi pripravi na umetnost lahko razumejo tudi zahtevnejše in kompleksnejše vsebine, ki jih na prvi pogled ne bi pripisali določeni starostni skupini. A priprava ne pomeni, da

otroku povemo, kaj bo videl, kako mora to razumeti in kaj mu umetnost sporoča, temveč mu moramo pomagati, da si bo ustvaril lastno doživljanje in razumevanje pomena določene umetniške forme. »[...] odjemalca umetnine ne podcenjujemo in mu ne vsiljujemo svojega pogleda na umetnino, ampak ga spodbujamo k lastnemu doživljanju, interpretaciji in ustvarjanju pomena z vidika njegove življenjske zgodbe« (Kroflič, 2014a, str. 122).

S tem ko bomo otroka spodbujali k lastnemu doživljanju in mu omogočili, da bo preizkušal svoje ideje in vidike razmišljanja na podlagi preteklih izkušenj, bo krepil in razvijal kreativnost. Ključno pa je, da to spodbujanje ne pomeni pojasnjevanja, saj se v izobraževanju in vzgoji vse preveč uporablja pojasnjevalni model, ki ne dopušča samostojnosti in možnosti razviti svoj pogled na dotično umetnino, kar pa je bistveno ne samo za razvijanje ključnih kompetenc, temveč tudi za vzgojo porabnika umetnosti (Čobec, 2017).

Podcenjevanje otrok je brezpredmetno. Kroflič pravi, da so »otroci zmožni raziskovanja, odkrivanja, sprememb gledišča in mišljenja, in zaljubiti se v oblike in pomene, ki transformirajo njihovo osebnost. Zato ustvarjalnosti ne dojemamo kot sveto, izjemno lastnost, ampak kot nekaj, kar vznikaja iz vsakodnevnih izkušenj« (Kroflič, 2011, str. 11). Otrokom je umetnost blizu in se izražajo skozi umetnost, še preden dodobra razvijejo govorno sporazumevanje, in nato skozi celotno odraščanje. Pa je to dovolj, da vzgojimo popolnoma razvitega posameznika? Žal ne, otroke je treba spodbujati in jim omogočiti stik med celotnim izobraževanjem/razvojem. Šolski kurikulum je obsežen, zato je treba poiskati način, kako vsa ta dognanja realizirati v dejanskem izobraževanju. K razmisleku o kulturno-umetnostni vzgoji (takrat še ni bilo točno določenega termina, so pa bili predlogi poimenovanja del tega razmisleka) so leta 2008 povabili strokovnjake z različnih področij, ki se nanašajo na kulturno-umetnostno vzgojo. Skoraj vsi so delili mnenje, da je treba kulturno-umetnostno vzgojo vključiti v pouk kot način poučevanja, didaktični pristop, ne pa kot dodaten predmet.

»Kulturna vzgoja je neločljivo povezana s katerokoli vsebino vzgojno-izobraževalnega procesa, je nekakšen skriti kurikulum, katerega pomen je neprecenljiv« (Germ, 2008, str. 41).

»Kulturna vzgoja [...] ne more biti še ena dodatna obvezna kurikularna vsebina. Priporočljivo je kulturno vzgojo vpeljati v že obstoječe vsebine« (Hrženjak, 2008, str. 54).

»Bistvo umetnostne in kulturne vzgoje pa je, da z vključitvijo umetniških in kulturnih vsebin v druge predmete, učenci to znanje in kompetence uporabijo tudi pri spoznavanju vseh ostalih vsebin kurikula

(splošnih predmetov in drugih kroskurikularnih vsebin)« (Tome, 2008, str. 24).

Kulturno-umetnostna vzgoja, področje, ki zajema kulturno in umetnostno vzgojo, ne sme predstavljati dodatne obremenitve in dodatnega dela niti strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju niti otrokom in mladostnikom. Vključevanje vsebin v izobraževanje, ki niso neposredno vpete v šolski kurikulum, predstavlja aktiven in kreativen način učenja. Namen kulturno-umetnostne vzgoje je, da bi to bil način poučevanja, ki ga na različne, zgoraj omenjene načine vključimo v potek izobraževanja. Vključenost v umetniške predmete je jasna vsem, a ob želji in volji strokovnega delavca v vzgoji in izobraževanju je vključenost umetnostne teme mogoča pri vseh, tudi neumetnostnih predmetih (Bucik, Požar Matijašič in Pirc, 2011). Da bi bilo takega razmišljanja in delovanja čim več, so organizirana strokovna izobraževanja za strokovne delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki spodbujajo k povezovanju in vključenosti umetnosti ter hkrati nudijo strokovno podporo.

2.2. KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA V STRATEŠKIH DOKUMENTIH

Pomena kulturne vzgoje se zavedajo tudi pri Unescu, zato so leta 2006 organizirali prvo svetovno konferenco na temo kulturne vzgoje. Skupek poudarkov in smernic, ki so jih med konferenco in tudi kasneje oblikovali udeleženci, je zapisan v dokumentu Smernice kulturno-umetnostne vzgoje (*Road Map for Arts Education*, 2006), ki je ključni dokument za vsa nadaljnja obravnavanja in diskusije glede kulturne vzgoje. V dokumentu so najprej predstavljena izhodišča in cilji kulturne vzgoje, nato sam koncept, ključne strategije in priporočila. Dokument je temelj kulturne vzgoje, ki ga kot ključne smernice upoštevajo vse države evropske unije (in tudi nekatere svetovne), vključno s Slovenijo. Unesco je leta 2010 sklical drugo konferenco na isto temo, na kateri pa so, bolj kot na novo snovali, predvsem predstavljali dosedanje delo in dognanja o kulturni vzgoji. Dokument, ki je izšel ob konferenci (*Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education*, 2010), se popolnoma povezuje s svojim predhodnikom (*Road Map for Arts Education*). Če je prvi dokument ključen okvir tako s teoretičnega kot tudi praktičnega področja, nam drugi ponuja izoblikovan načrt dejanj. Vključujoč vsebino prvega dokumenta skozi tri obširnejše cilje, vsak cilj razdela na več izvedbenih programov, vsak program pa potem razčleni še z natančnimi koraki ukrepanja (*Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education*, 2010).

Celotna zasnova kulturne vzgoje izhaja iz osnovnih človekovih in otrokovih pravic. V *Splošni deklaraciji o človekovih pravicah* (1948) so trije členi, ki so temelj kulturne vzgoje:

22. člen: »Vsakdo ima kot član družbe pravico do socialne varnosti in pravico do uživanja, s pomočjo prizadevanja svojih skupnosti in mednarodnega sodelovanja in v skladu z ureditvijo in sredstvi neke države, ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, nepogrešljivih za njegovo dostojanstvo in svoboden razvoj njegove osebnosti.«

26. člen: »Izobraževanje mora biti usmerjeno k polnemu razvoju človekove osebnosti in utrjevanju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Pospeševati mora razumevanje, strpnost in prijateljstvo med vsemi narodi in med rasami in verskimi skupinami ter pospeševati dejavnost Združenih narodov in ohranitev miru.«

27. člen: »Vsakdo ima pravico prosto se udeleževati kulturnega življenja svoje skupnosti, uživati umetnost in sodelovati pri napredku znanosti in biti deležen koristi, ki iz tega izhajajo.«

V *Konvenciji o otrokovih pravicah* (1990) pa sta zapisana dva člena, na katera se nanaša KUV:

29. člen: »Države pogodbenice so si edine, da mora biti izobraževanje otrok usmerjeno: a) k popolnemu razvoju otrokove osebnosti, nadarjenosti ter umskih in telesnih sposobnosti«.

31. člen: »Države pogodbenice spoštujejo in podpirajo otrokovo pravico polno se udeleževati kulturnega in umetniškega življenja in spodbujajo zagotavljanje ustreznih in enakih možnosti kulturnega, umetniškega, razvedrilnega in pristočasnega udejstvovanja.«

Slovensko snovanje kulturne vzgoje sledi evropskim smernicam in priporočilom. To je tudi razlog, da so temeljna izhodišča enaka zgoraj omenjenim. V slovenskem prostoru se o kulturni vzgoji prvič začne resno govoriti ob omembi v nacionalnem programu za kulturo iz leta 2004 (*Nacionalni program za kulturo 2004–2007*, 2004), kjer je kulturna vzgoja predstavljena kot prednostna naloga. »Kulturna vzgoja je preplet ustvarjanja na vseh področjih kulture, od tradicionalnih do sodobnih umetniških zvrsti, vključno s popularno kulturo in mediji, preplet učenja o kulturi, njene refleksije in ustvarjanja. Bistvo kulturne vzgoje ni v dodajanju novih vsebin, temveč v prepletanju vseh kurikularnih področij preko inovativnih pedagoških in didaktičnih pristopov« (prav tam). Razvidno je, da snovalci ne želijo še dodatne tematike za obravnavo in dodatnih ur pouka, temveč bi radi, da se kulturna vzgoja prepleta z obstoječimi predmeti in je le del njihove obogatitve. Ker je to prednostna naloga in ker se snovalci zavedajo, da je njen obseg ogromen, če želimo kakovostno in aktivno kulturno vzgojo vključiti v izobraževanje, je izpostavljeno tudi, da je uresničevanje takega projekta v veliki meri odvisno od sodelovanja kulture z izobraževalno politiko. Ne eni in ne drugi ne morejo postaviti kakovostnih smernic na obeh področjih, zato so res ključnega pomena sodelovanje, medsebojna komunikacija in spoštovanje.

Pomen sodelovanja je omenjen tudi v naslednjem nacionalnem programu (*Nacionalni program za kulturo 2008–2011*, 2008, str. 11): »Sodobna kulturna vzgoja ne pomeni le tega, da je treba v vzgojno-izobraževalni proces vpeljati več ustvarjalnih umetnostnih predmetov [...] temveč predvsem to, da je treba učne vsebine, učne metode in tehnike v različnih predmetnikih prežeti s kulturnimi vsebinami, smotri, metodami in tehnikami (kulturna vzgoja kot ‚kroskurikularna‘ vsebina). Zato je treba usposobiti učitelje, kulturne ustvarjalce in kulturne ustanove za partnersko sodelovanje v vzgojno-izobraževalnem procesu. [...] Spodbujati je treba boljše povezovanje vzgojno-izobraževalnih in kulturnih ustanov ter v okviru vzgojno-izobraževalnega programa zagotoviti skupne projekte

na področju kulturne vzgoje.« Vidimo lahko, da je velik poudarek spet namenjen povezovanju. Vsi snovalci verjamejo, da je povezovanje ključ do uspeha.

Z omembo kulturne vzgoje v *Nacionalnem programu za kulturo 2008–2011* (NPK 2008–2011) in vsesplošnim poudarjanjem njenega pomena se je v Sloveniji začel še večji premik v tej smeri. Tako smo aprila 2009 dobili Državne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju. Do sprejema tega dokumenta se je uporabljal termin »kulturna vzgoja«, ta dokument pa je to spremenil in od takrat se namesto »kulturna vzgoja« uporablja termin »kulturno-umetnostna vzgoja«. Pri načrtovanju smernic so snovalci (člani razširjene medpredmetne skupine za kulturno vzgojo) ugotovili, da je termin kultura preširok za specifiko v izobraževalnem namenu. »Da bi široko pojmovanje kulture za vzgojno-izobraževalne namene v skladu s cilji kulturne vzgoje v NPK 2008–2011 zamejili, namesto zveze 'kulturna vzgoja' uporabljamo poimenovanje 'kulturno-umetnostna vzgoja'. S tem želimo v Smernicah izpostaviti predvsem umetnostni vidik kulture« (Državne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju, 2009, str. 4).

Tako smo v Sloveniji dobili temeljni dokument kulturno-umetnostne vzgoje, ki ne samo daje smernice, temveč kulturno-umetnostno vzgojo tudi opredeljuje in uvaja enotno razumevanje tega koncepta v izobraževanju. »Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v izobraževanju pojasnjujejo in ozaveščajo njeno vlogo pri izboljševanju kakovosti izobraževanja in razvijanju posameznikove ustvarjalnosti ter poudarjajo pomen umetnosti in kulture za družbo 21. stoletja. Opozarjajo na potrebo po tesnejšem povezovanju kulture, znanosti in izobraževanja ter na pomen nadarjenosti in ustvarjalnosti vsakega posameznika, ki ju razvija prav kulturno-umetnostna vzgoja. Cilji kulturno-umetnostne vzgoje se z medpredmetnimi povezavami in dejavnostmi uresničujejo v celotnem vzgojno-izobraževalnem procesu v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Uresničevanje ciljev kulturno-umetnostne vzgoje prispeva tudi k razvijanju splošne kulture« (*Državne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*, 2009, str. 4). Vsi dokumenti, ki so sledili, in vsa prizadevanja za vpeljevanje kulturno-umetnostne vzgoje v prakso se nanašajo in izhajajo iz tega dokumenta.

Kulturno-umetnostna vzgoja vključuje in povezuje sedem področij: bralno kulturo, film in avdiovizualno kulturo, glasbeno umetnost, intermedijske umetnosti (multimedija), kulturno dediščino in tehniško kulturo, likovno umetnost ter uprizoritvene umetnosti. Ta seznam ni dokončen in je odprt za nova področja. Kot omenjeno, so snovalci kulturno-umetnostne vzgoje ob pisanju nacionalnega programa

za kulturo poudarjali, da kulturno-umetnostna vzgoja ne pomeni dodatnih predmetov. Zato tudi v smernicah zelo poudarjajo njeno kroskurikularnost in vpetost v vsa področja. Z željo, spodbuditi čim večje število mladih k udejstvovanju na kulturnem področju, je program zasnovan tako, da ne daje le znanja o kulturi in umetnosti, temveč »prispeva k celovitemu razvoju osebnosti vsakega posameznika, sooblikuje njegovo estetsko občutljivost, kulturno zavest in izražanje ter vzpodbuja vseživljenjsko učenje« (*Državne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*, 2009, str. 5). Družba si želi vedoželjnih posameznikov, ki se zavedajo pomena strpnosti, ustvarjalnosti in znanja, treh temeljev zdrave družbe. S kulturno-umetnostno vzgojo posameznik razvija ključne komponente za uspešen osebnostni razvoj, kot so ustvarjalnost, iniciativnost, tolerantnost, inovativnost, spodbujanje domišljije ... prispeva pa tudi k razvoju posameznikovega dejavnega odnosa do umetnosti. »Temeljni namen kulturno-umetnostne vzgoje je pri posamezniku vzbuditi željo in potrebo po sodelovanju v kulturnem, predvsem umetniškem izražanju – tako v smislu lastnega ustvarjanja kot uživanja v umetniškem izražanju drugih« (prav tam). Iz opredelitve same kulturno-umetnostne vzgoje lahko vidimo, da je projekt zasnovan širše in na umetnost ne gleda ozko. Zdaj lažje razumemo poudarjanje sodelovanja šolstva in kulture, tako na višji (ministrski) kot na najnižji ravni (pedagog vzgojno-izobraževalnega zavoda in umetnik).

Da bi bile smernice kar se da nazorne in enopomenske, je poleg splošne opredelitve predstavljenih tudi osem ciljev in 14 načel kulturno-umetnostne vzgoje (prav tam, str. 5–7).

Cilji:

1. uresničevanje temeljne človekove pravice do izobraževanja in sodelovanja na kulturnem področju,
2. razvijanje ustvarjalnosti,
3. razvijanje individualnih sposobnosti,
4. izboljšanje kakovosti izobraževanja,
5. razvijanje estetske občutljivosti in kritičnega odnosa do kulture in umetnosti,
6. izražanje kulturnih raznolikosti,
7. dviganje ravni kulturne zavesti,
8. zavedanje pomena nacionalne kulturne dediščine.

Načela (niso razvrščena po pomembnosti):

1. načelo pomena kulturno-umetnostne vzgoje,
2. načelo kroskurikularnosti,
3. načelo dostopnosti in obveščenosti,
4. načelo kakovosti in ustreznosti,
5. načelo enakih možnosti in upoštevanja različnosti,
6. načelo svobode in demokratičnosti,
7. načelo medkulturnega dialoga,
8. načelo razvojno-procesnega pristopa,
9. načelo partnerstva,
10. načelo strokovnosti,
11. načelo načrtovanja, spremljanja in vrednotenja,
12. načelo aktualnosti in sodobnosti,
13. načelo spodbujanja raziskovalnega dela,
14. načelo zagotavljanja materialnih in prostorskih pogojev.

Ob pregledu ciljev in načel ugotovimo, da kulturno-umetnostna vzgoja izpolnjuje in načrtuje uresničevanje ciljev in načel drugih pomembnih dokumentov. Na primer, v *Programu za otroke in mladino 2006–2016* (2006, str. 7) je zapisano: »Prav tako moramo otroku zagotoviti možnost za kakovostno preživljanje prostega časa, igro, kulturno udejstvovanje in razvedrilo, ki so sestavni del vzgoje.« Zapisano je tudi, da so osnovna načela dvig izobrazbene ravni prebivalstva, zagotavljanje enakega dostopa do kakovostnih storitev, spoštovati je treba pravico do lastnega mnenja otroka in možnosti »sodelovanja pri zadevah, ki jih zadevajo, upoštevajoč njihovo starost in zrelost« (prav tam). Tudi v tem dokumentu je, kot v vseh predhodnih, poudarjen pomen sodelovanja: »Vključeni morajo biti vsi odgovorni akterji – družine, vrtci, šole, socialni servisi, zdravstveni domovi, kulturne organizacije, lokalne skupnosti in nevladne organizacije. Njihovo partnerstvo in sodelovanje, oblikovanje

integralnih mrež in programov je bistvenega pomena pri učinkovitem izvajanju te politike« (prav tam). V poglavju o kulturni politiki v istem dokumentu, v podpoglavju o sodelovanju otrok in mladine v družbenem, kulturnem, duhovnem in umetniškem življenju, je prvi cilj zagotavljanje enakih možnosti kulturnega, umetniškega, razvedrilnega in prostočasnega udejstvovanja za vse otroke in mladino. Kot strategija tega cilja pa je omenjeno sodelovanje med obema ministrstvoma (Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo in šport), podpiranje skupnih projektov in prizadevanje za spodbujanje programov in projektov, ki povezujejo kulturno, izobraževalno in znanstveno sfero. Vedeti moramo, da je dokument nastal leta 2006, ko temelji kulturno-umetnostne vzgoje še niso bili postavljeni. Govorilo se je o pomenu in o načinu, natančne poti pa še ni bilo načrtane. A je v strategijah brez večjega napora jasno razvidno, da so napisane tako, da v vseh točkah opisujejo projekt kulturno-umetnostne vzgoje.

To pa ni edini dokument, ki se ga kulturno-umetnostna vzgoja dotika. Tudi v *Resoluciji o nacionalnem programu za mladino 2013–2022* (2013, str. 49–51) sta v sedmem poglavju zapisana dva za kulturno-umetnostno vzgojo pomembna cilja: »Skrb za dostopnost kakovostne kulturne ponudbe in participacijo mladih v kulturi« in »Kultura in ustvarjalnost sta v družbi prepoznani kot temelja splošne izobrazbe vsakega posameznika«. In še najpomembnejši del te resolucije: »Prioritetno področje 10: Kulturno-umetnostna vzgoja dobi ustrezno mesto v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu.« Kulturno-umetnostna vzgoja je postajala čedalje pomembnejša, česar se je zavedalo vedno več ljudi.

Leta 2012 so napisali nov nacionalni program za kulturo (*Nacionalni program za kulturo 2012–2015*, 2012), ki pa žal ni bil sprejet. V njem je predstavljenih pet ciljev, ki se nanašajo na različna področja kulturno-umetnostne vzgoje. Prvi je splošnejši, omenja potrebo po prepoznavanju pomena kulturno-umetnostne vzgoje. Drugi in tretji se lahko povežeta med sabo. Drugi poudarja pomen načrtnega izvajanja, tretji pa željo po zagotovitvi kakovostne, raznolike in dostopne ponudbe. Če se program izvaja načrtno in upošteva zastavljena načela, cilje in smernice kulturno-umetnostne vzgoje, potem je veliko več možnosti, da bo izveden kakovostno in raznoliko. Del, ki govori o dostopnosti ponudbe, pa bi lahko navezali na peti cilj, ki govori o potrebi promocije in dostopnosti informacij tako strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnih zavodov kot tudi širši javnosti. Vse to pa je nemogoče izpolniti brez upoštevanja četrtega cilja, ki poudarja, da je ob vsem tem treba zagotoviti tudi strokovno usposabljanje tako za delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih kot tudi za kulturne delavce. Če pogledamo na splošno, ima v tem nacionalnem programu za kulturo kulturno-umetnostna vzgoja večjo vlogo, namenjeno ji je več prostora in celoten program je bolj razčlenjen in usmerjen k izvedbi. Se pa v

tem programu pojavi tudi zelo dobra primerjava, ideja, misel. Kulturno-umetnostno vzgojo predstavi kot tretji »steber« vzgoje, ob naravoslovno-tehničnem in družbeno-humanističnem področju. Prvič v dokumentih zasledimo tako primerjavo, ki se za trenutek zdi visokoleteča, pa vendar, ko pomislimo bolje, ob vsem že napisanem in izrečenem več kot primerna. »Kulturna vzgoja je temeljna pravica vsakega posameznika in mora biti del njegovega vseživljenjskega učenja, zato je pomembno, da se kulturno-umetnostno področje zasnuje kot tretji 'steber' vzgoje in izobraževanja [...] in se tako zagotovi celosten razvoj posameznikove kulturne zavesti in pismenosti, ki je hkrati temelj za razvoj posameznikovega osebnostnega razvoja ter temelj družbenega razvoja nasploh. V javni interes na tem področju sodita vzgoja in izobraževanje o umetnosti, z umetnostjo in skozi umetnost. Vključujeta tako sprejemanje kulture in umetnosti kot izobraževanja z umetnostjo – njen temeljni namen je pri posamezniku vzbuditi željo in potrebo po sodelovanju v kulturnem in umetniškem izražanju – tako v smislu lastnega ustvarjanja, kot uživanja v umetniškem izražanju drugih« (*Nacionalni program za kulturo 2012–2015*, 2012, str. 108). Kot vidimo, se ideje, zasnove, načela in cilji v različnih dokumentih ponavljajo. Vsem je skupno, da je kulturno-umetnostna vzgoja pomemben del posameznikovega vseživljenjskega učenja, da je temelj osebnostnega razvoja, da je temelj družbe kot take. Zelo pomembno je tudi poudarjanje, da je potrebno učenje o umetnosti, z umetnostjo in skozi umetnost. To so tri zelo različna področja, ki zahtevajo različne pristope in različna znanja, hkrati pa učečemu dajejo širino in vpogled v samo kulturo in umetnost. Če je izvedeni program kulturno-umetnostne vzgoje dobro načrtovan in kakovosten, bo kulturno-umetnostna vzgoja vplivala tudi kot promocija socialne odgovornosti, socialne kohezije, medkulturnega dialoga, še večji potencial pa ima na področju razvoja in ohranjanja kulturne dediščine in identitete (*Nacionalni program za kulturo 2012–2015*, 2012).

Ker žal *Nacionalni program za kulturo 2012–2015* ni bil sprejet, ni bil nikoli v veljavi. Vse zgoraj omenjeno je le osnutek, ki ga ni treba upoštevati. Zato je bilo to področje še dve leti prepuščeno okvirnim in splošnim pojasnilom o kulturno-umetnostni vzgoji, ki so bila zapisana v *Nacionalnem programu za kulturo 2008–2011*. Leta 2014 pa je bil sprejet nov program, *Nacionalni program za kulturo 2014–2017*, ki je ponudil podobno podrobno razčlenitev kot predhodni osnutek, vendar se je izgubila ideja o tretjem stebru izobraževanja. Dokument spet najprej na splošno pojasni in opredeli, kaj kulturno-umetnostna vzgoja sploh je, sledi pa nekaj, česar do tedaj še nismo zasledili. To je analiza stanja, ki je predstavljena v devetih točkah: pomanjkanje kazalnikov (smernic) za kakovostno izvedbo kulturno-umetnostne vzgoje v kulturnih ustanovah in vzgojno-izobraževalnem procesu,

kar se kaže v velikih razlikah v izvedbi in kakovosti projektov ter dostopnosti kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih; potreba po večletnih nacionalnih in lokalnih medresorskih programih kulturno-umetnostne vzgoje; pomanjkanje izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce; dosedanje šibko trajnejše sodelovanje med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in kulturnimi ustanovami; pomanjkanje dostopnosti zaradi pomanjkanja namenskih sredstev (problem prevoza); šibka informiranost; pomanjkanje ponudbe za določene ciljne skupine (mladi nad 15 let); potreba po vzpostavitvi sistema, ki bi omogočal analiziranje razvoja kulturno-umetnostne vzgoje (*Nacionalni program za kulturo 2014–2017*, 2014).

Iz virov je razvidno, da so stvari jasne, zdaj pa je treba ukrepati, da se stvari premaknejo na boljše. Tokrat so snovalci nacionalnega programa za kulturo izpostavili štiri cilje in jim pripisali ukrepe, pojasnilo, čas izvedbe, odgovornost in kazalnik, kot je bila praksa tudi v osnutku prejšnjega programa.

Prvi cilj je uvedba sistema kulturno-umetnostne vzgoje, ki ga bo mogoče načrtno dolgoročno izvajati in bo temeljil na kakovostni kulturni produkciji. Kot ukrepe bi potrebovali nacionalni odbor za kulturno-umetnostno vzgojo, v katerem ima vsako področje svojega nacionalnega koordinatorja, sodelovanje nacionalne mreže koordinatorje kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih (koordinator, ki v svojem vzgojno-izobraževalnem zavodu skrbi za izvajanje in načrtovanje kulturno-umetnostne vzgoje) in v kulturnih ustanovah, kar bi prispevalo k načrtnejši in organizacijsko učinkovitejši izvedbi tudi na regionalni in lokalni ravni, lokalne skupnosti bi morale vsem otrokom omogočiti spoznavanje različnih področij kulture skozi lastne lokalne kulturne programe, v katere bi vključili kulturno-umetnostno vzgojo, strokovne nacionalne in regionalne predstavitve ter promocijo kulturno-umetnostne vzgoje z vseh področij kulture (*Nacionalni program za kulturo 2014–2017*, 2014). Tokrat cilji postajajo neposrednejši in bolj usmerjeni k izvedbi. Na področje se gleda natančneje, bolj razdelano in predvsem podkrepjeno z organizacijskim vidikom. V pojasnilu k prvemu cilju in predlaganim ukrepom je v *Nacionalnem programu za kulturo 2014–2017* (2014) še dodano:

- da je treba kulturno-umetnostno vzgojo načrtno razvijati,
- da je treba vsem otrokom in mladim ponuditi spoznavanje različnih področij kulture,
- da je ključnega pomena sodelovanje med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in kulturnimi ustanovami, kar bo vzpostavilo tudi možnost delovanja mreže koordinatorjev,

- da ne smemo pozabiti na kroskurikularnost, ki jo omenjajo *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju, Program za otroke in mladino 2006–2016* in *Nacionalni program za mladino 2013–2022*,
- da mora kulturno-umetnostna vzgoja dobiti primerno mesto v strateških dokumentih.

Drugi cilj, ki ga izpostavlja program, je, da morajo biti priporočene vsebine z različnih kulturnih področij kakovostne, raznolike in dostopne različnim ciljnim skupinam. Da bi bilo lažje izbirati med kakovostnimi programi, so med ukrepe zapisali, da je treba na nacionalni ravni oblikovati kriterije kakovostnih projektov na vseh področjih kulture, na podlagi katerih bi nato naredili seznam priporočenih kakovostnih vsebin kulturno-umetnostne vzgoje. Če so ob pregledu stanja ugotovili pomanjkanje večletnih nacionalnih programov, tukaj kot ukrep izpostavljajo podporo večletnim nacionalnim projektom, ki se izvajajo v vzgojno-izobraževalnih zavodih ali v kulturnih ustanovah. Prednostno naj bodo obravnavana področja, ki niso ustrezno zastopana v kurikulumu (filmska vzgoja, uprizoritvena umetnost ...), in ponovno spodbujajo k trajnejšemu sodelovanju vzgojno-izobraževalnih zavodov s kulturnimi ustanovami. Treba je tudi povečati ponudbo za mlade, starejše od 15 let, in promovirati kulturno-umetnostno vzgojo kot možnost kakovostnega preživljanja prostega časa otrok in mladine pa tudi družin. Izpostavljeno pa je tudi, da je treba posebno skrb nameniti mladim iz socialno ogroženih in deprivilegiranih družin ter ranljivim skupinam (invalidi, predvsem slepi in slabovidni). Med pojasnili opazimo omembo zdravega življenjskega sloga: »Kultura za otroke in mlade, z mladimi ter kultura mladih mora biti pomemben element nacionalne in lokalne politike, postati mora del njihovega vsakdana – le tako bom dejansko omogočili razvit zdrav življenjski slog« (*Nacionalni program za kulturo 2014–2017, 2014*, str. 108).

Kot tretji cilj je navedeno izvajanje kulturno-umetnostne vzgoje kot vseživljenjske dimenzije s poudarkom na vključevanju starejših in medgeneracijskem povezovanju. Ukrepi so tukaj jasni: zagotoviti večjo dostopnost kulturno-umetnostne vzgoje v programih vseživljenjskega izobraževanja, spodbujati promocijo kulture kot pomembne dimenzije kakovostnega staranja ter spodbujati medresorske programe, ki vključujejo medgeneracijsko sodelovanje.

Kot četrti pa je zapisan cilj, o katerem smo že govorili. Strokovno izobraževanje na področju kulturno-umetnostne vzgoje za strokovne delavce v kulturi ter vzgoji in izobraževanju. O tem je bilo že nekaj govora, saj se vsi zavedamo, da še tako dobro zastavljen projekt ne more biti izvedljiv brez akterjev,

ki so projektu primerno izobraženi. A da bo projekt lahko mirno in kakovostno tekkel, da bo lahko mreža koordinatorjev delovala, je potrebno izobraževanje tako strokovnih delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih kot tudi strokovnih delavcev kulturnih ustanov. Poudarek teh izobraževanj pa mora biti na medsebojni komunikaciji, saj največkrat prihajajo s popolnoma različnimi ozadji, zato je komunikacija nemalokdaj močno otežena. Da bi bilo dolgoročno vse lažje, je treba v študijskih programih vseh, ki so zaposljivi na mestih zgoraj omenjenih strokovnih delavcev, vključiti temeljna znanja s tega področja in jim omogočiti vključevanje v projekte in obiskovanje različnih kulturnih prireditev. Da bi bilo ogledov več, bi bilo treba v okviru mreže koordinatorjev omogočiti brezplačne promocijske ogleda, hkrati pa jim ponuditi zadostno količino kakovostnega gradiva. Pri pripravi in izvajanju programov usposabljanja je v pojasnilih zapisano še, da je nujna vključenost strokovnjaka s področja kulture.

Če se je razvoj kulturno-umetnostne vzgoje do zdaj iz leta v leto izboljševal in so se stvari poglobljale, določevale ter podrobneje opredeljevale, pa je pred nami nov osnutek nacionalnega programa, ki dosednji skrbi za kulturno-umetnostno vzgojo obrača hrbet. Presenetljivo je, da je ob vsem poudarjanju pomembnosti področja tako za posameznika kot družbo v celotnem nacionalnem programu zapisano le, da bo treba »z načrtovanimi in preiščljenimi spodbudami krepiti zavest o vrednosti kulturne dediščine (kulturno-umetnostna vzgoja) in njenih razvojnih priložnostih« (osnutek Nacionalnega programa za kulturo 2018–2025, str. 39) ter »[o]srednje področje kulture prečijo in nanjo vplivajo (s sooblikovanjem kulturnih vrednot in potreb) dejavnosti z drugih področij družbenega življenja, kot so izobraževanje (zlasti jezikovno izobraževanje in kulturno-umetnostna vzgoja)« (Nacionalni program za kulturo 2018–2025, 2018, str. 8). Očitno se stvari z leti spreminjajo in še tako pomembna področja, ki so jim zadnjih 15 let namenjali vedno večjo pozornost, jih razvijali, spodbujali in izvajali, izgubljajo podporo s samega vrha, ki pa je ključna za njihovo nadaljnje delovanje.

2.3. DELOVANJE MREŽE KOORDINATORJEV KUV

Po zgledu nekaterih evropskih držav je tudi Slovenija, skladno s ciljem iz *Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017* (2014) leta 2014 začela načrtno vzpostavljati nacionalno mrežo kulturno-umetnostne vzgoje. Mrežo gradijo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Vodenje, spodbujanje in razvoj mreže so del Kulturnega bazarja, ki skrbi in podpira mreženje:

- koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in Zavodu Republike Slovenije za šolstvo,
- koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje na partnerskih ministrstvih oz. resorjih,
- koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje po posameznih področjih kulture,
- koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v kulturnih ustanovah (vladnih in nevladnih),
- koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih in
- koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v lokalnih skupnostih.

Kdo pa sploh je koordinator kulturno-umetnostne vzgoje in zakaj je mreža kulturno-umetnostne vzgoje in koordinatorjev tako pomembna? Koordinator je pravzaprav kontaktna oseba, ki skrbi za razvoj kulturno-umetnostne vzgoje in za povezovanje z drugimi koordinatorji in partnerji projekta. Za koordinatorja ni nujno, da prihaja z umetnostnega področja. Pomembno je, da je, kot pravi Pregl (2008, str. 32), »predavatelj in vzpodbujevalec, hkrati pa tudi osebnost, ki bi v svoj pouk in svoje delo z mladimi vznemirljivo in načrtno vključevala umetnike z vseh področij«. Germ (2008) pa izpostavi tudi, »da lahko izvajalci družboslovnih ali naravoslovnih predmetov enakovredno opravljajo vlogo koordinatorja, če le premorejo dovolj izostren posluš za umetnost« (str. 43). Koordinatorji so za KUV ključnega pomena, saj brez njih ne more biti mreže kulturno-umetnostne vzgoje, ki pa je ključna za delovanje. Če želimo, da kulturno-umetnostna vzgoja pripomore k ustvarjalnemu in inovativnemu izobraževanju 21. stoletja in tako otrokom in mladim omogoči celosten razvoj, brez koordinatorjev ne gre. So ključni na vseh ravneh, o tem ni nobenega dvoma, a opaziti je mogoče, da imenovanje koordinatorjev na višjih državnih področjih (ministrstva in zavodi) in področjih, neposredno povezanih s kulturo (v kulturnih ustanovah, na različnih področjih kulture), ni tolikšna težava kot

imenovanje koordinatorjev v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Koordinator bi moral biti aktivni šolski promotor kulture (Grem, 2008), treba pa bi bilo urediti tudi sistem vrednotenja in javnega priznanja, saj bi tako poskrbeli za potrebno motivacijo za delo, najbolj predani pa bi bili nagrajeni (Tome, 2008). Z nagrajevanjem in ponujeno zunanjo motivacijo bo vedno več koordinatorjev KUV, ki so združeni v celoto – mrežo koordinatorjev KUV. Ta pa, kot je zapisano v dokumentu *Tkemo mrežo za ustvarjalnost* (2019), pripomore k:

- »ozaveščanju o pomenu kulture in umetnosti za osebni razvoj posameznika in družbe kot celote;
- boljši informiranosti strokovnih delavcev o KUV in kakovostni KUV ponudbi;
- načrtnejši in organizacijsko učinkovitejši izvedbi kakovostne KUV na lokalni/regionalni in nacionalni ravni;
- dostopnejši KUV (organizacijsko, finančno, geografsko ...) po vsej Sloveniji.«

Prav tako omogoča (prav tam):

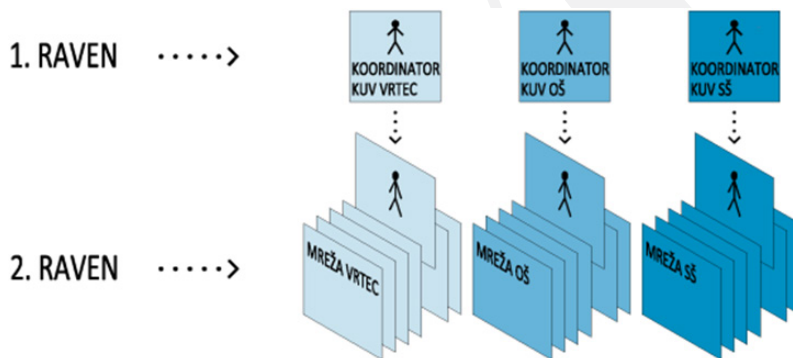
- »otrokom in mladim boljše poznavanje kulture, razvoj zanimanja za umetnost in kulturo, pridobivanje izkušenj na vseh KUV področjih, razvoj ustvarjalnosti;
- strokovnim delavcem VIZ in kulturnih ustanov lažje povezovanje in sodelovanje;
- kreativna partnerstva (skupno projektno delo VIZ in kulturnih ustanov/umetnikov), ustvarjalno učenje (inovativno in odprto učno okolje);
- lažje načrtovanje in izvajanje nacionalnih KUV projektov;
- skupno izobraževanje strokovnih delavcev VIZ in kulturnih ustanov.«

Nacionalna mreža kulturno-umetnostne vzgoje je kompleksen sestav iz več enako pomembnih in ključnih gradnikov. Začnimo pri vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Prvo raven sestavljajo posamični koordinatorji znotraj vrtcev, osnovnih in srednjih šol.

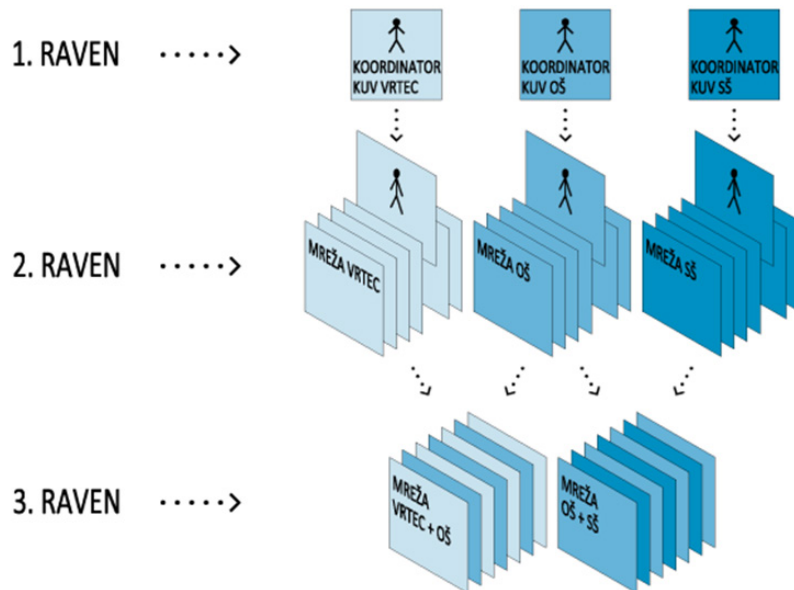
Druga raven sestavljajo koordinatorji posameznih stopinj izobraževalnih zavodov, osnovnih in srednjih šol – in ima tako tri mreže.

Slika 2 - Prikaz prve in druge ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov

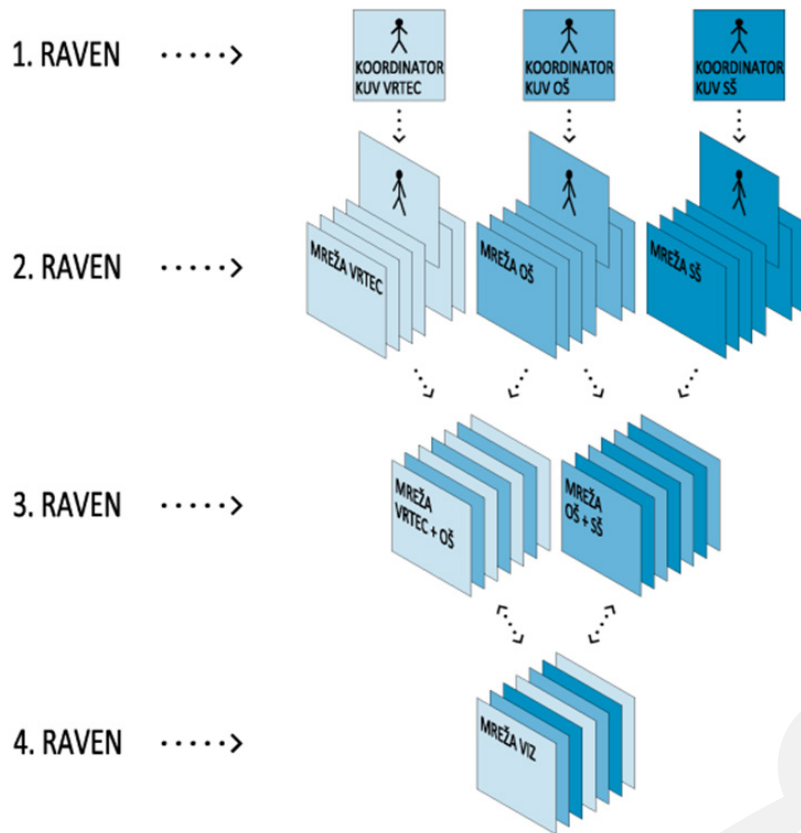

Tretja raven je sestavljena iz dveh mrež – mreže vrtec + osnovna šola in mreže osnovna + srednja šola.

Slika 3 - Prikaz prve, druge in tretje ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov

Na četrti ravni pa se združita še ti mreži in nastane nacionalna mreža kulturno-umetnostne vzgoje vzgojno-izobraževalnih zavodov.

Slika 4 - Prikaz nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje izobraževalnih zavodov

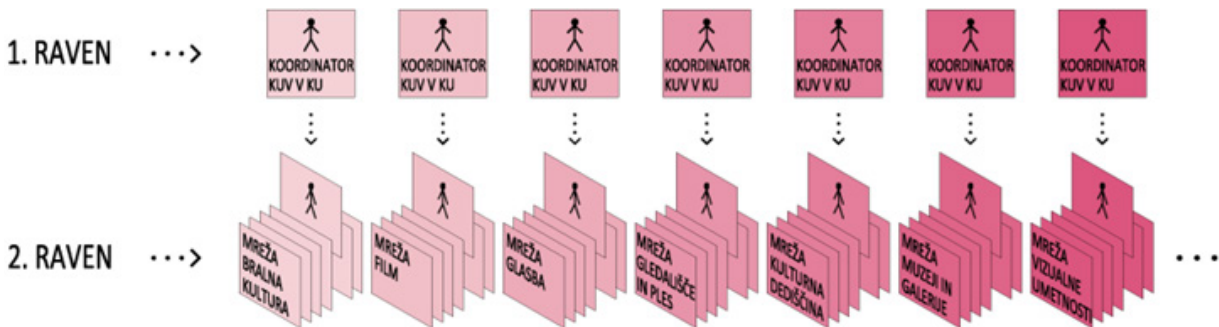
Podobno je pri nacionalni mreži kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov.

Prva raven so koordinatorji posameznih kulturnih ustanov.

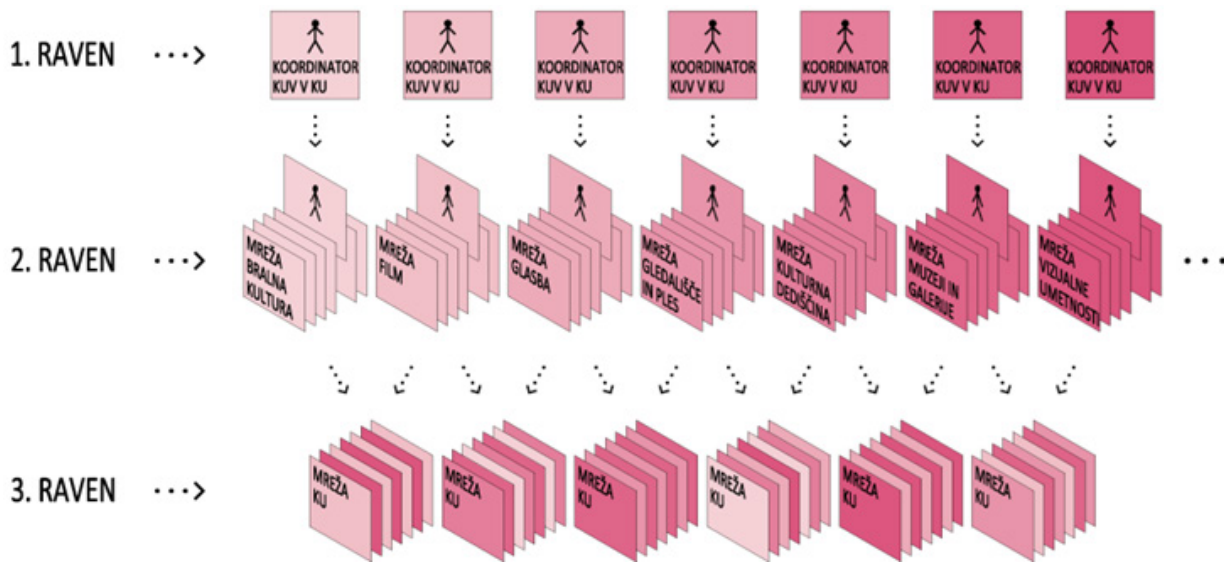
Slika 5 - Prikaz prve ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov

Druga raven koordinatorje združi po področjih (mreža bralne kulture, mreža glasbe, mreža gledališča in plesa ...).

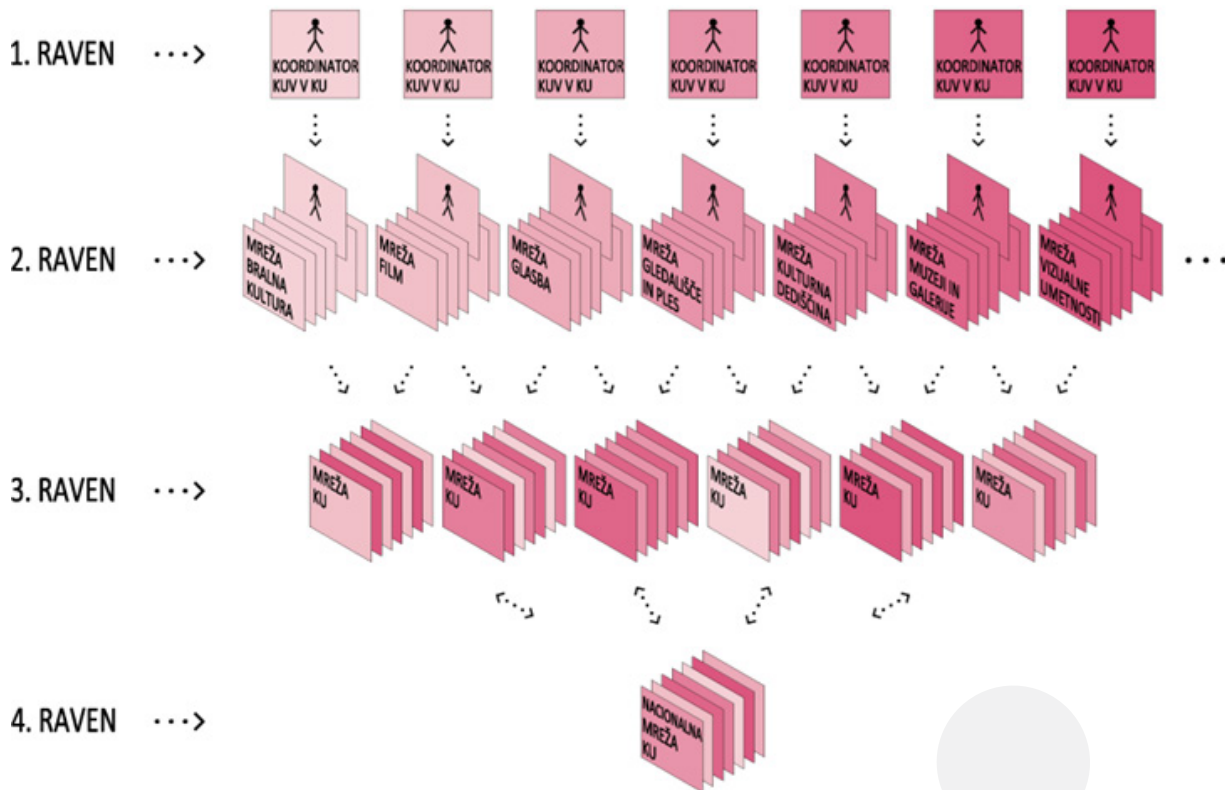
Slika 6 - Prikaz prve in druge ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov

Tretja raven združuje po dve področji.

Slika 7 - Prikaz prve, druge in tretje ravni nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov

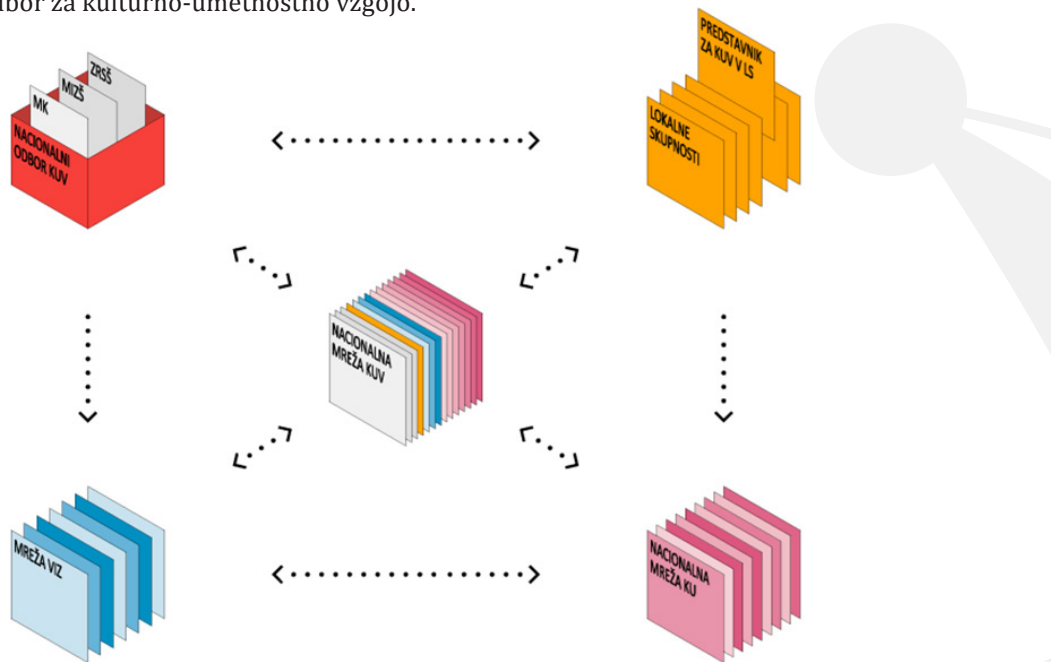
Na četrti ravni pa dobimo nacionalno mrežo vseh koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v kulturnih ustanovah.

Slika 8 - Prikaz nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje kulturnih ustanov

Nacionalno mrežo kulturno-umetnostne vzgoje tako tvorita obe opisani nacionalni mreži – nacionalna mreža vzgojno-izobraževalnih zavodov in nacionalna mreža kulturnih ustanov.

Kot tretji element so vključeni koordinatorji lokalnih skupnosti, zadnji, vrhovni element pa predstavlja nacionalni odbor za kulturno-umetnostno vzgojo.

Slika 9 - Prikaz delovanja celotne nacionalne mreže kulturno-umetnostne vzgoje

Projekt »Tkemo mrežo za ustvarjalnost«, ki razvija mrežo kulturno-umetnostne vzgoje in koordinatorjev, je iz leta v leto uspešnejši. Mreža se razvija in vključuje vedno več koordinatorjev, kar je tudi osnovni namen mreže. Treba je poudariti, da je mreža zasnovana tako, da se razvija in oblikuje skupaj z razvojem kulturno-umetnostne vzgoje, in da to nikakor ni zaprt, strogo začrtan program, ki ne bi dopuščal sprememb in razvoja, temveč odprt program, pripravljen na spremembe in razvoj. To je predvsem pomembno na drugi ravni mreže kulturnih ustanov, kjer se koordinatorji kulturnih ustanov združujejo po področjih. Seznam področij je vedno odprt za nova, v prihodnosti razvita področja kulture. To je ena največjih razlik med KUV in preostalimi projekti, saj KUV ne razlikuje med pomembnejšimi in manj pomembnimi področji kulture, niti ne med popularnimi in nepopularnimi, bolj ali manj zastopanimi. Za kulturno-umetnostno vzgojo je pomembno vsako področje kulture.

3. Gleda(l)išče

3.1. PREDSTAVITEV PROJEKTA Gleda(l)išče

Projekt Gleda(l)išče je petletni nacionalni kulturno-vzgojni projekt Slovenskega gledališkega inštituta, ki temelji na aktivnem in ustvarjalnem spoznavanju gledališča v šolskem prostoru ter na kreativnem partnerstvu med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in kulturnimi ustanovami. Prizadeva si, da s kreativnimi pristopi povečuje znanje in zanimanje tako za gledališče samo kot tudi za celoten uprizoritveni proces, dramatiko in dediščino gledališča. S tem želijo razvijati ustvarjalnost in gledališko pismenost kot sposobnost branja in razumevanja gledališkega jezika tako otrok in mladih kot tudi strokovnih delavcev po vsej Sloveniji. Omogočiti želijo sistematično in kontinuirano spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in predvsem mlade, na katere se včasih pozabi. Zavedajo se, da takega projekta ne morejo izpeljati brez povezovanja, zato je njihov cilj čim številčnejše povezovanje strokovnih delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih s kulturnimi ustanovami in ustvarjalci. Za oboje so bila izvedena in načrtovana izobraževanja, ki obema stranema pomagata razumeti in približati drugo stran, hkrati pa ponujajo primere dobre prakse, na katerih lahko gradijo svoje razredne projekte (Slovenski gledališki inštitut, 2016).

Projekt sestavlja več programskih enot, med katerimi so nekatere systemske, druge pa izvedbene. Najobširnejša in krovna je platforma Zlata paličica, ki je referenčna baza za iskanje kakovostnih gledaliških predstav za otroke in mladino. Zakaj je izbira kakovostne predstave tako pomembna, nam v svojem članku »Ustvarjalni pristopi spoznavanja gledališke umetnosti« pojasni Nika Arhar: »Kadar gledališče izrabimo zgolj kot vzgojno in/ali učno sredstvo in umetniško izkušnjo podredimo pedagoškemu namenom (kar lahko opazimo pri posameznih predstavah, s katerimi želijo ustvarjalci 'hitreje' nagovoriti pedagoško stroko), pozabljamo, da je umetnost sama po sebi vzgojna (v Sitar Cvetko, 2018) in izdajamo zaupanje v moč in potenciale samega umetniškega (gledališkega) doživetja. Gledališče ni le v besedi podano sporočilo, temveč komunicira preko celote svojih izraznih sredstev in njihovih odnosov. Kakovostna umetniška izkušnja gledalca neposredno angažira v celostnem doživljanju, ki ga poznavanje izraznih možnosti gledališča (kot so govor, gib, prostor, svetloba, likovnost, zvok) in razvijanje občutka za gledališče še okrepi ter tako prispeva k tistim vidikom gledalca, ki jih razumemo kot vzgojne in izobraževalne – k aktivnemu in ozaveščenemu gledalcu, ki je sposoben pozornega, zavzetega in kritičnega gledanja, samostojnega in ustvarjalnega razumevanja,

artikuliranja svojih občutij in mnenj; h gledalcu, ki zna spoštovati, izbirati, presoјati, zagovarјati in ne nazadnje uживati v umetniški izkušnji» (Arhar, 2018, str. 63). Zato je tako zelo pomembno, da predstave, ki jih ponudimo odraščajoči publiki, premišljeno izberemo. Vse predstave na spletni platformi Zlata paličica skrbno izbere tričlanska komisija, sestavljena iz strokovnjakov s treh različnih, a zelo pomembnih področij. Teatrológ, pedagog in razvojni psihológ si predstave ogledajo in jih nato vsak s svojega stališča in strokovnega znanja ocenijo. Le tiste, ki zadostujejo vsem visokim kriterijem na vseh treh področjih, se uvrstijo na seznam priporočene vsebine. Treba pa je še omeniti, da je prvo merilo izbire vedno umetniška celovitost predstave. Platforma pa ne pomaga le strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnih zavodov pri izbiri kakovostne gledališke predstave, temveč tudi omogoča spoznavanje profesionalnih gledaliških ustanov iz vse Slovenije. S tem si želijo, da bi bilo kakovostno gledališko ustvarjanje dostopno vsem, ne le tistim iz večjih mestnih središč po Sloveniji.

Druga programska enota je Predstava pod drobnogledom. V tej programski enoti razvijajo vodeni ogled gledališke predstave, kjer poleg strokovnega delavca vzgojno-izobraževalnega zavoda pri izvedbi vedno sodelujeta tudi profesionalni gledališki ustvarjalec in kulturna ustanova. Programska enota je zamišljena kot vzorčni model združevanja gledališkega obiska s formalnim učnim okoljem, z individualno predhodno pripravo na ogled pri pouku, z ogledom predstave iz nabora priporočenih predstav spletne platforme Zlata paličica in s kasnejšo refleksijo, ki lahko poteka bodisi v kulturni ustanovi ali pa kot priprava znotraj rednega pouka. S temi pripravami na ogled in kasnejšimi refleksijami želijo pokazati, da je ogled gledališke predstave lahko veliko več kot le sam ogled in da učenci oz. dijaki iz samega gledališkega dela pridobijo boljše razumevanje in vrednotenje samega dela.

Tretja programska enota je program PreDRAMi se! Pri tej programski enoti ne gre za ogled gledališke predstave, temveč za vpeljevanje ustvarjalnih oblik učenja v formalno učno okolje v sodelovanju z ustvarjalci z gledališkega in drugih področij. Gledališče se pri tem načinu dela v tej programski enoti uporablja kot povezovalni element za različne vsebine v obstoječem šolskem programu. Tematika poučevanja je domača in tuja dramatika ter gledališka dediščina, ki pa se z uporabo ustvarjalnih tehnik interdisciplinarno in medpredmetno povezuje z vsemi predmeti, ne zgolj s slovenskim in angleškim jezikom, kot smo v večini vajeni. Program je namenjen tretji triadi osnovne šole ter srednjim šolam in zajema vsaj pet do deset učnih enot po 90 minut (dve šolski uri). Ker pa je programska enota obširna, obstajata dve možnosti izvedbe, in sicer pri rednem pouku ali pa znotraj izbirnih predmetov/

interesnih dejavnosti. Mogoče je tudi izvajanje istega programa v dveh vzporednih oddelkih istega vzgojno-izobraževalnega zavoda z namenom izmenjave izkušenj in primerjave rezultatov. Rezultati dela bodo sprotno evidentirani s pomočjo sodobne informacijsko komunikacijske tehnologije, končni rezultat pa bo objavljen tudi na platformi Zlata paličica.

Četrta programska enota pa je namenjena strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnih zavodov in kulturnih ustanov ter ustvarjalcem. Gre za sklop strokovnih izobraževanj v obliki predavanj, delavnic in izmenjave izkušenj, kjer si lahko strokovni delavci pridobijo nove kompetence na področju uprizoritvene umetnosti ter gledališke in splošne pedagogike. Potekajo redna srečanja profesionalnih ustanov in izvajalcev kulturno-umetnostne vzgoje s področja gledališča, izobraževanja s področja pedagogike in razvojne psihologije za kulturne ustanove, izvajalce kulturno-umetnostne vzgoje, ustvarjalce in mlade ustvarjalce s področja gledališča, izobraževanja in delavnice o osnovah gledališča in izraznih sredstvih uprizoritvene umetnosti za strokovne delavce vzgojno-izobraževalnih zavodov in partnerska srečanja sodelujočih strokovnih delavcev v projektu, kjer si izmenjujejo znanje in izkušnje, ter delavnice, kjer izboljšujejo razvoj socialnih in komunikacijskih kompetenc za lažje kreativno partnerstvo med strokovnimi delavci vzgojno-izobraževalnih zavodov in ustvarjalci.

Zadnja programska enota je povezovanje z visokošolskimi zavodi. Projekt je zasnovan tako, da so v pripravo in izvedbo programov vključeni strokovnjaki s področja vzgoje in izobraževanja pa tudi študentje pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Univerze na Primorskem. Bodoči učitelji in vzgojitelji so že med študijem seznanjeni z vzorčnimi modeli gledališke vzgoje in s spletno platformo Zlata paličica ter z njenim seznamom priporočenih predstav. Ker pa se pri kulturno-umetnostni vzgoji ves čas govori o sodelovanju med strokovnjaki s področja vzgoje in izobraževanja ter kulture in ustvarjalci, projekt sodeluje tudi z Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani, kjer mlade gledališke ustvarjalce seznanjajo s kulturno-umetnostno vzgojo in različnimi možnostmi na področju gledališke pedagogike.

Vse programske enote in celoten projekt pa povzemajo in povezujejo štiri glavni cilji projekta (Slovenski gledališki inštitut, 2016):

1. »tesnejše povezovanje in sodelovanje profesionalnih ustanov in ustvarjalcev na gledališkem področju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi;
2. sistematično spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in mladino;
3. ustvarjalni pristopi in inovativne metode podajanja znanja o gledališču, uprizoritvenem procesu, dramatici in dediščini gledališča;
4. večja gledališka pismenost in ustvarjalnost otrok, mladih in strokovnih delavcev kot korak v smeri oblikovanja aktivnega, kritičnega gledalca.«

Štiri glavni cilji so, kot vidimo, izbrani premišljeno. Ne le, da se vsi navezujejo na smernice kulturno-umetnostne vzgoje, vsak cilj se navezuje na drugo ključno idejo kulturno-umetnostne vzgoje in je podprt z dejavnostmi znotraj projekta (Slovenski gledališki inštitut, 2016).

Prvi cilj: »tesnejše povezovanje in sodelovanje profesionalnih ustanov in ustvarjalcev na gledališkem področju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi«. Cilj je postavljen na prvo mesto z razlogom, saj je velik del truda vseh vodij, vključenih v kulturno-umetnostno vzgojo, prav to, da bi se sodelovanje najprej vzpostavilo, okrepilo in kasneje ohranilo. Le tako se lahko nadejamo, da bodo programi čez čas vedno kakovostnejši in idejno drugačni, saj je gledališka pedagogika občutljivo področje, za katero je nujno poznavanje gledališča in pedagogike. Z izobraževanji in delavnicami o osnovah gledališča ter izraznih sredstvih uprizoritvene umetnosti in z drugimi ključnimi »gledališkimi« informacijami za strokovne delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih na eni strani ter z izobraževanji s področja pedagogike in razvojne psihologije za kulturne ustanove, izvajalce kulturno-umetnostne vzgoje in ustvarjalce na drugi strani projekt skrbi za lažjo komunikacijo in razumevanje strokovnjakov z obeh področij. Rezultati so že vidni, bo pa potrebnega še veliko truda, da se bosta ti v praksi žal pogosto težko združljivi področji bolje in lažje sporazumevali.

Drugi cilj: »sistematično spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in mladino«. Vse prepogosto se v praksi zgodi, da strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju ne

vedo, katero gledališko predstavo izbrati. Svojim učencem in dijakom želijo ponuditi najboljše in najkakovostnejše, pa ne vedo, kako naj med vso produkcijo pravilno izberejo. Le nekaj jih namreč redno spremlja slovensko produkcijo gledaliških predstav za otroke in mlade, vsi drugi pa se znajdejo pred veliko dilemo. Žal je v današnjem času produkcija ogromna, pojavlja pa se tudi veliko zasebnih neprofesionalnih izvajalcev, katerih predstave v večini niso dovolj kakovostne za občutljive in razvijajoče se mlade gledalce. A žal so ravno ti izvajalci pri oglaševanju svojih izdelkov najbolj agresivni in šolo zasipajo s prenekaterimi letaki, ki strokovne delavce vzgojno-izobraževalnih zavodov prepričujejo, da je njihova predstava najboljša. Ne pozabimo omeniti tudi, da so reklamni letaki velikokrat zelo všečni in hitro pritegnejo pozornost strokovnih delavcev vzgojno-izobraževalnih zavodov. Ker ti do zdaj niso imeli možnosti preveriti kakovosti ponujene predstave ali videti ponudbe kakovostnih predstav, se je velikokrat zgodilo, da so bili učenci in dijaki deležni bodisi pretežkih ali prelahkih predstav, da o kakovosti raje ne govorimo. V sklopu projekta je temu namenjena spletna platforma Zlata paličica, kjer lahko zdaj strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju na enem mestu vidijo seznam priporočenih predstav za različne starostne skupine.

Tretji cilj: »ustvarjalni pristopi in inovativne metode podajanja znanja o gledališču, uprizoritvenem procesu, dramatik in dediščini gledališča«. Temu cilju sta podrejeni dve programski enoti. Predstava pod drobnogledom in PreDRAMI se! sta dva ločena pedagoška programa, ki z različnimi inovativnimi programi v sodelovanju med strokovnim delavcem vzgojno-izobraževalnega zavoda in ustvarjalcem spodbujata razvoj prožnih oblik učenja, izvajata vzorčne modele integracije gledališkega obiska v formalno učno okolje ter vpeljujeta neformalne in ustvarjalne oblike učenja o gledališču za gledališče in z gledališčem.

In zadnji, četrti cilj: »večja gledališka pismenost in ustvarjalnost otrok, mladih in strokovnih delavcev kot korak v smeri oblikovanja aktivnega, kritičnega gledalca«. To je krovni cilj, saj zajema glavno željo in idejo, ki določa vse dejavnosti – vsa izobraževanja, programske enote, vse, kar se v projektu dogaja, vodi v eno skupno točko, oblikovati aktivnega, kritičnega in gledališko pismenega gledalca.

Ker so se projekta lotili resno, so za potrebe natančnega snovanja svojega projekta izvedli manjšo interno raziskavo (Slovenski gledališki inštitut, 2018), ki jim je pomagala pri oblikovanju projekta. Raziskava ni znanstvena, je le orodje za lažje snovanje projekta, saj podobnih raziskav še ni. Anketa je bila poslana na e-poštne naslove vseh partnerskih šol, in sicer ravnateljstvu, tajništvu in neposredno

pedagogom, katerih neposredne naslove so do takrat že imeli. Prosili so jih tudi, naj anketo razširijo med svoje sodelavce.

Na anketo se je odzvalo 20 pedagoških delavcev iz 12 različnih vzgojno-izobraževalnih ustanov. Večina je učiteljev/profesorjev slovenskega jezika, sledijo jim učitelji razrednega pouka, učitelji tujega jezika, mentorji interesnih dejavnosti in izbirnih predmetov v povezavi z gledališčem (gledališki klub, literarni klub, gledališče, drama, lutke ...), sodeloval je tudi učitelj geografije in zgodovine v gimnaziji ter učitelj/profesor glasbe, likovne in druge umetnosti. Nekateri med njimi so aktivni na več področjih, na primer učitelj/profesor slovenskega jezika je tudi mentor interesne dejavnosti, povezane z gledališčem, ali učitelj izbirnega predmeta.

Vsi sodelujoči so na vprašanja, ali med šolskim letom z učenci/dijaki obišejo gledališko predstavo, odgovorili pritrnilno, iz česar sklepamo, da so anketo reševali pedagogi, ki jim je gledališče blizu. Ravno ta podatek pa da še veliko večjo težo nekaterim zbranim odgovorom. Dejstvo je, da bi bili nekateri pridobljeni podatki, ob drugačni populaciji reševalcev ankete, še veliko bolj alarmantni.

Pri odgovorih na vprašanje, kako izberejo primerno gledališko predstavo, so med najpogostejšimi odgovori, da predstavo izberejo s pomočjo promocijskega materiala in na podlagi priporočil, pogosto se izbira tudi glede na starost, vsebino, cilje in glede na učni načrt, nekajkrat pa je omenjena tudi dostopnost oz. oddaljenost gledališča, kar pa je, glede na to, da prevoz velikokrat sofinancira šola, žal pomemben podatek preštevilnih vodstev šole. Skrb vzbujajoča je ugotovitev, da je med vsemi 20 odgovori le v dveh omenjena kakovost predstave.

Glede na odgovore obisk gledališča praviloma spremlja spremljevalni program, kar je zelo spodbudno. Priprave na vsebino predstave, učenje gledališkega bontona in refleksija po obisku predstave so kot vedno spremljajoči program, skupen skoraj vsem odgovorom. Tudi dramsko besedilo redno ali vsaj občasno spoznava večina. Redkeje pa šole izberejo možnosti vodenega ogleda zaodrja in pogovora z ustvarjalci/igralci – približno polovica odgovorov je v polju »občasno« in druga polovica v polju »nikoli«. To pomeni, da nihče od anketiranih tega ne izvaja redno in da to ni stalnica pri ogledu predstave. Opaženega je še veliko prostora za razvoj, saj so le trije pedagogi odgovorili, da uporabljajo tudi druge vsebine, ki niso v predlogih, le eden od njih je omenil medpredmetno povezovanje.

Eden izmed najbolj skrb vzbujajočih pridobljenih podatkov in tudi ena izmed glavnih smernic za

snovanje projekta je odgovor, pri katerem so anketirani vrednotili svoje poznavanje profesionalne gledališke produkcije za mlade. Skrb vzbujajoče je, da je velika večina (11) vprašanih svoje znanje ocenila s tretjo stopnjo, pet vprašanih pa z drugo, pri čemer prva stopnja pomeni »pomanjkljivo« in peta »odlično«. Ne smemo pozabiti, da se vsi sodelujoči vsaj malo zanimajo za gledališče.

Vsi pri pouku ali pri interesni dejavnosti in izbirnem predmetu obravnavajo dramatiko ali gledališko zgodovino. Najpogosteje berejo odlomek, za tem povzetek in najredkeje celotno besedilo. Za nadgradnjo branja največkrat berejo besedilo po vlogah, včasih pripravijo dramtizacijo besedila ali odigrajo dramski prizor, najredkeje pa se z dramo ustvarjalno ukvarjajo. Redko z učenci in dijaki spoznavajo zgodovino gledališča in opus dramatika, pogosteje si dramo ogledajo. Večina ob obravnavi spozna značilnosti dramskega besedila. Anketirani so zapisali nekaj svojih idej in kaj vse sami vključijo v obravnavo. Nekateri besedilo aktualizirajo, drugi pripravijo samostojne govorne nastope na njegovo temo, spet tretji se urijo v pisanju in spremenijo konec odlomka, nadaljujejo prizor ... Znova samo en odgovor vključuje medpredmetno povezavo.

Pri izbiri dram pa se vprašani večinoma držijo učnega načrta, vendar je opaziti raznolikost in izbiro tako starejših, klasičnih, kot tudi sodobnejših besedil.

Na področju gledališkega ustvarjanja in poustvarjanja je rezultat enoten. Skoraj vsi z učenci/dijaki odigrajo dramski oz. lutkovni prizor ali pa skupaj pripravijo gledališko predstavo. Nekateri uporabljajo tudi delavnice in drugo kulturno-vzgojno ponudbo profesionalnih gledališč, vendar je takih po dani raziskavi manj kot polovica. Le en odgovor pravi, da šolske gledališke predstave nastajajo v sodelovanju z zunanjim sodelavcem. Skoraj vsi z učenci in dijaki med gledališkim ustvarjanjem in poustvarjanjem dobro spoznajo gledališko igro in uprizoritveni proces, malo podrobneje pa gledališke poklice. Slabše sta zastopani temi gledališke zgodovine in različnih uprizoritvenih tehnik, s katerima se učenci in dijaki le bežno srečajo.

Anketa se je dotaknila tudi strokovne in umetniške usposobljenosti anketiranih. Gledališko terminologijo, zgodovino gledališča in slovenske gledališke ustvarjalce so anketirani izbrali kot dobro poznane teme. Kot najbolj poznano in poglobljeno znanje so označili slovensko dramatiko. Slovenske gledališke ustanove in uprizoritvene procese so označili kot slabše poznano področje, vendar še vedno v mejah poznanega. Sledijo uprizoritveni procesi, uprizoritvene tehnike, gledališka igra, lutkovna igra, gib/ples in gledališka pedagogika, kjer se je večina odločila za odgovor »Želel bi več znanja«. Se pa pri

teh vprašanih pojavi tudi močno skrb vzbujajoč podatek. Večkrat se pojavi odgovor »Ne potrebujem«.

Največ anketiranih si želi več znanja s področja odrskega govora, uprizoritvene tehnike in procesov, nekateri si želijo tudi več znanja na praktičnem področju, pri zgodovini gledališča in sami gledališki pedagogiki.

Da manjka nacionalni sistem izobraževanj, se lepo vidi pri odgovorih, kje so do zdaj nabirali gledališka znanja. Večina jih je znanja pridobila na priložnostnih seminarjih, nekaj jih je znanj in izkušnje pridobilo s svojim udeleževanjem in sodelovanjem v gledaliških skupinah in krožkih. Nekateri so samouki ali pa imajo znanje še iz srednje šole ali univerze.

Čeprav odziv ni bil velik, so v Slovenskem gledališkem inštitutu dobili vpogled v to, kako poteka delo v razredu, kaj učitelji najpogosteje uporabljajo, česa sploh ne in na katerih področjih bi jim pomagalo dodatno znanje. Zavedajo se, da so rezultati drugačni od dejanskega stanja, saj so anketo reševali, kot smo že omenili, strokovni delavci vzgojno-izobraževalnih zavodov, ki v gledališču vidijo nekaj več, se trudijo na tem področju in samoiniciativno spremljajo produkcijo ter se udeležujejo dostopnih obstoječih izobraževanj. A kljub vsemu so dobili vsaj majhen vpogled v zakulisje razrednega dogajanja, ki jim pomaga pri natančnem snovanju vseh dejavnosti in izobraževanj ter jih vodi pri opredeljevanju področij, ki potrebujejo večjo pozornost.

3.2. PREDSTAVITEV DRUGIH PROJEKTOV

3.2.1. PRVI PRIZOR: GLEDALIŠČE KOT PROSTOR UČENJA SIMBOLNIH JEZIKOV

Projekt »Prvi prizor: gledališče kot prostor učenja simbolnih jezikov«, katerega nosilec je Slovensko narodno gledališče Maribor (Slovensko narodno gledališče Maribor, 2019), temelji na njihovi produkciji. Svojim predstavam so dodali pedagoška gradiva, ki so splošno dostopna na spletu. Pedagoško gradivo za določeno predstavo je oblikovano kot priročnik, ki strokovnemu delavcu vzgojno-izobraževalnega zavoda pomaga k dobri pripravi na ogled in k refleksiji predstave. V gradivu je na enem mestu zbrano veliko informacij o predstavi pa tudi možnosti za pogovor, raziskovanje in ustvarjanje na podlagi tematik v predstavi. Dodane so tudi zanimivosti; kadar je potrebno, je vključen tudi mini slovar, ki ga pedagoški delavec lahko ponudi mladim. Na koncu je seznam priporočene literature za dodatno branje, pri nekaterih predstavah tudi za poslušanje in gledanje. Gradivo je okvirno dolgo 20 strani, sodobnega videza in lepo pregledno.

Poleg predstav in pedagoškega gradiva zanje projekt ponuja tudi tri na gledališče vezane dejavnosti, ki se ne nanašajo na določeno predstavo. Učna ura gledališkega bontona omogoča, da otroci spoznajo celoten potek ogleda gledališke predstave od trenutka, ko se odpravljajo od doma, pa vse do konca predstave in odhoda iz kulturne ustanove. Gledališki labirint ponuja ogled zaodrja in vseh skritih prostorov, ki jih obiskovalec ne vidi, hkrati pa učence seznanja z gledališkimi poklici v ozadju. Dijaški klub pa je namenjen populaciji dijakov (15+), ki imajo dijaški abonma. Po vsaki predstavi poteka srečanje kluba, na katerem se pogovorijo o predstavi, o njej razmišljajo in spoznajo ustvarjalce, ki jih na odru ne vidimo. S tem spoznavajo celovitost gledališkega ustvarjanja in izkušnjo doživijo poglobljeno.

Niso pa pozabili niti na strokovne delavce vzgojno-izobraževalnih zavodov, za katere so pripravili dve izobraževalni srečanja (v Mariboru in Kopru) z naslovom »Dialog med umetnostjo in vzgojo«, ki ju je izvedel Zavod Petida (Slovensko narodno gledališče Maribor, 2019).

Glavni cilj celotnega projekta pa je »ozavestiti kakovostno gledališko produkcijo kot celovit spekter izraznih sredstev in postaviti gledališče na zemljevid zanimivih vsebin za mlade« (Slovensko narodno gledališče Maribor, 2019).

3.2.2. IGRIŠČE ZA GLEDALIŠČE 2.0

Projekt »Igrišče za gledališče 2.0«, katerega nosilec je zavod Bunker, je naslednik projekta Igrišče za gledališče, ki je potekal od maja 2014 do decembra 2015 in je povezoval področji šolstva in umetnosti ter strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju ter gledališke ustvarjalce (Bunker, 2019). Projekt Igrišče za gledališče je bil kot primer dobre prakse umeščen tudi v publikacijo *Cultural awereness and expression handbook* (2016, str. 109), v kateri najdemo tudi zgoščen opis projekta.

Projekt Igrišče za gledališče 2.0 nadgrajuje izkušnje na področju kulturno-umetnostne vzgoje na področju gledališča, ki jih je pridobil s prvim projektom, pa tudi povezovanje med šolstvom in umetnostjo. Njegova glavna ideja je šola v kulturi, ki je predstavljena kot šola v naravi, le da se izvaja v urbanem okolju in na temo kulture. Je intenziven tridnevni program, ki nudi ustvarjanje in doživljanje kulture skozi delavnice, pogovore, ogled predstev, koncertov in filmov ter obiske kulturnih institucij. Razlikuje se tudi po tem, da poudarja sodobno umetnost in vključuje tudi področja, ki v takih kontekstih niso pogosto omenjena, kot sta grafičarstvo in kulinarika (Bunker, 2019).

Poleg šole v kulturi spadajo k projektu tudi druge vsebine. Tandemska ura je med njimi najbolj razširjena, in sicer je to učna ura, ki jo v sklopu rednega pouka izvedeta učitelj in ustvarjalec skupaj. Ure se izvajajo pri različnih predmetih, umetnosti pa ne uporabijo zgolj kot ilustracijo učne snovi, temveč želijo vzpostaviti učni proces, ki je odprt za ustvarjanje in kreativnost (Slovenski gledališki inštitut, 2017e).

Za pedagoške strokovne delavce so znotraj projekta pripravili tri sezone trajajoč abonma, ki je tematsko razdeljen v tri sklope: občinstvo, oder in nova obzorja (vsak sklop ena sezona). Vsaka sezona pa se začne s šolo v kulturi za pedagoške delavce, »kjer bodo skupaj potopljeni v urbano kulturno krajino in umetniške izkušnje ter v skupno ustvarjanje v treh intenzivnih dneh« (Slovensko narodno gledališče Maribor, 2017).

3.2.3. SKUM – RAZVIJANJE SPORAZUMEVALNIH ZMOŽNOSTI S KULTURNO-UMETNOSTNO VZGOJO

Vsi trije zgoraj opisani projekti so financirani iz evropskega razpisa, ki smo ga predstavili v nalogi. Na področju KUV pa se poleg teh treh projektov izvajajo še drugi. Eden večjih je vsekakor »Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo« (SKUM), ki je sredstva pridobil na drugem razpisu. Javni razpis za sofinanciranje operacije razvoja in udejanjanja inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc – razvoj sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport objavilo 11. avgusta 2017 in podpira projekt SKUM (Javni razpis za sofinanciranje operacije razvoja in udejanjanja inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc – razvoj sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo, 2017). Prijavitelj projekta je Univerza na Primorskem, poslovodeči konzorcijski partner pa Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem (SKUM, 2018).

»Projekt SKUM temelji na dveh idejah, ki ju je zasnoval prof. dr. Robi Kroflič.

1. Umetniška izkušnja ima velik pedagoški potencial, saj dostopa do spoznanja realnosti na poseben način, kot simbolno posredovana izkušnja – z estetskim, domišljijским dopolnjevanjem umetniških kodov prejemnik doživlja in reflektira izkušnje drugih in tako etično zori. Zato je umetnost vrednota na sebi. Sodobne raziskave pa pedagoškemu delu z umetniško izkušnjo pripisujejo številne pozitivne učinke: spodbujanje mnogoterih inteligentnosti (Gardner), narativnega mišljenja (Bruner), kreativnosti (Robinson, Egan), inovativnih oblik učenja (Pringle) ter identitete in moralne samopodobe (Nussbaum).

2. Za razvoj kulture so subjektivizacija, fikcijskost in mnogopomenskost izkušnje, ki jo dosežemo z umetniškimi jeziki, enako pomembni kot znanstveni diskurzi.

Poučevanje v umetnosti in s pomočjo umetniške izkušnje ter ustvarjanje prostorov, kjer se omogoča dostop do umetniške izkušnje, nakazuje potrebo po novih didaktičnih pristopih in praksah ter inovativnih učnih okoljih. Zato je namen projekta nadalje razvijati povezave med vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter umetniki in kulturnimi ustanovami v smeri širitve inovativnih in odprtih učnih okolij, podprtih z novimi didaktičnimi pristopi, ki bodo krepile sporazumevalne zmožnosti otrok/učencev/mladostnikov. Posebna pozornost bo namenjena razvoju teh vsebin v kulturno

manj spodbudnih okoljih in afirmaciji v vzgojno-izobraževalnih okoljih manj uveljavljenih področij umetnosti« (prav tam).

Partnerstvo je organizirano kot konzorcij, v katerega je vključenih 32 različnih partnerjev. Štirje javni visokošolski zavodi, en javni raziskovalni zavod, en javni zavod in 26 vzgojno-izobraževalnih zavodov. S projektom SKUM sodelujejo oziroma so podpisali pismo o nameri za sodelovanje z njim tudi umetniki s področja likovne, plesne, uprizoritvene in glasbene umetnosti ter s področij književne vzgoje in fotografije, filma in multimedije. Prav tako je pismo o nameri za sodelovanje podpisalo tudi več kot 50 kulturnih ustanov, med katerimi sta tudi Slovenski gledališki inštitut in Slovensko narodno gledališče Maribor kot nosilca sorodnih projektov. Projekt poteka od 18. avgusta 2017 do 30. junija 2022 (prav tam).

3.3. PROGRAMSKA ENOTA PLATFORMA ZLATA PALIČICA

Projekt Gleda(l)išče je zasnovan tako, da vsaka programska enota, vsaka delavnica, izobraževanje, izvedba prispeva k skupnemu cilju in daje projektu celostnost in veljavo. A med vsemi programskimi enotami je ena ključnega pomena, zato so njen obstoj, dejavnosti in vodilo načrtovani še mnogo pozneje od uradnih časovnih ločnic projekta. Zlata paličica je vodilna programska enota projekta Gleda(l)išče, za katero imajo snovalci visokoleteče cilje in želje, ki pa se jim, v komaj dobrem letu obstoja, vztrajno in sistematično približujejo.

Zlata paličica je spletna platforma, katere glavni namen je vzpostavitev referenčne baze za iskanje in prvo spoznavanje kakovostnih gledaliških predstav profesionalnih gledaliških ustvarjalcev za otroke in mlade.

Spletna stran je privlačnega in sodobnega videza, aktivna in odzivna. Vsaka vsebinska enota ima svojo predstavitveno barvo, da je obiskovalcem spletne strani še lažje, saj vsak trenutek vedo, na katerem področju si ogledujejo določene informacije. Teh pet barv je zajetih tudi v logotip spletne platforme, ki vizualno spominja na čarobno paličico, vrh katere je zvezda, ki jo sestavlja pet krakov, vsak v drugi barvi vsebinske enote (zavihka) spletne platforme. Trije vrhnji kraki nosijo značilno pokrivalo dvornega norčka oziroma lika iz commedie dell'arte.

Obiskovalca ob prihodu na stran pričaka kratek opis spletne platforme Zlata paličica z možnostjo pridobitve dodatnih informacij. Ko se pomaknemo po strani malenkost nižje, opazimo predstavitev vseh petih vsebinskih enot v značilnih barvah. Še nižje je razširjeni opis platforme, na dnu pa trenutni poudarki pod naslovom Ne spreglejte!

Spletna platforma je sestavljena iz petih različnih vsebinskih enot: Predstave, Pedagoški programi, Pismenost za gledališče, Kreativno partnerstvo in Gleda(l)išče. Enota Predstave, katere predstavitvena barva je oranžna, se deli še na tri podenote: Predstave, Iskalnik predstav in Strokovna komisija.

Vsebinski enoti Pedagoški programi, katere predstavitvena barva je vijolična, in Pismenost za gledališče, katere predstavitvena barva je rdeča, sta enoviti in se ne delita na podenote.

Vsebinski enoti Kreativno partnerstvo, katere predstavitvena barva je zelena, in Gleda(l)išče, katere predstavitvena barva je modra, pa se prav tako kot vsebinska enota Predstave delita na podenote.

Kreativno partnerstvo se deli na: Kreativno partnerstvo, Mi smo gledališče, Primeri dobre prakse in Partnerska agora, Gleda(l)išče, pa se deli na: O projektu, Programi projekta, Izvajalec projekta in Partnerji v projektu.

Ne glede na to, kje na strani se nahajamo, nas na vrhu spremljajo logotipi platforme, Evropskega socialnega sklada in festivala Zlata paličica, katerega producent je Lutkovno gledališče Ljubljana in s katerim je platforma Zlata paličica tesno povezana. Na dnu strani pa imamo ključne informacije o projektu, kdo naložbo financira in kontaktne podatke izvajalca, Slovenskega gledališkega inštituta.

Vsebinska enota oz. podenota Predstave ponuja obiskovalcu spletne platforme katalog priporočenih gledaliških predstav za otroke in mladino. Predstave profesionalnih ustanov in ustvarjalcev s področja dramskega, lutkovnega, glasbenega in plesnega gledališča iz celotne Slovenije so izbrane in ocenjene s strani strokovne komisije. Predstave so ob prvem ogledu razvrščene po starostni skupini oziroma po priporočni starosti, obiskovalec spletne platforme pa si lahko izbor predstav omeji glede na starostno skupino, regijo, zvrst predstave in glede na producenta. Mogoče pa je tudi iskanje s pomočjo ključne besede, kjer lahko iščemo predstavo glede na vsebino, temo ali katerikoli drugi parameter, ki nas zanima. Na začetnem seznamu predstav je predstava predstavljena s predstavitveno sliko, naslovom, zvrstjo in priporočeno starostjo.

Ko izberemo zeleno predstavo s seznama ali s pomočjo iskalnika, se nam odpre stran s podrobnejšimi informacijami. Vsaka predstava ima na vrhu strani predstavitveno sliko, na kateri so navedeni avtorji predstave, naslov predstave, zvrst predstave in producent predstave. Sledijo kratek opis in fotografije, obravnavane teme, mnenje strokovne komisije in možnost Več o predstavi, ki nas usmeri na domačo spletno stran predstave. V okvirju, ki je enoten pri vseh predstavah, kar omogoča lažjo primerjavo, sledijo ključne organizacijske informacije: producent, regija, zvrst predstave, trajanje, priporočena starost, dostopnost za osebe s posebnimi potrebami, datum premiere in kontaktna oseba producenta. V drugem okvirju pa sledijo še dodatne informacije o predstavi, ki se od predstave do predstave razlikujejo glede na število sodelavcev pri predstavi (režiser, dramaturg, skladatelj/avtor glasbene priredbe, scenograf, kostumograf, koreograf ...). Čisto na dnu strani so še druge predstave s seznama. Pri ponujenih predstavah vidim možnost za izboljšanje, saj so med ponujenimi predstavami vedno iste – prve štiri s seznama. Bolje bi bilo, če bi se ponudba drugih predstav prilagajala glede na izbrano prvotno predstavo, saj res nima smisla, da gledamo predstave za dijake, stran pa nam predlaga

predstave, namenjene vrtčevskim otrokom.

Podenota iskalnik predstav deluje popolnoma enako kot iskalnik pri podenoti predstave. Pomaga nam le tako, da nas v vsakem trenutku vrne točno na kriterije iskanja in nam s tem prihrani dodatno klikanje in iskanje po strani.

Tretja podenota v vsebinski enoti predstave je Strokovna komisija. Vse predstave in pedagoške programe, ki so umeščeni na seznam priporočenih predstav in pedagoških programov, je skrbno izbrala tričlanska strokovna komisija. Ta je sestavljena iz teatrologa, razvojnega psihologa in pedagoga, ki se s svojimi znanji med seboj dopolnjujejo, da dobimo kompetentno oceno z različnih stališč, ki so pomembna pri izboru kakovostne predstave za mlade. Najprej predstavo oceni teatrolog in naredi prvi izbor kakovostnih predstav glede na uprizoritveni vidik, nato pa isto predstavo ocenita še razvojni psiholog in pedagog, vsak s svojega strokovnega stališča. Na koncu skupaj oblikujejo strokovno oceno, priporočeno starost in mnenje komisije.

Kratka predstavitev članic komisije:

- Nika Arhar – samozaposlena v kulturi, kritičarka in teatrologin

Nika Arhar je samozaposlena v kulturi; deluje kot kritičarka na področju uprizoritvenih umetnosti, kulturna novinarka, teatrologinja, moderatorica na strokovnih srečanjih in pogovorih o predstavah ter članica strokovnih komisij in žirij. Prispevke objavlja v dnevnikih (Delo, MMC RTV Slovenija) in strokovnih publikacijah. Leta 2015 in 2016 je bila članica programskega odbora Kulturnega bazarja za področje gledališča, med letoma 2012 in 2016 pa članica izvršnega odbora in koordinatorka Društva gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije.

V gledališče jo vedno znova priteguje magičnost zgoščenih vzporednih svetov. Osnovno vodilo gledališke vzgoje prepozna v vzpostavljanju pogojev za srečanje mladega gledalca z živo gledališko umetnostjo, ki bi njeno hipnost preoblikovalo v intenzivno izkustvo radovednega, občutljivega, ustvarjalnega in razmišljujočega posameznika.

- Martina Peštaj – urednica Otroškega in mladinskega programa Televizije Slovenija

Mag. Martina Peštaj je urednica Otroškega in mladinskega programa na Televiziji Slovenija. Strokovno se ukvarja s področjem medijske psihologije, raziskuje vpliv otroških televizijskih oddaj in spleta na razvoj otrok. Vrsto let aktivno sodeluje na različnih projektih kulturno-umetnostne vzgoje, zlasti na področju gledališča, filma in animiranega filma za otroke.

Od nekdaj je redna in predana obiskovalka gledaliških predstav za otroke. Zdaj ima dva fantka, družabnika na svojih gledaliških pohodih. Kot razvojna psihologinja je pozorna na vse drobne detajle, ki otroke pritegnejo, vznemirijo, zmotijo, kot mama pa uživa v celostni izkušnji predstave. Kakovostna predstava za otroke je zanjo eno najbolj čarobnih doživetij otroštva.

- Adriana Gaberščik – profesorica razrednega pouka

Adriana Gaberščik je profesorica razrednega pouka. Na šoli vodi lutkovni krožek in folklorno skupino. Je tudi strokovna spremljevalka srečanj otroških folklornih skupin pri JSKD. Izvaja seminarje o ljudskem plesu in pesmi za učitelje in mentorje. Vsa leta si prizadeva za kakovostno vzgojo in izobrazbo na področju kulture. Skrbno premišljena in pripravljena gledališka vzgoja se ji zdi toliko pomembnejša, saj je gledališče skupek umetnostnih zvrsti, skozi katere otrok ob primernem vodenju gradi svoj čut za estetiko, čustveno doživljanje in vedenje.

Druga enota so Pedagoški programi, katerih značilna barva je vijolična. V to enoto so umeščeni programi, ki niso neposredno povezani z določeno predstavo (pedagoški programi, vezani izključno na posamezno predstavo, so predstavljeni kot pedagoško gradivo pri opisu predstave v enoti Predstave). Seznam pedagoških programov je oblikovan enako kot seznam priporočenih gledaliških predstav. Programi so razporejeni glede na priporočeno starost udeležencev, ob predstavitveni sliki pa iskalec v prvem ponujenem seznamu izve tudi naslov in vrsto programa. Programov je že več kot 20 in seznam se, prav tako kot seznam priporočenih predstav, dopolnjuje in širi. Način izbiranja z iskalnikom je enak, lahko izbiramo po starosti, regiji, vrsti in ponudniku pedagoških programov, mogoče pa je tudi iskanje po ključni besedi. To, da je sistem v vseh enotah enak, je za obiskovalca spletne platforme velika prednost, saj vse deluje po istem principu in ne potrebujemo časa za privajanje na drugačno iskanje.

Ko odpremo želeni pedagoški program, se nam, kot nam je že znano, pojavijo podrobnejše informacije in podatki o samem programu. Na vrhu ostane predstavitevna slika z naslovom programa, vrsto programa in izvajalcem, pod sliko pa najdemo kratek opis pedagoškega programa in dodatne fotografije z že realiziranimi izvedbami tega programa. Za predstavitev vsebine programa so pod fotografijami zapisane še obravnavane teme. Prav tako kot pri predstavah pa imamo standardizirane okence s ključnimi podatki: ponudnik, regija, mobilnost, vrsta, trajanje, priporočena starost in kontaktna oseba. Vsi podatki so pomembni in ključni, poudarila pa bi mobilnost, ki je v tem primeru zelo pomemben podatek. Kdor se vsaj malo zanima za gledališče, ve, da nekatere predstave omogočajo tudi gostovanje. To je sicer odvisno od vsake predstave posebej in tudi kriteriji gostovanja (predvsem velikost odra) so včasih za vzgojno-izobraževalne zavode nedostopni, a kljub vsemu je to dobro znana informacija. Na možnost gostovanja pedagoških programov pa premalokrat pomislimo, verjetno tudi zato, ker »učenje« lahko organizira učitelj sam. Pa vemo, da to ni enako. Vsaj polovica programov na seznamu na spletni platformi Zlata paličica je mobilnih, kar pomeni, da lahko gostujejo po vsej Sloveniji in tako tudi mladim zunaj večjih mestnih središč omogočijo srečanja in udeležbo v kakovostnih gledaliških programih.

Tretja vsebinska enota je Pismenost za gledališče, katere značilna barva je rdeča. V tej vsebinski enoti najdemo seznam izobraževanj in srečanj, ki so namenjena strokovnim delavcem iz vzgoje, izobraževanja in kulture. Glavni namen je izpopolnjevanje strokovnega kadra z obeh področij, tako vzgojno-izobraževalnega kot kulturnega, tudi s prenosom znanj in veščin za grajenje partnerstva in sodelovanje med področjema. Izobraževanja in srečanja so oblikovana kot predavanja, delavnice ter pogovorna in predstavitevna srečanja, na katerih udeleženci spoznajo vse od različnih gledaliških tehnik do kulturno-vzgojnih pristopov in si s tem pridobijo nove kompetence na področju uprizoritvene umetnosti in pedagogike. Namen je tudi ta, da bi strokovni delavci z obeh področij med seboj delili znanj in izkušnje in si tako pomagali k še boljšim rezultatom ter lažjemu, trajnejšemu in uspešnejšemu sodelovanju.

Vsako izvedeno izobraževanje ali srečanje je evidentirano in ob izbiri le-tega se nam odpre poročilo, kjer lahko izvemo ključne informacije, če smo izobraževanje zamudili. Priložene so tudi fotografije s srečanja; če pa obstajajo tudi posnetki, so priložene tudi povezave, da si lahko ogledamo posnetek celotnega srečanja.

Četrta enota je Kreativno partnerstvo, katerega značilna barva je zelena. Ta enota je v celoti posvečena povezovanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju z ustvarjalci in kulturnimi ustanovami. Namen je povezovanje dveh polov, zeleni rezultati pa so inovativne metode dela in ustvarjalni pristopi za gledališko opismenjevanje in kulturno-umetnostno vzgojo na splošno. Tako eni kot drugi si želijo obširnejše izmenjave izkušenj in znanj ter konstruktiven dialog med umetnostjo ter vzgojo in izobraževanjem, kar je temelj uspeha kreativnega partnerstva, saj brez obojestranskega prizadevanja za uspeh žal ne gre. Za to, da bi kreativno partnerstvo potekalo po načrtani poti, pa ni dovolj zgolj želja, temveč je potrebno veliko spoštovanja, razumevanja, zaupanja, dobro medsebojno poznavanje in komunikacija ter sposobnost reševanja konfliktov na presečišču dveh strokovnih področij. Za vse to je poskrbljeno v zgoraj omenjenih izobraževanjih in srečanjih, ki jih izvaja in ponuja izvajalec projekta, Slovenski gledališki inštitut.

Podenota Mi smo gledališče nam ponuja seznam vseh vladnih in nevladnih profesionalnih ustanov na področju uprizoritvene umetnosti, ki delujejo na nacionalni ravni. Vse te ustanove skrbijo za kakovostno gledališko in umetniško izkušnjo ter so odprte za sodelovanje. Ustanove so predstavljene z logotipom in s polnim imenom, ob izbiri ustanove pa se nam odpre seznam informacij, ki poleg že videnega zajema še fizični naslov, naslov spletne strani in elektronske pošte, druge podatke o stiku ter kratko predstavitev. Tako ima obiskovalec spletne platforme Zlata paličica na enem mestu zbrane vse informacije, ki jih potrebuje za lažje navezovanje prvega stika.

Sledijo primeri dobre prakse, kjer so predstavljeni uspešni projekti kulturno-umetnostne vzgoje na gledališkem področju. Namenjeni so predvsem iskanju idej, navdihov, nasvetov za lastno ustvarjalno delo in sodelovanje, saj prikazujejo kakovostne, a raznolike projekte, kar obiskovalce spodbuja in jim daje zagon za njihov lastni projekt ter sodelovanje.

Projekti so predstavljeni z imenom projekta, izvajalcem, sodelujočimi, starostno skupino, časovno omejenostjo projekta, regijami, kratkim opisom in priloženimi dodatnimi fotografijami.

Zadnja podtema Kreativnega partnerstva je Partnerska agora, za katero bi lahko rekli, da po krivici za zdaj ostaja spregledana. Partnerska agora je okolje, kjer se predstavljajo ustvarjalci z idejami in ponudbami za sodelovanje. Tudi tako lahko strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju spoznajo partnerje in dobijo ideje za gradnjo inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja. Okolje je namenjeno vsem, od tistih, ki že imajo popolnoma izdelano idejo o svojem projektu in iščejo

ustvarjalca za sodelovanje, do tistih, ki imajo željo po sodelovanju in izdelavi lastnega projekta, pa še nimajo dokončno izoblikovane ideje in povezav z ustvarjalci.

Tukaj lahko iščemo po regiji, v kateri ustvarjalec deluje, in starostni skupini, za katero je bila ideja zamišljena. Tako kot drugi se tudi ta seznam sproti dopolnjuje.

Zadnja vsebinska enota je Gleda(l)išče, katere značilna barva je modra. Ta enota vsebuje vse podatke v zvezi s projektom Gleda(l)išče, od kratkega opisa projekta do opisa vseh programskih enot projekta in osnovnih informacij o izvajalcu, Slovenskem gledališkem inštitutu.

Spletna platforma Zlata paličica je torej celostno zasnovana in izvedena programska enota projekta Gleda(l)išče, ki je v slovenski prostor prinesla do zdaj manjkajoče podatke in jih ponudila na enem mestu.

Želja za prihodnost je, da bi se spletna platforma Zlata paličica razvila v vseslovensko referenčno bazo kakovostne slovenske uprizoritvene produkcije za mlade, ki bi bila temelj (morda v prihodnosti tudi obveza) pri izbiri predstav za obvezne kulturne dneve in glavna pomoč pri iskanju možnosti za uspešno partnersko sodelovanje pri pouku ter interesnih dejavnostih.

4. EMPIRIČNI DEL

»Kakovostna kulturno-umetnostna vzgoja otrok/mladostnikov zagotavlja dviganje ravni kulturne zavesti, kot jo opredeljujeta Evropski parlament in Svet (ključna kompetenca kulturna zavest in izražanje, opomba št. 3)« (Bucik, Požar Matijašič in Pirc, 2011b).

Kulturno-umetnostna vzgoja je razvijajoče se področje, kar je med drugim razvidno tudi iz kvalitativnega in kvantitativnega razvoja Kulturnega bazarja kot osrednjega nacionalnega dogodka na področju KUV (Kulturni bazar, 2019a). Vključevanje kakovostne umetnosti v šolstvo je bistveno za pridobivanje ključnih kompetenc posameznika, zato so nekatera umetniška področja in nacionalni koordinatorji zanje razvili orodja, ki pomagajo strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju ter splošni javnosti pri prepoznavanju kakovostnih umetniških del, hkrati pa tudi pri povezovanju kulturnih ustanov z vzgojno-izobraževalnimi zavodi. Na področju gledališke umetnosti je nacionalni koordinator za KUV Slovenski gledališki inštitut, ki je razvil celostno orodje (platformo Zlata paličica) za potrebe KUV na področju gledališča. V študiji smo to orodje analizirali, zanimalo pa nas je, ali bi lahko tako zastavljeno orodje uporabili tudi kot model prepoznavanja kakovostnih umetniških vsebin in povezovanja med umetnostjo ter vzgojo in izobraževanjem tudi na drugih področjih KUV.

4.1. OPREDELITEV PROBLEMA

V teoretičnih izhodiščih smo spoznali zgodovinski razvoj KUV, razvoj KUV pri nas in cilje, načela ter smernice za delovanje KUV. Spoznali smo tudi izbrane projekte KUV s področja gledališča, med katerimi smo projekt Gleda(l)išče spoznali podrobneje, saj je spletna platforma Zlata paličica vsebinski del tega projekta.

Glavni cilji KUV so (Nacionalni program za kulturo 2014–2017, 2014):

- 1) Načrtna in sistematična uvedba sistema KUV, ki ga bo mogoče dolgoročno izvajati in bo temeljil na kakovostni kulturni produkciji.
- 2) Dostopnost kakovostnih in raznolikih vsebin s kulturnih področij različnim starostnim skupinam.
- 3) Vključevanje starejših in medgeneracijsko povezovanje kulturno-umetnostne vzgoje kot vseživljenjske dimenzije.

4) Strokovna izobraževanja s področja KUV za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju ter kulturi.

Glede na to, da je spletna platforma Zlata paličica načrtovana tako, da izpolnjuje tri glavne cilje KUV z izjemo enega, ki se nanaša na drugo ciljno publiko (starostno skupino), nas je v raziskavi zanimalo, ali bi lahko model spletne platforme Zlata paličica deloval tudi na drugih področjih KUV.

4.2. CILJI RAZISKAVE

Osrednji raziskovalni problem in cilj študije je preveriti, ali bi lahko model platforme Zlata paličica deloval tudi na drugih področjih KUV.

Da bi lahko na to vprašanje odgovorili, bomo najprej potrebovali informacije, kako se platforma Zlata paličica trenutno odraža v javnosti. Katere so njene največje prednosti, kje se skrivajo njene slabosti, kako bi lahko zastavili njen razvoj in katere so največje nevarnosti, ki prežijo nanjo.

Poleg tega potrebujemo tudi odgovore, ali je način izbiranja gledaliških predstav s tričlansko strokovno komisijo primeren tudi za druga področja. Vsako področje je drugačno in ima zato drugačne potrebe pri ocenjevanju kakovosti ponudbe za najmlajše.

Cilj raziskave je analizirati delovanje obstoječe spletne platforme Zlata paličica in s tem prispevati k razvoju in izboljšavam na tem področju. Hkrati pa želimo, da bi z raziskavo spodbudili druga področja KUV k izvedbi podobnega spletnega okolja.

4.3. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

RV1 Katere so prednosti, priložnosti, ovire platforme Zlata paličica?

RV2 Ali je platforma Zlata paličica spremenila način iskanja gledališke predstave za otroke in mladino in kako?

RV3 Ali platforma Zlata paličica spodbuja kreativno partnerstvo med umetnostjo ter vzgojo in izobraževanjem in kako?

RV4 Ali je način izbire kakovostnih umetniških vsebin s tričlansko komisijo, sestavljeno iz strokovnjaka za dano področje, razvojnega psihologa in pedagoga, uporaben tudi za druga področja – katera?

RV5 Bi lahko model platforme Zlata paličica deloval tudi na drugih področjih KUV – katerih?

4.4. METODA IN RAZISKOVALNI PRISTOP

4.4.1. VZOREC

Vzorec, ki smo ga oblikovali za raziskovalni del, je bil namenski.

Pri analizi SWOT so sodelovali strokovni delavci v umetnosti ter vzgoji in izobraževanju, ki so vključeni v projekt Gleda(l)išče, članice strokovne komisije platforme Zlata paličica, vodja projekta Gleda(l)išče in svetovalki za KUV na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport ter na Ministrstvu za kulturo.

Za intervju smo izbrali svetovalko za KUV na Ministrstvu za kulturo, vodjo projekta in vodjo delavnic projekta Gleda(l)išče, članico strokovne komisije platforme Zlata paličica in sodelujočo učiteljico ter v projektu sodelujočo strokovno delavko v umetnosti.

4.4.2. OPIS POSTOPKA ZBIRANJA PODATKOV

Za analizo SWOT smo pridobili 32 odgovorov, vsa komunikacija s sodelujočimi v raziskavi je potekala po elektronski pošti.

Uporabili smo tudi polstrukturirani neposredni individualni raziskovalni intervju, ki smo ga opravili z vsako intervjuvanko posebej. Vsi intervjuji so bili izvedeni v živo z neomejenim časom.

4.4.3. POSTOPKI OBDELAVE PODATKOV

Prejete odgovore za analizo SWOT smo združili v eno razpredelnico in jih vsebinsko analizirali za vsako področje posebej.

Intervjuje smo posneli in nato po posnetkih zapisali. Osrednja metoda kvalitativne raziskave je bila kvalitativna analiza gradiva: urejanje gradiva, določitev enot kodiranja, odprto kodiranje, izbor in definiranje relevantnih pojmov in kategorij, interpretacija gradiva (Mesec, 1998).

5. REZULTATI RAZISKAVE IN INTERPRETACIJA

Rezultati so skupek odgovorov za analizo SWOT in izvedenih intervjujev.

Pri prvem raziskovanem vprašanju smo želeli ugotoviti, kakšen odziv ima platforma Zlata paličica v javnosti. Ker smo želeli dobiti malenkost širši vpogled kot samo mnenja štirih intervjuvanih, smo se odločili za analizo SWOT. Iskali smo prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in ovire (angl. strengths, weaknesses, oportunities, threats) platforme Zlata paličica. Odgovore na preostala raziskovalna vprašanja smo iskali v analiziranih intervjujih.

Vse štiri intervjuje smo razčlenili na za raziskavo vsebinsko pomembne dele. Te dele (enote kodiranja) smo nato prenesli v tabelo, ki smo jo strukturirali in razčlenili po zastavljenih raziskovalnih vprašanjih. Enotam kodiranja smo poiskali vsebinsko primerne kode, tem pa nato kategorije, ki so vsebinsko in pomensko nadrejene osnovnim enotam kodiranja. Kategorije smo nazadnje združili še glede na cilj, iz katerega izhajajo, in naredili tabelo frekventnosti kategorij (tabela 1).

RV1 Katere so prednosti, priložnosti, ovire platforme Zlata paličica?

RV2 Ali je platforma Zlata paličica spremenila način iskanja gledališke predstave za otroke in mladino in kako?

RV3 Ali platforma Zlata paličica spodbuja kreativno partnerstvo med umetnostjo ter vzgojo in izobraževanjem in kako?

RV4 Ali je način izbire kakovostnih umetniških vsebin s tričlansko komisijo, sestavljeno iz strokovnjaka za dano področje, razvojnega psihologa in pedagoga, uporaben tudi za druga področja – katera?

RV5 Bi lahko model platforme Zlata paličica deloval tudi na drugih področjih KUV – katerih?

CILJ PROJEKTA Gleda(I)išče, IZ KATEREGA IZHAJA KATEGORIJA	KATEGORIJE	F
1. cilj	prepoznavnost	3
1. cilj	interes	4
1. cilj	povezovanje	13
1. cilj	odziv	5
2. cilj	kakovost	10
2. + 3. cilj	sistematičnost	35
2. + 3. cilj	bogatost	15
4. cilj	pismenost	9
x	vpliv na ustvarjalce	3
x	razvoj	10
x	financiranje	13
x	pritrditve	12

Tabela 1 - Tabela frekventnosti kategorij

5.1. OPREDELITEV KATEGORIJ

Pri analizi intervjujev in iskanju pojmov in predvsem kategorij smo želeli izhajati iz že obstoječega. Odločili smo se, da kategorije izpeljemo iz glavnih ciljev projekta Gleda(I)išče, saj nam tako opredeljene kategorije lahko pokažejo dejansko vključenost idej in ciljev projekta v programsko enoto – spletno platformo.

Vse kategorije niso neposredno povezane s cilji projekta (tiste, pri katerih je v tabeli v stolpcu ciljev napisan X), temveč izražajo posamezne za izvedbo projekta bistvene komponente. Ena od teh je kategorija *financiranje*. Kategorija povezuje vse vsebinsko pomembne enote intervjujev, ki se

navezujejo na potrebna finančna sredstva za delovanje platforme in projekta. Povezuje obstoječa sredstva z želenimi, bojazen glede prekinitve projekta zaradi pomanjkanja sredstev, ideje o pridobivanju novih sredstev z možnostmi za napredek, ki so prav tako povezane s sredstvi, in ne nazadnje možnosti za razvoj podobnih spletnih okolij na drugih področjih, ki so odvisna predvsem od namensko zagotovljenih finančnih sredstev. Druga tovrstna kategorija je pritrditev. Kategorijo smo uporabili takrat, kadar smo na svoje vprašanje dobili pritrdilni odgovor. S tem smo dobili potrditev raziskovalnega vprašanja. Kategorija razvoj je prav tako kategorija brez neposredne povezave s ciljem projekta. Kategorija je oblikovana tako, da izraža razvoj pri že obstoječih elementih spletne platforme Zlata paličica. Večinoma se pojavi pri prvem raziskovalnem vprašanju, med priložnostmi, le trikrat pa se pojavi zunaj tega konteksta. Enkrat se nanaša na obseg objavljene vsebine, dvakrat pa na zavihek Partnerska agora, za katero se avtorji trudijo, da bi zaživela, a so kljub trudu šele na začetku poti (razvoja) tako Partnerske agore kot tudi Kreativnega partnerstva. Nepričakovana in za nadaljnje raziskovanje najzanimivejša kategorija pa je zagotovo vpliv na ustvarjalce. Platforma Zlata paličica je zasnovana kot spletno okolje, ki pomaga združevati profesionalne ustanove in ustvarjalce na gledališkem področju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi, in kot podpora strokovnemu delavcu v vzgoji in izobraževanju. A pokazalo se je, da ima spletna platforma poleg obeh zgoraj naštetih lastnosti tudi nasproten vpliv – na ustvarjalce. Platforma vpliva na kakovost novih predstav ter motivacijo za izdelovanje boljših predstav.

Druge kategorije izhajajo iz ciljev projekta Gleda(l)išče. Iz četrtega cilja, »večja gledališka pismenost in ustvarjalnost otrok, mladih in strokovnih delavcev kot korak v smeri oblikovanja aktivnega, kritičnega gledalca«, izhaja kategorija *pismenost*. Pismenost kot usposabljanje posameznika za dojemanje in razumevanje umetnosti je v večini mišljena kot gledališka pismenost. Enkrat pa se kategorija pismenost pojavi tudi v smislu pismenosti za vsa področja umetnosti. Umetnostno pismeni strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju bodo lahko kakovostno in usmerjeno gradili pismenost in ustvarjalnost otrok, kar je vsekakor želja in cilj KUV. Tretji cilj projekta, »ustvarjalni pristopi in inovativne metode podajanja znanja o gledališču, uprizoritvenem procesu, dramatiki in dediščini gledališča«, smo razčlenili v dve kategoriji: *sistematičnost in bogatost*. *Sistematičnost* je največkrat zastopana kategorija. Pod *sistematičnost* smo umestili delovanje in organiziranost platforme Zlata paličica. Ni presenetljivo, da je ta kategorija največkrat zastopana, saj je platforma prav zaradi svoje celostne zasnove drugačna od drugih podobnih primerov. Kategorija se delno povezuje tudi z drugo

kategorijo, izpeljano iz tretjega cilja: *bogatost*. Ta kategorija zajema raznolikost, celostnost in obseg platforme: celostno zasnovo, veliko število sodelujočih gledaliških ustanov, različne informacije, ki jih najdemo na platformi, veliko količino materiala z različnimi načini in pristopi ... Ker je okolje zasnovano tako široko, strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju nudi veliko količino različnih informacij in jim tako olajša delo od začetne izbire predstave do končne obravnave v razredu. Obe kategoriji, ki izhajata iz tretjega cilja, smo povezali tudi z drugim ciljem, »sistematično spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in mladino«, saj v delovanju izražata tako tretji kot tudi drugi cilj projekta. Treba pa poudariti tudi to, da se obe kategoriji v analizi enkrat pojavita tudi kot negativni: pomanjkanje kakovosti pri podobnih seznamih priporočene vsebine, ki niso ocenjeni s strani večdisciplinarne komisije, ter nepreglednost, ki bi se lahko zgodila, če bi vsako področje umetnosti imelo svojo platformo in bi bilo tako okolij preveč. Iz drugega cilja izhaja tudi kategorija *kakovost*. Kategorija *kakovost* je sestavljena iz pomenskih enot, ki opisujejo kakovost pedagoških programov, kakovost izbora gledaliških predstav, kakovostna izobraževanja za strokovne delavce, komisija, kakovostni sodelujoči umetniki ... zajema torej različna področja, ki jih intervjuvanke označijo kot kakovostna oz. so zasnovana tako, da zagotavljajo kakovost. *Kakovost* je zagotovo tudi ena glavnih kategorij, saj celoten projekt temelji na podpiranju in širjenju kakovostne vsebine.

Iz prvega cilja projekta, »tesnejše povezovanje in sodelovanje profesionalnih ustanov in ustvarjalcev na gledališkem področju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi«, izhajajo štiri kategorije: odziv, prepoznavnost, interes in povezovanje. Kategorija prepoznavnost zajema vsebinske enote, ki se tičejo prepoznavnosti platforme v javnosti. Kategorija interes je vezana na interes za sodelovanje umetnikov in kulturnih ustanov s spletno platformo in na interes drugih področij umetnosti za vzpostavitev podobnega spletnega okolja, kot je platforma Zlata paličica. Odziv je kategorija, s katero smo označili vse vsebinske enote, ki dokazujejo delovanje spletne platforme Zlata paličica na podlagi odzivov uporabnikov. Zadnja, najobširnejša kategorija, pa je povezovanje. KUV si prizadeva za čim širše povezovanje umetnosti z vzgojo in izobraževanjem, zato je kategorija povezovanje zagotovo ena ključnih. Spletna platforma omogoča povezovanje med kulturnimi ustanovami in vzgojno-izobraževalnimi zavodi ter povezovanje strokovnih delavcev v umetnosti s strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju pa tudi lažje iskanje sodelavcev pri kreativnem partnerstvu, s čimer tudi spodbuja takšno vrsto povezovanja.

5.2. RV1 – Katere so prednosti, priložnosti, ovire platforme Zlata paličica?

5.2.1 TABELA ANALIZE SWOT

(S, +) PREDNOSTI	(W, -) POMANJKLJIVOSTI
• brezplačen dostop • ažurnost • širok nabor • poenateno ocenjevanje • sistematično urejene starostna skupina, regija ...) • na enem mestu kakovostne predstave • pedagoško gradivo • kontakti gledališč • razporeditev po starostnih skupinah • ocenjene s strani komisije • sestava komisije • povezava s festivalom Zlata paličica • umeščenost v okolje KUV • dober vodnik tudi za starše • možnost filtriranja predstav • dodaten kanal za komuniciranje kakovostnih predstav • na enem mestu raznovrstna gledališka ustvarjalnost • strokovno orodje (referenca za zagovarjanje pred aktivom in starši)	• isto ime kot festival • »tekmovanje, katera predstava je vredna objave (umetnost ne spodbuja tekmovanja)« • neobjava predstave, ker si je komisija ne more ogledati • učitelji ne posegajo po neobjavljenih predstavah • premajhna prepoznavnost s strani šolskega resorja • ni prevedena v angleški jezik • ažurnost objav (večje število ocenjevalcev, da se lahko čim prej objavi) • ne omogoča neposrednih rezervacij vstopnic • neaktiven zavihlek za kreativna partnerstva • prevelik zamik med premiero in objavo • nerazpisani termini za določene predstave (bolj problem gledališč) • zmeda, kdo je nosilec festivala in kdo platforme

(O, ?) PRILOŽNOSTI	(T, !) NEVARNOSTI
• informacije o reprizah • sistem, ki še bolj nagovarja pedagoške delavce • promocija manjših gledališč in skupin • priložnost težje najdenim predstavam • povezovanje s podobnimi platformami iz tujine • dodatno pedagoško gradivo, ki ni vezano na predstavo (kako pripraviti otroke na ogled predstave) • prevod platforme (za tuje selektorje + kot primer dobre prakse) • platforma postane referenčna baza priporočljivih uprizoritvenih vsebin za celotno šolstvo • redno financirana dejavnost • pedagoška gradiva k vsem predstavam • spodbuditi uporabnike za posredovanje primerov dobrih praks kreativnega partnerstva • uredniški odbor (za primere dobrih praks) • možnost rezervacije predstave preko platforme • dodati še stran s kakovostnimi slovenskimi dramskimi besedili • koledar gledaliških prireditev • razdelek za izmenjavo mnenj o predstavi • večja prepoznavnost v širši javnosti (domači uporabniki)	• pomanjkljivo ažuriranje • preširok nabor • ponavljanje predstav • neenakost med gledališči • pomanjkanje sredstev po izteku projekta • nepreglednost zaradi količine predstav • zastoj financiranja • subjektivnost komisije • omejenost zgolj na seznam predstav na platformi

Tabela 2 - odgovori za analizo SWOT

5.2.2 TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV

PREDNOSTI PLATFORME ZLATA PALIČICA		
ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
To je res izredno pomembno, da so predstave za otroke kvalitetne, in na tej platformi so s pomočjo komisije izbrane najboljše predstave, ki so trenutno aktivne v profesionalni produkciji po Sloveniji.	Kvalitetne, s pomočjo strokovne komisije izbrane predstave.	KAKOVOST
Platforma je tudi urejena tako, da je omogočeno lažje iskanje, po starosti, po pokrajini.	Enostavno iskanje po različnih kriterijih.	SISTEMATIČNOST
Zaradi take ureditve je način iskanja predstave zelo priročen za učitelje, pa ne samo za učitelje, tudi za starše, ker tudi starše zanima, katere predstave so kvalitetne, da jih nato obišejo s svojimi otroki.	Enostavno iskanje kvalitete.	SISTEMATIČNOST KAKOVOST
Mislím, da je stran zelo pregledna, je dobro, da so tudi povezave na gledališča narejene.	Enostavno iskanje predstav in povezav.	SISTEMATIČNOST
Na nek način smo bili zelo veseli, da se je ta platforma na tak način postavila, da, ker je SLOGI nacionalni koordinator, res povezuje vse profesionalne gledališke ustanove.	Celovit nabor ustvarjalcev.	BOGATOST
To je dejansko prva platforma, ki strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju omogoča pregled kakovostnih profesionalnih predstav za otroke.	Prva platforma, ki daje celosten pregled predstav.	SISTEMATIČNOST POVEZOVANJE
Da je mogoče z iskalnikom brskati po različnih kriterijih: starostna stopnja, lokacija ... tudi vsebinsko, to je zelo pomembno.	Enostavno iskanje po različnih kriterijih.	SISTEMATIČNOST

PREDNOSTI PLATFORME ZLATA PALIČICA

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
S tako platformo se postavljajo kriteriji kakovosti in ima strokovni delavec, ki deluje v neki ustanovi, potem vpogled, nad njihovo predstavo. Če predstava ne pride na platformo, upam, da se vprašajo, kaj bi lahko izboljšali, da bi do tega prišlo.	Enotni kriteriji skrbijo za kakovost.	VPLIV NA USTVARJALCE
Vem, da je opcija, da pokličeš, kar se mi zdi super, da je kontakt.	Enostavno iskanje povezal	SISTEMATIČNOST
Največja prednost platforme je enostavno možnost, da imaš na enem mestu zbrano tako veliko količino kakovostnih predstav.	Celovit nabor kakovostnih predstav.	BOGATOST
Da imaš pregled nad aktualno ponudbo na področju gledališča za otroke in mladino in da imaš nekako možnost črpati koristne informacije zase.	Aktualen pregled in samoizobraževanje.	PISMENOST
Na platformi dobiš vse najpomembnejše informacije, da imaš potem iz platforme izhodišče za naprej.	Izhodišče za naprej.	BOGATOST
In ne samo, da ponuja predstave, platforma ponuja tudi pedagoški program in izobraževanja.	Poleg predstav tudi pedagoški program	SISTEMATIČNOST POVEZOVANJE
Ampak ravno to je želja, da imamo motivatorja, da pripravijo dobre predstave.	Motivator kakovosti.	VPLIV NA USTVARJALCE
Zdi se mi koristno, da je izbor narejen tako, kot poteka, saj gledališčniki velikokrat rečemo, da je nekaj za čisto vsakega.	Način izbora.	SISTEMATIČNOST
Všeč mi je, da nudi neke povezave na pedagoško gradivo, materiale za predprilavo, ampak žal ne vsi.	Pedagoško gradivo in samoizobraževanje	PISMENOST, BOGATOST
Ja, vsekakor, in za katero starost je predstava primerna.	Enostavno iskanje po različnih kriterijih.	SISTEMATIČNOST

POMANJKLJIVOSTI PLATFORME ZLATA PALIČICA

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Je pa mogoče slabost, pa niti ni slabost, bolj problem začetka, količina predstav. Ko bo platforma delovala že nekaj let, bo tudi izbor predstav večji.	Širina nabora in razvoj v prihodnje	BOGATOST, RAZVOJ
Sicer je še ne poznajo dovolj, ampak mislim, da je to odvisno od samih učiteljev, ki so imeli na primer pozitivno izkušnjo s predstavo pod drobnogledom.	Krog uporabnikov.	PREPOZNAVNOST
Nekatere od teh predstav sploh niso žive, v nekem obdobju so se igrale, potem pa, ali imaš srečo za naslednji termin ali pa čakaš po pol leta na naslednji termin	Začasna neaktivnost posameznih predstav.	SISTEMATIČNOST
Zdaj pri gledališču, če bi imel sredstva, bi zadevo lahko še širil.	Pomanjkanje sredstev.	FINANCIRANJE
To, kar odkrivam kot slabost, v narekovajih, je to, da učitelji velikokrat naletijo na težavo, da ne najdejo vseh informacij neposredno na platformi.	Širina informacij.	BOGATOST
Kar nekaj negativnih komentarjev smo dobili, ker bi si učitelji s šol, ki niso v bližini večjih središč, želeli podatek o gostovanjih.	Manjkajoča informacija gostovanja.	SISTEMATIČNOST
Druga pa je ta, da se sami ustvarjalci počutijo delno užaljene, ker njihova predstava ne najde poti na platformo.	Enotni kriteriji objave.	VPLIV NA USTVARJALCE
Platforma je namenjena otrokom in mladini, a s srednjih šol in gimnazij prihajajo informacije, da pogrešajo predstave za njihovo ciljno publiko.	Premajhna širina informacij za starostno skupino srednjih šol.	SISTEMATIČNOST
Všeč mi je, da nudi neke povezave na pedagoško gradivo, materiale za predpripravo, ampak žal ne vsi	Aktualen pregled in samoizobraževanje.	PISMENOST, BOGATOST
Jaz sem zadnji skupini učiteljic, ki sem jo imela, no, tudi prejšnjo, vprašala, kako izberejo predstavo, in one za platformo Zlata paličica še niso slišale.	Nezadostna prepoznavnost med strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju.	PREPOZNAVNOST
Zdi se mi, da bi bilo potrebno bolj nazorno napisat, na primer, da je specifika estetike tega režiserja in te postavitve to, kar bi vas uspelo zanimati, ker je nekaj posebnega.	Več materialov za samoizobraževanje.	PISMENOST

PRILOŽNOSTI ZA RAZVOJ PLATFORME ZLATA PALIČICA

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Tako se bo nabor predstav vedno bolj večal.	Širina in obseg nabora.	BOGATOST, RAZVOJ
Tudi nabor izobraževan za učitelje bo rasel, kar je pomembno, da se tudi učitelji izobražujejo o gledališki vzgoji, ker je tekom študija tega občutno premalo.	Širina nabora za samoizobraževanje.	PISMENOST, RAZVOJ
Če bi lahko, vem, da je čisto dodatno delo, da bi dobival dodatne informacije gledališč, kdaj je mogoče posamezno predstavo videti.	Obveščanje o terminih ogleda predstave.	SISTEMATIČNOST
Lahko bi se tudi v nekakšnem »obvestilniku« opozarjalo na ponovno možnost ogleda predstave, ki že nekaj časa ni bila igrana.	Obveščanje o terminih ogleda predstave.	SISTEMATIČNOST
Dali smo že predloge za nadaljnje evropske projekte, v nasprotnem primeru jaz upam, da se bodo našla sredstva na nacionalni ravni.	Iskanje možnosti financiranja.	FINANCIRANJE
In če so zadaj sredstva, kar smo si tudi mi že prizadevali, da bi skozi evropska socialna sredstva pridobili denar, pa ga žal nismo, potem vidim veliko možnosti. Zopet smo pripravili program za naslednjo perspektivo in upamo, da bomo tokrat uspešni.	Sredstva omogočajo razvoj.	FINANCIRANJE
Potem pa bo potrebno vzpostaviti nabor gledaliških projektov, lahko bi se tudi kombiniralo s pedagoškimi programi in delavnicami, ki že obstajajo. Ampak pri kreativnem partnerstvu je bistveno, da to ni nekaj vnaprej narejenega, ampak program, ki se sproti skupaj oblikuje.	Nabor možnih projektov s področja gledališča, ki omogočajo razvoj kreativnega partnerstva.	POVEZOVANJE
Za enkrat smo pri izobraževanjih objavljali predvsem te, ki smo jih delali v okviru projekta, ampak smo se dogovorili, da bomo ta del razširili in objavljali programe z gledališkega področja tudi iz drugih ustanov.	Širina in obseg nabora.	BOGATOST, RAZVOJ
Poskusili bomo nekaj novih stvari, da bi agora zaživela, ampak če ne bo zaživela, jo bomo pa najverjetneje ukinili in poskusili nekako drugače.	Partnerska agora.	POVEZOVANJE
Zato bomo dodali podatek o mobilnosti predstave, tako da bo kmalu na voljo, in upam, da bodo učitelji tako še bolj posegali po kakovostnih predstavah. Hkrati pa upam, da ne bo to sedaj potuha, da otrok ne bi peljali v gledališče.	Sprotni razvoj - dodana manjkajoča informacija gostovanja.	SISTEMATIČNOST, RAZVOJ

PRILOŽNOSTI ZA RAZVOJ PLATFORME ZLATA PALIČICA

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
To je ena izmed kritičnih točk, kjer smo morali najti dogovor z gledališči, kako pravzaprav uvrstiti predstave, ki niso ciljno narejene za publiko mladine, a so vseeno primerne. Kako narediti kriterije, da se lahko predstave kljub vsemu uvrstijo na platformo.	Sprotni razvoj in sodelovanje z gledališči.	KAKOVOST, SISTEMATIČNOST, RAZVOJ
Zdaj, če lahko stopim v to, menim, da če že imamo komisijo, da bi lahko pedagoški del bil obširnejši.	Obširnejši pedagoški del.	SISTEMATIČNOST
Zdelo bi se mi primerno, da bi se Zlata paličica razvila v smeri, da bi tam bilo jedro nečesa v pedagoškem smislu, ki bi pomagalo učiteljici, da bi ona gledala predstavo drugače.	Več gradiva za samoizobraževanje	PISMENOST, RAZVOJ
Lahko bi se tudi v nekakšnem »obvestilniku« opozarjalo na ponovno možnost ogleda predstave, ki že nekaj časa ni bila igrana.	Obveščanje o terminih ogleda predstave.	SISTEMATIČNOST
Druga stvar je, če že izberemo predstavo, bi bilo mogoče fino, da bi bila na strani tudi povezava do videa, če video obstaja.	Povezava na predstavitveni video.	BOGATOST
Za gledališča bi bilo dobro, da se platforma razvije v smeri, da nas uči gledati teater. Da uči delati aktivnega gledalca.	Razvoj gledalca.	PISMENOST
Včeraj sem razmišljala, kako bi se lahko naredilo, da bi bil tam točen kontakt osebe, katero se pokliče. Ker velikokrat se zgodi, da mislijo, da ko pokličejo v gledališče, da so že vse naredili.	Točen kontakt. * Opomba: Točen kontakt je objavljen.	SISTEMATIČNOST
Ampak recimo opera in balet bi popolnoma pasala na skupno platformo z gledališčem. Morda bi lahko vključili tudi vizualne umetnosti.	Povezovanje sorodnih področij. * Opomba: Opera in balet sta že vključena.	SISTEMATIČNOST, BOGASTVO

NEVARNOSTI PLATFORME ZLATA PALIČICA

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Nevarnost je edino ta, da se ukine platforma, če ne bo imelo ministrstvo posluha za to in zagotovilo sredstev.	Ukinitev platforme zaradi pomanjkanja sredstev.	FINANCIRANJE
To je edina nevarnost, da bi se platforma ukinila, ko se konča ta projekt	Ukinitev platforme po končanem projektu.	FINANCIRANJE
Če bi zdaj z 2021, ko bodo ukinjena sredstva projekta, bili primorani zadevo zaključiti, potem nismo naredili nič.	Ukinitev platforme po končanem projektu zaradi	FINANCIRANJE
Druga stvar je, če že izberemo predstavo, bi bilo mogoče fino, da bi bila na strani tudi povezava do videa, če video obstaja.	Pomanjkanje interesa gledališč.	INTERE
Večji problem, ki ga vidim, pa je, kako zadevo financirati.	Problem financiranja.	FINANCIRANJE
Tudi pri komisiji bi se lahko zataknilo. Sedaj imamo izbrano komisijo, ki odlično sodeluje in se dobro razumejo, se o zadevah pogovorijo, dopolnjujejo in so vsaka na svojem področju ustrezno usposobljena. V prihodnje pa, če bi katera od članic se odločila, da ne bo več članica komisije, bo potrebno sestavit novo komisijo. In to je tudi eden od strahov, koga izbrati.	Zagotavljanje kontinuitete dela komisije.	SISTEMATIČNOST
Jaz mislim, da je bolj problem financiranja.	Problem financiranja.	FINANCIRANJE
Zdi se mi, da je pravzaprav treba mislit na to, da gledališča ne bodo sama podprla te platforme.	Pomanjkanje interesa gledališč.	INTERES
Da to sploh ne bo presojano skozi oči stroke in kvalitete, ampak bo samo padlo z mize in se nihče ne bo zavel za to.	Nevarnost opustitve strokovne presoje.	KAKOVOST, INTERES

Tabela 3 - kodirani intervjuji: RV1

5.2.3 ODGOVOR

Največja prednost, na podlagi pridobljenih odgovorov, so na enem mestu zbrane kakovostne predstave slovenske profesionalne gledališke produkcije. Kakovost objavljenih predstav zagotavlja ocena interdisciplinarne strokovne komisije, ki je velika prednost platforme pred drugimi obstoječimi priporočilnimi seznamami. Pri delovanju komisije je treba biti pozoren, da deluje usklajeno enotno in ocenjuje objektivno

Predstave so urejene sistematično, platforma pa omogoča priročen način iskanja po različnih parametrih. To je za zaposlene strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju vsekakor velik plus, saj tako lažje in hitreje naredijo svojo selekcijo primernih predstav, med katerimi nato izberejo želeno. Zaradi sistematičnosti in možnosti iskanja po različnih parametrih menimo, da je bojazen o nepreglednosti platforme v prihodnosti, ko bo v katalogu vedno več predstav, nepotrebna. Med intervjuvanimi je bila kot prednost platforme izpostavljena tudi enakopravnost, tj. da so na platformi enakovredno obravnavane in objavljene predstave vseh slovenskih profesionalnih gledaliških ustanov, kar ni presenetljivo, saj je to za sodelujoče umetnike, vodjo projekta in ne nazadnje tudi za ministrstvo vsekakor pomembno. Predlagano je sicer bilo, da bi platformo v prihodnosti izkoristili tudi za pomoč manjšim, ne tako dobro poznanim gledališčem in težje najdenim predstavam, vendar je platforma zastavljena tako, da ne razlikuje med večjimi in manjšimi gledališči.

Odgovori za analizo SWOT so se bolj kot k organizacijskemu nagibali k pedagoškemu delu, a žal le kot pedagoško gradivo in ne tudi kot pedagoški programi, programi izobraževanj za strokovne delavce ali možnosti povezovanja kulturnih ustanov z izobraževalnimi zavodi oz. neposredno strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju s strokovnimi delavci v umetnosti. Ta podatek govori o tem, da se platforma še ne uporablja v celoti in da se uporabniki še ne zavedajo njenega celotnega potenciala. Vsekakor si bodo v prihodnje prizadevali približati tudi drugi segmenti platforme in ne zgolj katalog priporočenih gledaliških predstav za otroke in mladino.

Veseli pa nas, da je bila izpostavljena strokovnost platforme, s katero lahko po pridobljenem mnenju platformo Zlata paličica uporabijo tudi kot strokovno izhodišče in referenco, kadar morajo svojo izbiro predstave utemeljiti.

Prepoznavnost celotne spletne platforme pa lahko štejemo med večje in poglobitve težave, ki jih opazijo tako intervjuvanke kot tudi sodelujoči v analizi SWOT. Tako prepoznavnost s strani šolskega

resorja kot tudi prepoznavnost širše javnosti. V ospredju je vsekakor prepoznavnost šolskega resorja, saj je platforma namenjena predvsem njim, želja, ideja in cilj pa je zagotovo splošna prepoznavnost v širši javnosti.

Ažurnost informacij in objav na platformi je zagotovo nujna za delovanje platforme in njen nadaljnji razvoj. Izpostavljena sta bila dva vidika ažurnosti: čas, ki preteče med premiero predstave in objavo na platformi, ter neaktivnost določenih predstav. Prvi očitek je na strani upravitelja, ki se težave zaveda, problem pa se pojavi, ker je komisija le ena, predstave pa si v gledališki sezoni sledijo druga za drugo in so razporejene po vsej Sloveniji. To je vsekakor ena od pomanjkljivosti, o odpravi katere bo treba razmisliti v prihodnje. Drugi očitek pa se nanaša bolj na sama gledališča. Platforma Zlata paličica je zasnovana kot informacijsko okolje, kar pomeni, da zgolj združuje informacije, ki so jih predala gledališča. Naloga gledališč je obveščanje, kadar katera od objavljenih predstav miruje ali so jo prenehali izvajati. Če posamezno gledališče tega podatka ne sporoči, prihaja do težav, ki mečejo slabo luč na platformo.

O problematiki kreativnega partnerstva, ki je bila izpostavljena kot slabost pri analizi SWOT, smo se pogovarjali s koordinatorko za KUV na Ministrstvu za kulturo in vodjo projekta. Obe se zavedata, da ideja, ki je v osnovi dobro zasnovana, ne zaživi. Rešitev bi vsekakor bila finančna spodbuda za vse, ki bi se odločili za sodelovanje, a za zdaj te možnosti ni. Ministrstvo si prizadeva, da bi v prihodnje lahko iz evropskih sredstev zagotovilo pritek finančne spodbude, vodja projekta pa išče rešitve, kako spremeniti ta del projekta tako, da bo uporabnikom bližje in ga bodo uporabljali v večjem številu. Radi bi ohranili idejo in način dela, kot so ga zastavili na začetku, saj verjamejo vanj, vsekakor pa se zavedajo, da je nekaj treba spremeniti, če želijo ohraniti ta del projekta. Prav tako je bilo zgolj pri analizi SWOT problematizirano skupno ime s festivalom. O tem v intervjuju nobena od sogovornic ni spregovorila, je pa zanimivo dejstvo, da odgovori za analizo SWOT glede tega niso enotni, saj je bilo skupno ime izpostavljeno tudi kot prednost.

Med določenimi umetniki se pojavlja dvom in očitek, da platforma spodbuja tekmovalnost med gledališči in lahko privede do nezadovoljstva ustvarjalcev, kadar njihova predstava ne najde poti do platforme. V intervjuju je vodja projekta Sandra Jenko to komentirala tako: »Ampak ravno to je želja, da imamo motivatorja, da pripravijo dobre predstave. Da ni negativna stvar, da nisi uvrščen, ampak da je to vprašanje tebi, zakaj nisi bil uvrščen, kaj bi lahko izboljšal, kako bi lahko bolj nagovoril svojo

ciljno skupino.« Je pa tudi dodala, da je še prekmalu, da bi videli pravi učinek. To se bo zgodilo čez nekaj sezon, saj gledališča v enem mesecu ne morejo narediti nove predstave, če se trenutna ne uvrsti v izbor.

Pri platformi, kot je ta, je možnosti za razvoj vsekakor veliko. Najlažje je, če jih razdelimo v dva segmenta: sistemske in vsebinske. Pri sistemskih možnostih in priložnostih so nekatere snovalci že upoštevali pri sprotnem razvoju platforme. Vsekakor se bo platforma še razvijala in iskala čim boljše rešitve, pri čemer lahko koristne ideje in napotke avtorji platforme povzamejo tudi po izvedeni analizi SWOT. Med vsebinskimi predlogi se pojavljajo nekateri, ki ponujajo idejo nečesa novega, na strani še ne obstoječega, na primer zavihek s kakovostnimi slovenskimi dramskimi besedili, prostor za neposredno izmenjavo izkušenj, primeri dobre prakse ... Nekateri predlogi se med seboj povezujejo in so povezani z že obstoječim delom (primeri dobre prakse in neposredno izmenjevanje mnenj je povezano z zavihkom Partnerska agora, ki ga je treba pred nadgradnjo oživiti), drugi pa so popolnoma samostojni.

Ideje o razvoju obstajajo, kar pomeni, da ima platforma še veliko možnosti za razvoj in izboljšave, a hkrati tudi to, da platforma živi do te mere, da nekdo razmišlja o še obširnejšem razvoju in novih možnostih. Vsekakor pa je treba na tej točki ideje vrednotiti po prioritetah in začeti s prednostnimi izboljšavami, ki jim lahko kasneje sledijo tudi vse tiste mogoče-bi-pa-lahko izboljšave. Celoten razvoj in izboljšave bodo mogoče le ob stalnem financiranju, kar je nedvomno največji problem in nevarnost za platformo v prihodnje. Za nemoteno delovanje platforme so vsekakor potrebna določena sredstva, za vse večje izboljšave pa dodatna sredstva, ki bi omogočila razvoj zunaj obstoječih okvirjev. Pričakovano je to največja bojazen vseh vprašanih. Med odgovori o nevarnostih se sicer pojavljajo tudi nekatere tehnične nevarnosti, a z nevarnostjo, da bi platforma ugasnila, se žal ne morejo kosati.

5.3. RV2 – Ali je platforma Zlata paličica spremenila način iskanja gledališke predstave za otroke in mladino in kako?

5.3.1. TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Jaz mislim, da je.	Sprememba je opazna.	PRITRDITEV
Jaz upam, glede na to, da je platforma le ena programska enota projekta, ki se hkrati udeležujejo, in da na ves čas o projekt predstavljamo in o njem ozaveščamo na strokovnih usposabljanjih, da so šolniki to orodje pograbili.	Upanje, da šolniki uporabljajo orodje.	PREPOZNAVOST
Jaz lahko govorim le iz povratnih informacij učiteljev. V tem smislu bi rekla, da se je spremenilo.	Sprememba je opazna.	ODZIV
Dobim od kar nekaj učiteljic konkretno informacijo, da najprej pregledajo izbor na platformi.	Konkretna informacija o uporabi.	ODZIV
Ali pa, da popolnoma zaupajo platformi in iščejo kakovost na tem mestu.	Zaupanje platformi.	ODZIV
Da se je res spremenilo, vidimo tudi po tem, ker konstantno dobivamo ogromno sporočil z vprašanji, kje lahko rezervirajo vstopnice za predstave, če imamo še kakšen prost termin ... kar pomeni, da ljudje gledajo platformo.	Odzivi dokazujejo uporabo platforme	ODZIV
Mogoče so rahlo zgubljeni in ne najdejo poti naprej in se zato obrnejo na nas, a kljub vsemu to pomeni, da platforma živi, da platformo ljudje obiskujejo, da je platforma baza, ki jo obiskujejo, da dobijo iskane informacije.	Odzivi dokazujejo uporabo platforme.	ODZIV

5.3.2. ODGOVOR

To vprašanje je bilo za vprašane najtežje. Preteklo je premalo časa (platforma obstaja šele dve leti), da bi lahko imeli statistične podatke o spremenjenem načinu iskanja predstav za otroke in mladino. Na podlagi analize obiska strani (Slovenski gledališki inštitut, 2019), narejene na začetku decembra 2019, je razvidno, da je število ogledov platforme v letu 2019 glede na leto 2018 zraslo za 790 %, največ ogledov beleži podstran Predstave, več kot 65 % vseh obiskov. Po informaciji producentov platforme stalno raste tudi število naročnikov na e-novice platforme. Na podlagi teh podatkov ter tudi glede na to, da v Slovenskem gledališkem inštitutu skoraj vsakodnevno dobivajo povpraševanja o rezervaciji vstopnic in datumih predstav, lahko trdimo, da spletna platforma živi. Strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju se vse večkrat za nasvet o izbiri gledališke predstave za svoje učence obrnejo na platformo.

5.4. RV3 - Ali platforma Zlata paličica spodbuja kreativno partnerstvo med umetnostjo ter vzgojo in izobraževanjem in kako?

5.4.1. TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Jaz mislim, da je to še zelo v povojih. Vsaka stvar rabi svoj čas. Zaenkrat, smo še zelo na dveh bregovih, umetniki in pedagogi. Mislim pa, da se te poti bližajo, da se zidovi rušijo.	Povezovanje umetnikov in pedagogov.	RAZVOJ
Na Zlati paličici je sicer Partnerska agora, a žal še ni zaživela. Mislim, da valja je, so pa to še čisti začetki.	Poskus vzpostavitve povezovalnega okolja.	RAZVOJ
Jaz vidim pozitiven trend, da si tudi umetniki želijo zblížiti z izobraževalnimi ustanovami in da učitelji iščejo povezavo.	Povezovanje umetnikov in pedagogov.	POVEZOVANJE
Vsekakor pa taka platforma daje namige, kako bi lahko nekaj naredili, sodelovali in ponuja pomoč.	Pomoč pri sodelovanju.	POVEZOVANJE
In tudi kulturni koordinatorji po šolah lahko nato svetujejo v tej smeri.	Vključevanje kulturnih koordinatorjev.	FINANCIRANJE, POVEZOVANJE

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
In če so zadaj sredstva, kar smo si tudi mi že prizadevali, da bi skozi evropska socialna sredstva pridobili denar, pa ga žal nismo, potem vidim veliko možnosti.	Sredstva omogočajo razvoj.	FINANCIRANJE
Potem pa bo potrebno vzpostaviti nabor gledaliških projektov, lahko bi se tudi kombiniralo s pedagoškimi programi in delavnicami, ki že obstajajo. Ampak pri kreativnem partnerstvu je bistveno, da to ni nekaj vnaprej narejenega, ampak program, ki se sprti skupaj oblikuje. Da učitelj v učnem načrtu poišče, kako bi zadevo speljal, in da ima enakovredno vlogo v projektu.	Vzpostavitev povezovalnega okolja med umetniki in pedagogi.	SISTEMATIČNOST
Nekatere stvari se že odvijajo tako.	Prisotno v praksi.	PRITRDITEV
Agora v tem smislu ni zaživela, ker ni na njej dovolj vključenih ustvarjalcev. Mi zaradi tega ne moremo reči šolam, naj si za sodelovanje in partnerstvo pogledajo na platformi, da imajo tam bazo umetnikov, ki jih lahko povabijo za sodelovanje, če te baze praktično ni.	Vzpostavitev povezovalnega okolja.	SISTEMATIČNOST, POVEZOVANJE
Delavnice in pedagoški programi lahko spremljajo obisk gledališča, lahko pa so popolnoma samostojne dejavnosti. V tem smislu se tudi da spodbujati sodelovanje ustvarjalcev in gledaliških ustanov s šolami.	Raznolika sodelovanja.	POVEZOVANJE
Poleg tega pa možnost iskanja neposrednih stikov, če bomo uspeli agoro oživeti, tako kot je treba.	Vzpostavitev povezovalnega okolja.	SISTEMATIČNOST
In ne nazadnje, kreativno partnerstvo nastaja tudi s strokovnimi izobraževanji, ko učitelji dobijo stike z ustvarjalci in umetniki, ki jih lahko kasneje sami povabijo k sodelovanju.	Strokovna izobraževanja povezujejo.	POVEZOVANJE
Tako da jaz misli, da platforma vsekakor spodbuja in bo šla v smeri, da bo še bolj spodbujala kreativno partnerstvo.	Delovanje v smeri spodbujanja kreativnega partnerstva.	POVEZOVANJE
Ne s posameznim umetnikom, bolj z institucijo.	Spodbujanje sodelovanja z institucijo.	POVEZOVANJE

Tabela 5 - kodirani intervjuji: RV3

5.4.2. ODGOVOR

Kreativno partnerstvo je v Sloveniji še močno v povojih. Del spletne platforme Zlata paličica je tudi Partnerska agora, ki še ni zaživela. V ta del je bilo že vložena kar nekaj truda, tudi za naprej je zastavljenih nekaj novih mogočih pristopov, ki bi poskusili Partnersko agoro oživiti. Eden od njih je vsekakor čim več predstavitev primerov dobre prakse in čim večkrat ob strokovnih usposabljanjih pokazati dobrobiti takega načina sodelovanja obema stranema. Hkrati pa že sama strokovna usposabljanja ponujajo možnosti iskanja neposrednih stikov za sodelovanje.

Partnerska agora v sedanjem obsegu ne more zaživeti, saj je vanjo vključenih premalo ustvarjalcev. Najprej je treba vključiti dovolj ustvarjalcev in projektov (lahko tudi že obstoječih), na podlagi katerih bi strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju lahko izbirali in z ustvarjalci gradili svoje projekte. Da bi to zares zaživelo, bi bila potrebna sredstva, saj brez zagotovljenih sredstev težko pričakujemo, da bosta ustvarjalec in učitelj sodelovala.

Na podlagi pogovorov s strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju ter s strokovnimi delavci v umetnosti je prepoznaven pozitiven trend pri želji po sodelovanju na obeh straneh, kar vsekakor kaže na to, da platforma spodbuja vsaj razmišljanje o sodelovanju, četudi ne pride do končnega celostnega sodelovanja. Vsekakor taka platforma daje namige, kako pripraviti projekt, in pomaga pri realizaciji. Želja je, da bi bilo takega sodelovanja iz leta v leto več, zato se veliko truda vlaga tudi v pridobivanje namenskih sredstev.

5.5. RV4 – Ali je način izbire kakovostnih umetniških vsebin s tričlansko komisijo, sestavljeno iz strokovnjaka za dano področje, razvojnega psihologa in pedagoga, uporaben tudi za druga področja – katera?

5.5.1. TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Jaz mislim, da bi bilo to zelo dobrodošlo.	Primerna sestava.	PRITRDITEV, SYSTEMATIČNOST
Vsekakor neka komisija mora bit, ali je dvo- ali tročlanska, to bi vsako področje, vsaka stroka po svoje oblikovala. Glede na to, kakšne so potrebe posameznega področja.	Prilagoditve glede na področje.	PRITRDITEV, SYSTEMATIČNOST
Je pa fino, da je ocenjeno z vseh treh področij, tudi psihološkega in pedagoškega.	Interdisciplinarnost komisije.	BOGATOST
Z enega samega letaka to ni razvidno, prav tako ne z ene same spletne strani in zato je fino, da gre to skozi strokovno sito.	Dobrodošla strokovna presoja.	KAKOVOST
Je treba prilagajati glede področja.	Prilagoditve glede na področje.	SYSTEMATIČNOST
Tako da ja, če bi imel sredstva in če bi imel kader, tudi to je problem, ker pri nas kritike na področju KUV zelo manjka, bi lahko vse skupaj še razširili. A žal je vsega skupaj zelo premalo.	Komisija bi delovala s primernim kadrom in financami.	FINANCIRANJE, KAKOVOST
Vsaj jaz ne poznam nikogar, ki bi zares in tudi kompetentno delal na vseh področjih glasbe in se hkrati ukvarjal s KUV ali vsaj vedel, kaj sploh je KUV in kaj je njena sporočilnost.	Komisija bi delovala s primernim kadrom in financami.	FINANCIRANJE, KAKOVOST
Tako, absolutno. Ta model je zagotovo ok.	Primerna sestava.	PRITRDITEV
Torej ja, vsekakor bi bilo dobrodošlo, da njihovo platformo nadgradijo na tak način, da bi imeli komisijo s pedagoškega, psihološkega in strokovnega področja	Interdisciplinarnost komisije.	PRITRDITEV
Tako da, pri muzejih in galerijah bi bil sistem ocenjevanje zelo zahteven projekt.	Prenos modela komisije na drugo področje.	SYSTEMATIČNOST

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Tukaj je veliko vprašanje tudi vprašanje financiranja.	Problem financiranja.	FINANCIRANJE
Njim v osnovi manjka koordinator. Če bi bil nekdo prav za to delovno mesto zaposlen, potem bi se lahko (če bi bila sredstva) mogoče res formirala komisija.	Manjkajoči odgovorni.	SISTEMATIČNOST
Bi lahko delovala, ja. Seveda.	Primerna sestava komisije.	PRITRDITEV
Pomembno je, da ima vsaka komisija svojega strokovnjaka s področja, ki ima dovolj veliko širino za celotno področje, psihologa in pedagoga. Bi pa lahko delovala taka komisija, z nekaj prilagoditvami za vsako področje seveda, na vseh področjih.	Prenos modela komisije na drugo področje, a vedno interdisciplinarna.	SISTEMATIČNOST KAKOVOST BOGATOST POVEZOVANJE
Ja, jaz mislim, da bi to šlo vsekakor skozi.	Primerna sestava komisije.	PRITRDITEV
Sestanki, kjer je na primer pet ljudi, na primer kakšne žirije, tam dialog že postane neobvladljiv, ker se začnejo neki interesi. Tukaj si pa v svojem svojstvu in nimaš oponenta s svojega področja.	Primerno število članov.	SISTEMATIČNOST
Se pa med tremi lahko vzpostavi diskusija, hkrati pa se lahko glasuje, kadar do tega pride.	Primerno število članov.	SISTEMATIČNOST

Tabela 6 - kodirani intervjuji: RV4

5.5.2. ODGOVOR

Vse vprašane menijo, da bi komisija, v kateri so predstavniki stroke področja, na katerem komisija deluje, strokovnjak razvojne psihologije in strokovnjak pedagogike, lahko delovala tudi na drugih področjih. Da bi taka komisija delovala, je treba zadostiti nekaterim kriterijem, med katerimi je ključnega pomena predvsem, da se komisija med seboj dobro razume in da ima strokovnjak za posamezno področje dovolj veliko širino, da lahko zastopa različne zvrsti na posameznem področju. Če je to za katero področje prevelik zalogaj (na primer pri glasbi je zelo težko najti nekoga, ki bo dovolj kompetenten tako pri operi kot sodobnih zvrsteh glasbe), bi bilo mogoče povezovati nabor različnih ocenjevalcev, med katerimi je vsak pristojen za določeno zvrst. Pomembno je tudi, da so vsi člani komisije vsaj seznanjeni z glavnimi idejami in vodili KUV. Prav tako pa je pomembno, da ima vsako področje določenega nacionalnega koordinatorja, ki je zadolžen za izbor in uskladitev komisije in ki bdi nad njenim delom.

Spet pa se zatakne pri sredstvih. Za delovanje komisije so potrebna sredstva, in če teh ni, tudi komisija ne more delovati. Določena področja so za ocenjevanje še posebej zahtevna, tam bi veljalo razmisliti o več kot tričlanskih strokovnih komisijah ali o več komisijah. Na primer področje muzejev je takšno, saj je zelo obširno, njihov program pa se pogosto spreminja. Ena komisija bi zelo težko zagotovila ocenjevanje vseh pedagoških programov. Zatakne pa se lahko tudi pri izbiri kadra.

Na nekaterih področjih že obstajajo skupni sezname, kjer lahko uporabnik dobi informacije različnih ustvarjalcev na enem mestu. Tudi za določena področja obstajajo priporočeni sezname, ki so strokovno pregledani (na primer zlate hruške na področju literature in Kinobalon na področju filma). Vendar bi bilo vsekakor priporočljivo, da bi programe ocenjevali strokovnjaki za umetniško področje, pedagog in psiholog.

Sestava komisije bi se prilagajala potrebam posameznega področja, je pa bila v enem intervjuju podana tudi pozitivna stran tričlanske komisije, saj taka komisija ni prevelika, lahko najde skupni jezik in med člani se lahko ustvari diskusija. Hkrati pa nihče nima nasprotnika na svojem področju, kar prepreči prekomerno razglabljanje in zapletanje, kot ga na primer poznamo pri festivalskih komisijah. Kadar članice komisije nimajo enotnega mnenja, se lahko s posameznega strokovnega vidika poda še dodatno mnenje.

5.6. RV5 – Bi lahko model platforme Zlata paličica deloval tudi na drugih področjih KUV – katerih?

5.6.1. TABELA KODIARNIH INTERVJUJEV

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Mislím, da je naletela platforma na zelo dober sprejem pri učiteljih in starših. Tudi pri strokovni javnosti, ker se v bistvu strokovnjaki z drugih področji umetnosti, muzealci, glasbeniki, arhitekti, likovniki ... sprašujejo in pogovarjajo, da bi bilo dobro zasnovati tako platformo za svoje področje.	Ideja o platformi pri drugih področjih KUV.	INTERES
In ne samo to, jaz sem dobila tudi od naravoslovcev povratno informacijo, od inštituta za naravno dediščino, da tudi oni pogrešajo neko skupno platformo, kjer bi lahko objavljali svoje delavnice, izobraževanja, predavanja ... s celotnega naravoslovnega področja.	Ideja o platformi pri naravoslovcih.	INTERES
Ja, vsako področje bi potrebovalo svojo platformo, na področju glasbe na primer, so ustanovili platformo, kamor objavljajo.	Vsako področje svoja platforma.	PRITRDITEV
Sicer pa absolutno, tudi naš cilj je, da gradimo na podpori strokovnega delavca v vzgoji in izobraževanju.	Podpora strokovnemu delavcu.	PISMENOST
V šolah dejansko, če si predstavljamo enega učitelja, tudi če bi bil kompetenten, če bi imel dovolj izobrazbe za to, da bi lahko kakovostno predstavo ali koncert izbral, predno se dotolče do vseh informacij, predno prebrska vse, traja preveč in potem ostaja na tem, da sodelujejo konstantno s tremi, mogoče štirimi poznanimi ustanovami, ker je tako najlažje.	Celovitost in sestava omogočata lažje iskanje	SISTEMATIČNOST
Če razmišljamo o tipičnih področjih kulturno-umetnostne vzgoje, se mi zdi, da bi lahko na podoben način delovalo na primer pri glasbi.	Možnost obstoja platforme na glasbenem področju.	PRITRDITEV, SISTEMATIČNOST
Pri bralni kulturi imamo nekaj podobnega, sicer ne tako široko, ni platforme, lahko pa pri posamezni knjigi vidimo, da je nagrajena s strani komisije. Film tudi ima nekaj podobnega. Pri filmu imamo platformo »Šola filma«, kjer sta se združila dva evropska projekta za srednje in osnovne šole. Na platformi imajo seznam filmov, predvsem ne tipičnih komercialnih filmov, ki so ocenjeni, ampak žal ne s strani komisije. To je recimo pomanjkljivost.	Obstoj podobnih platform, a drugačni kriteriji pri ocenjevanju.	PRITRDITEV, SISTEMATIČNOST, KAKOVOST

ENOTE KODIRANJA	KODE	KATEGORIJE
Bi bilo lepo, da bi povsod obstajala komisija, ki bi spodbujala nastajanje spremljevalnih programov: pogovorov, delavnic, ob samem umetniškem dogodku. In tako, bi lahko platforma delovala na enak način.	Ob enaki sestavi komisije bi platforma delovala ne glede na področje.	KAKOVOST, SISTEMATIČNOST
Ja, jaz mislim, da bi, samo vprašanje je, kdo bi to prevzel.	Ob primernem vodstvu bi platforma delovala ne glede na področje.	PRITRDITEV
In potem, če imamo na primer posebej galerije in posebej muzeje pa fotografijo in arhitekturo, glasbo, kulturno dediščino, film ... potem pridemo do tega, da je platform preveč, in pridemo do tega, da rata nepregledno.	Nepreglednost prevelikega števila platform.	SISTEMATIČNOST
In tukaj bi bilo potrebno razmisliti, kako bi lahko to uredili, da bi skupaj po logiki združili področja, ki bi se med seboj povezovala, in s tem ne bi dobili nepregledne količine različnih platform.	Združevanje in povezovanje sorodstvenih področij	SISTEMATIČNOST

Tabela 7 - kodirani intervjuji: RV3

5.6.2. ODGOVOR

Kot je pričakovano, glede na odgovore na prejšnje vprašanje, se tudi s tem odgovorom vse vprašane strinjajo. Vse menijo, da bi platforma, ki bi bila zastavljena tako kot spletna platforma Zlata paličica, lahko delovala tudi na drugih področjih KUV. Seveda bi vsako področje potrebovalo prilagoditve glede na specifične področja, a glavna zasnova in delovanje bi lahko bila povsod enaka. Na vsakem področju se pojavlja problem, da strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju vse prevečkrat sodelujejo le z ozkim krogom vnaprej izbranih ponudnikov, saj je tako zanje najlažje, da ne izgubljajo časa z iskanjem informacij vseh posameznih ponudnikov storitev. Tudi kakovost je večkrat vprašljiva, saj s posamezne spletne strani ali letaka, ki ga prejmejo na šolo, učitelji, tudi če bi imeli potrebne kompetence za določeno področje, ne morejo oceniti kakovosti posamezne ponudbe. Zato je vsekakor priporočljivo, da bi imela področja na enem mestu zbrane preverjene in strokovno ovrednotene informacije. Tako bi omogočili pomoč strokovnim delavcem in s tem zagotovili višjo stopnjo kakovosti za otroke in mladino. S tem bi lahko pomagali tudi redkeje zastopanim področjem, saj bi strokovni delavec v vzgoji in izobraževanju lažje dostopal do za določeno starostno obdobje primernih vsebin (recimo pri arhitekturi je težava, da se zdi učiteljem velikokrat prezahtevna za otroke), hkrati pa bi ustvarjalci našli pot do šolskih sistemov, kjer za zdaj niso močnejše zastopani.

Glede na enotno mnenje intervjuvank, da bi bile tovrstne platforme uporabne tudi za druga področja, njihovo omenjanje velikega obsega posameznih področij (npr. muzejsko področje), kar bi morda zahtevalo tudi več platform, ter glede na omenjanje interesa za tovrstno platformo tudi na področjih zunaj kulture (omenjen je bil interes naravoslovcev, da bi imeli tako platformo), obstaja nevarnost, da bi bilo z realizacijo vseh teh platform tovrstnih orodij preveč in bi informacije postale spet težko dostopne (težko bi jih bilo najti v poplavi informacij). Morda bi bilo smiselno, da bi se, kot se povezujejo področja KUV, med seboj povezovale tudi različne platforme. S tem bi pridobili kroskurikularno medpredmetno povezovanje, kar je vsekakor cilj KUV.

5.7. ANALIZA REZULTATOV GLEDE NA CILJE PROJEKTA GLEDA(L)IŠČE

Glede na to, da smo kategorije izpeljali iz ciljev projekta Gleda(l)išče, lahko na podlagi frekventnosti pojavljanja posamezne kategorije analiziramo, kako se cilji projekta uresničujejo programsko enoto Zlata paličica. Poudariti je potrebno, da je spletna platforma Zlata paličica le ena od programskih enot projekta, kar pomeni, da so nekateri cilji manj izraženi skozi platformo in toliko bolj skozi druge programske enote. Eden takih ciljev je četrti cilj: »Večja gledališka pismenost in ustvarjalnost otrok, mladih in strokovnih delavcev kot korak v smeri oblikovanja aktivnega, kritičnega gledalca.«. Iz cilja smo na podlagi pomenskih enot izpeljali eno kategorijo: *pismenost*. Kategorija se pojavi devetkrat, kar ob dejstvu, da je govora le o pismenosti strokovnega kadra, in upoštevajoč, da to področje ni bilo specifično izpostavljeno v intervjujih, ni malo. Četrti cilj projekta je vsekakor bolj izražen v drugih programskih enotah projekta, ki so ciljno zasnovane za izobraževanje strokovnega kadra, a vključenost vseeno kaže, da tudi spletna platforma delno realizira ta cilj projekta.

Glede na frekventnost pojavljanja kategorij v raziskavi, je številčno najbolj zastopan drugi cilj projekta: »Sistematično spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in mladino.«. Iz cilja izhajajo tri kategorije: *kakovost* (kategorija se pojavi desetkrat), *sistematičnost* (kategorija se pojavi petintridesetkrat) in *bogatost* (kategorija se pojavi petnajstkrat). Platforma Zlata paličica je programska enota projekta, ki je najbolj neposredno povezana z realizacijo drugega cilja projekta, saj je bila zasnovana kot referenčna baza kakovostnih gledaliških predstav profesionalnih slovenskih gledaliških ustvarjalcev za otroke in mlade. Tudi na podlagi velike frekvence pojavnosti kategorij, ki izhajajo iz drugega cilja, pa se dokazuje, da je Zlata paličica tudi v praksi zaživela na način, kot je bila zasnovana in da jo je javnost prepoznala kot orodje za sistematično spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in mladino.

Dve kategoriji drugega cilja, *sistematičnost* in *bogatost*, se povežeta tudi s tretjim ciljem projekta: »Ustvarjalni pristopi in inovativne metode podajanja znanja o gledališču, uprizoritvenem procesu, dramatik in dediščini gledališča«. Ob podrobni analizi vidimo, da se obe kategoriji večinsko vežeta na drugi cilj, manj na tretjega. Z realizacijo tretjega cilja se platforma srečuje predvsem v zavirkih, vezanih na strokovna izobraževanja in partnersko agoro. Iz frekvenca pojavnosti navedenih kategorij, če jih primerjamo glede na pojavnost v povezavi z drugim ciljem in glede na pojavnost v povezavi s tretjim ciljem, lahko razberemo, da se spletne platforme zaenkrat še ne uporablja v vseh segmentih, ki

jih omogoča, enakomerno. Največ se uporablja zavihek s katalogom kakovostnih predstav, manj drugi zavihki. In zagotovo ima prav ta segment velik potencial za razvoj.

V *Nacionalnem programu za kulturo 2014–2017* je pri prvem zastavljenem cilju poglavja o KUV v pojasnilu zapisano: »Nujna je vzpostavitev partnerstva (od nacionalne do lokalne ravni) med VIZ ter KU, ki vključuje tudi vzpostavitev pogojev za delovanje in mreženje koordinatorev« (*Nacionalni program za kulturo 2014–2017, 2014*). Temu sledi tudi projekt Gleda(l)išče, kar je zapisano v prvem cilju projekta: »tesnejše povezovanje in sodelovanje profesionalnih ustanov in ustvarjalcev na gledališkem področju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi«. Povezovanje je na spletni platformi Zlata paličica uresničeno na različnih ravneh: povezovanje gledaliških ustanov s strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju prek kataloga predstav, povezovanje gledaliških umetnikov s strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju pa s skupnimi strokovnimi izobraževanji in prek pedagoškega programa ter Partnerske agore (kreativno partnerstvo). Iz prvega cilja izhaja kategorija *povezovanje*, ki se pojavi trinajstkrat, največkrat od kategorij, ki izhajajo iz tega cilja, kar dokazuje, da je povezovanje kot ena od lastnosti in prednosti platforme prepoznano tudi v javnosti.

Iz zgoraj zapisanega lahko izpeljemo trditev, da je spletna platforma Zlata paličica zasnovana celostno in zastopa vse štiri glavne cilje projekta Gleda(l)išče ter jo zato upravičeno pojmuje kot vodilno programsko enoto projekta Gleda(l)išče. Glede na to, da je Zlata paličica tudi v praksi zaživela tako, kot je bila zasnovana, in da jo je javnost prepoznala kot orodje za sistematično spoznavanje kakovostne profesionalne gledališke produkcije za otroke in mladino ter da ima velik potencial tudi v drugih segmentih (kreativno partnerstvo), je smiselno načrtovati njeno kontinuirano delovanje in obstoj tudi po poteku obdobja razpisa, ki časovno in finančno omejuje projekt Gleda(l)išče.

5.8. OMEJITVE RAZISKAVE IN PREDLOGI ZA PRIHODNOST

Za namen raziskave je na vprašanja za analizo SWOT odgovorilo 32 posameznikov. Če bi v prihodnje želeli imeti širši pregled nad dejanskim stanjem, bi morali število vprašanih povečati. Menimo, da bi bilo lažje, če bi vprašani odgovarjali na anketo, pri kateri bi imeli določene odgovore že predlagane. Tako bi se odzvalo večje število ljudi, saj so anket bolj vajeni in od njih ne zahtevajo poglobljanja in razvijanja lastnih idej in misli.

Kar se tiče intervjujev, bi v prihodnje intervjuje vsekakor izvajali po pridobitvi podatkov spremljevalne raziskave (v našem primeru analiza SWOT), saj bi lahko tako dobljene informacije vključili v vprašanja, s čimer bi dobili posamezne interpretacije podatkov. Na primer, lahko bi izpostavili dilemo imena spletne platforme, ki je zaradi povezave s festivalom pri analizi SWOT izpostavljeno tako kot pozitivna kot tudi negativna lastnost. Prepričani smo, da bi vsak udeleženec intervjuja podatke osvetlil na svoj način, kar bi bilo pri analizi vsekakor zanimivo in dobrodošlo. Prav tako bi posvečali manj pozornosti prvemu vprašanju. Še vedno bi ga uporabili kot pomoč za zbranost in lažji miselni preskok na temo, a bi posvetili več pozornosti interpretaciji pridobljenih podatkov.

Ob raziskovanju in pisanju študije so se odpirale nove ideje in možnosti za raziskovanje:

- povratni vpliv platforme Zlata paličica na umetnost,
- dojemanje platforme Zlata paličica skozi oči različnih uporabnikov,
- kreativno partnerstvo,
- povezava projekta Gleda(l)išče s projekti v tujini in njihova primerjava.

Področje je vsekakor še neraziskano in ponuja veliko možnosti za raziskave, razvoj in snovanje novih projektov. Želimo si, da bi ta študija odprla pogled na obravnavano področje in spodbudila nove raziskave, ki bi podprle razvoj kulturno-umetnostne vzgoje.

6. ZAKLJUČEK

Platforma Zlata paličica je spletno okolje, ki s svojo edinstveno zasnovo orje ledino na področju spletnih okolij KUV. Izhajamo iz mnenja, da sta kultura in umetnost v razvoju otroka zelo pomembni in da morajo biti najmlajši deležni le najboljšega, zato je zasnova spletne platforme Zlata paličica pritegnila našo pozornost. Tričlanska komisija, sestavljena iz strokovnjakov na treh različnih področjih, je po mojem mnenju največja prednost platforme, saj zagotavlja dragoceno informacijo o naboru gledaliških predstav za otroke in mladino, ki so prestale njeno sito. Ta informacija, ki prepoznava kakovost in ki ji lahko zaupamo ter jo imamo za referenco, je prednost, ki je druga spletna okolja ne ponujajo. Ker komisije ne sestavljajo le strokovnjaki s področja gledališča, temveč tudi pedagogike in psihologije, lahko spletno platformo štejemo za strokovno orodje, ki je uporabno tako za strokovne delavce v izobraževanju kot strokovne delavce (med katere se uvrščajo tudi ustvarjalci) v umetnosti. Platforma s svojim povezovanjem predstavlja most med kulturo in izobraževanjem, kar je eden glavnih interesov KUV.

V prvih dveh letih je platforma Zlata paličica zaživela. Analiza obiska spletne strani dokazuje, da je platforma dobro sprejeta, in kaže optimističen trend rasti njene uporabe. Potreben je čas, da lahko platforma zaživi v polni funkcionalnosti.

Za zdaj je platforma znana predvsem kot informacijsko okolje, ki ponuja kakovostne predstave za otroke in mladino, zbrane na enem mestu. Razvojna priložnost platforme pa je povečanje prepoznavnosti in aktivna uporaba tudi drugih njenih vsebin, kar je tudi ena od prioritet avtorjev platforme. Poleg Kataloga predstav, kar je, kot smo že omenili, najbolj poznan zavihek platforme, so na platformi še štirje drugi zavihki: Pedagoški programi, Pismenost za gledališče, Kreativno partnerstvo in Gleda(l)išče, ki predstavlja informacijo o projektu, znotraj katerega je nastala platforma, in ima za razvoj platforme zgolj informativno vrednost (menimo, da bi ga bilo smiselno po zaključenem projektu arhivirati).

Zelo pomembno področje je zagotovo zavihek Pismenost za gledališče, ki je napovednik različnih strokovnih izobraževanj, na katerih lahko strokovni delavci pridobijo novo znanje, izmenjajo izkušnje, primere dobrih praks in navežejo stike s strokovnimi delavci z drugega področja. Usposabljanja so namenjena strokovnemu izobraževanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju ter strokovnih

delavcev na področju umetnosti, zato zajemajo delavnice in druge pedagoške pristope iz kulturno-vzgojnih pristopov, gledaliških tehnik in pedagogike. Z novimi znanji in izkušnjami, ki jih strokovni delavci pridobijo na izobraževanjih, se brišejo meje med strokovnimi področji in vzpostavljajo pogoji za medsebojno sodelovanje – tudi za kreativno partnerstvo.

Platforma kot celota in posebej z zavihkom Kreativno partnerstvo spodbuja h kreativnemu partnerstvu, obliki dela sodelovanja med pedagogom (strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju) in umetnikom (strokovnim delavcem v kulturi), ki je v tujini že dobro poznana, pri nas pa smo še na začetku te poti. Projekti kreativnega partnerstva imajo potencial razvoja inovativnih metod izobraževanja, hkrati pa so lahko tudi vstopna točka za gledališko pismenost mladih oziroma za razvoj občinstva, ki je ena od prioritet evropske kulturne politike. Pri sodelovanju v kreativnem partnerstvu je ključno, da oba sodelujoča gradita partnerstvo. To pomeni, da sta oba sodelujoča v odnosu enakopravna in da k projektu vsak prispeva vedenje, znanje in izkušnje s svojega področja. Zavihek Kreativno partnerstvo ponuja predstavitev samega kreativnega partnerstva in primere dobrih praks, Partnerska agora, kjer naj bi se izmenjevali kontakti in bi željni sodelovanja lahko našli sodelavca glede na področje, ki ga pokriva, izkušnje in reference, pa za zdaj še ne opravlja svojega poslanstva. Ker je premalo vključenih, sistem žal še ne deluje. Razvojni cilj platforme je, da bi Partnerska agora zaživela, k čemur bodo vsekakor pripomogla tudi strokovna usposabljanja, kjer se lahko kontakti izmenjajo v živo.

Razvojno priložnost ima tudi zavihek Pedagoški programi oziroma vsebine, ki so objavljene v tem zavihku. Menimo, da je ta del še najmanj prepoznan in izkoriščen, kar potrjuje tudi raziskava, saj se skoraj nihče vprašanih ne omenja pedagoških programov v smislu, kot so objavljeni v tem zavihku. Bistvo teh pedagoških programov je, da pokrivajo področje gledališča, ne predstav samih. Skoznje torej udeleženci spoznavajo zakonitosti, specifik in zgodovino področja, kar je bistveno za gledališko pismenost in razvoj občinstva. Zavihek Pedagoški programi je oblikovan na enak način, kot zavihek Predstave, kar dokazuje, da so avtorji želeli ob katalogu kakovostnih predstav za otroke in mladino vzpostaviti tudi katalog kakovostnih pedagoških programov. Ta namen dokazuje tudi navedba iz vloge avtorjev projekta, kjer so zapisali: »Osnovni modul projekta je platforma Zlata paličica, ki je celostno spletno okolje, katerega sestavni del so priporočene kakovostne gledališke predstave za otroke in mladino ter priporočene KUV vsebine na področju gledališča« (Slovenski gledališki inštitut, 2016). Katalog še ni polno zaživel, kar je po mojem mnenju posledica tega, da se avtorji platforme ob začetku vzpostavljanja platforme ukvarjajo predvsem s katalogom predstav, kjer so aktivni tudi

pri sočasnem spremljanju produkcije, katalog pedagoških programov pa deluje bolj po sistemu »poštnega nabiralnika«, tj. vsebin, ki jih partnerji sami sporočajo avtorjem platforme. Menimo, da bi se morali avtorji v prihodnosti tako, kot so se aktivirali pri vzpostavljanju in razvoju kataloga kakovostnih predstav, aktivirati tudi pri vzpostavljanju in razvoju kataloga pedagoških programov. Velik in kvalitativno ovrednoten nabor raznovrstnih pedagoških programov, ki se tičejo področja, je ob velikem in kvalitativno ovrednotenem naboru gledaliških predstav bistvenega pomena za doseganje pismenosti za gledališče oziroma za »oblikovanje aktivnega, kritičnega gledalca, ki zna uživati umetnost in kulturo« (prav tam).

Platforma Zlata paličica je s svojo drugačno zasnovo in organiziranostjo dokazala možnost povezovanja dveh različnih področij: umetnosti in izobraževanja. S premišljeno, strukturirano in na stroki temelječo zasnovo je lahko dober primer tudi za vsa druga področja KUV, saj bi lahko enako, z nekaj le manjšimi prilagoditvami, delovala platforma vsakega področja KUV. S tem bi slovenski prostor pridobil strukturirano (želeli si je, da v prihodnosti tudi sistemsko) povezovanje umetnosti in izobraževanja, kar je za prihodnost razumevanja in obstoja kulture in umetnosti ključnega pomena.

Predsednica nacionalnega sveta za kulturo Uršula Cetinski je izjavila: »Osebnostno mislim, da bo pomen kulture in umetnosti, ki sta prostor avtonomnega razmisleka o družbi, njenih vrednotah in silnicah, v prihodnosti veliko pomembnejši, kot se marsikomu v tem trenutku dozdeva: to področje družbenega življenja je veliko več kot dekor ali prostočasna vsebina« (Cetinski, 2019). Pravi tudi, da je nujno, da se zavedamo, da sta umetnost in kultura kot »prostor avtonomnega razmisleka o družbi, njenih vrednotah in silnicah« (prav tam) za rast, razvoj in identiteto posameznika in skupnosti nujna ter da zato sta in ostaneta v javnem interesu. Menimo, da se z dejavnostmi, pristopi in orodji, kot so platforma Zlata paličica (in možne različice na drugih področjih), kreativno partnerstvo in KUV, ter s sodelovalnim pristopom ne samo strok (pedagogika in ustvarjalnost), temveč tudi politik, ki bi lahko takšno sodelovanje sistemsko opredelile, razvijajo prožne oblike izobraževanja (ki se mora začeti v zgodnjih otroških letih in trajati vse življenje), zaradi katerih bosta vsak posameznik in družba kot celota imela možnost sodelovati pri tem, da umetnost in kultura (p)ostaneta bistven del vsakdanjega življenja in ne le dekor in prostočasna vsebina. Če tega ne bo, umetnost sčasoma ne bo več splošna dobrina, temveč nekaj marginalnega, s čimer se bodo ukvarjali le še posamezniki.

7. LITERATURA IN VIRI

- Arhar, N. (2018). Ustvarjalni pristopi spoznavanja gledališke umetnosti. *Slovenščina v šoli*, 21 (3), 62–69, 72.
- Bizjak, C. (2009). Intervju in kvalitativna uporaba podatkov. [PowerPoint]. Pridobljeno s https://www.zrssi.si/projektiesskladisce/podpora_solam/PP%20predstavitve/%C5%A0RT/intervju%20in%20kvalitativna%20obdelava%20podatkov_%20kraj%C5%A1e.ppt [11. 12. 2019].
- Bucik, N.; Požar Matijašič, N. (2015). KDO BO NAPRAVIL VIDKU SRAJČICO? Vzpostavitev nacionalne mreže koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje. [PowerPoint]. Pridobljeno s http://www.kulturnibazar.si/scripts/download.php?file=/data/upload/KB2015_mreza_KUV_bucik_pozar_koncna.ppt [11. 12. 2019].
- Bucik, N.; Požar Matijašič, N. (2018). Kulturni bazar – kultura se predstavi. Interni dokument.
- Bucik, N.; Požar Matijašič, N.; Pirc, V. (2011a). *KULTURNO-umetnostna vzgoja: priručnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Bucik, N.; Požar Matijašič, N.; Pirc, V. (2011b). KULTURNO-umetnostna vzgoja [Elektronski vir]: priručnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol - dopolnjena spletna različica. [El. knjiga.] 2., dopolnjena izdaja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Pridobljeno s <https://www.zrssi.si/digitalnknjiznica/kulturno-umetnostna-vzgoja/files/assets/basic-html/index.html#1> [28. 5. 2018].
- Bunker. (2019). Šola v kulturi - Igrišče za gledališče 2.0. [spletna stran] Dostopno na: Igrišče za gledališče 2.0. (b. d.). Pridobljeno s <http://www.bunker.si/2019/11/12/sola-v-kulturi-igrisce-za-gledalisce-2-0/> [11. 12. 2019].
- Cetinski, U. (10. 12. 2019). Čas za ponovno vzpostavitev vizije. *Dnevnik*, 31(560), 22.
- Čobec, A. Arsov forum [radijski posnetek]. Ljubljana: RTV Slovenija. Predvajano na Radiu Slovenija, 3. program, Ars, 6. 9. 2017.
- Directorate-General for Education, Youth, Sports and Culture. (2016). *Cultural awareness and expression handbook: Open Method of Coordination (OMC) working group of EU Member States 'experts on' cultural awareness and expression – Study*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Directorate-General for Education, Youth, Sports and Culture. (2016). *Cultural awareness and expression handbook: Open method of coordination (OMC) working group of EU Member States' experts on 'cultural awareness and expression: annex*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

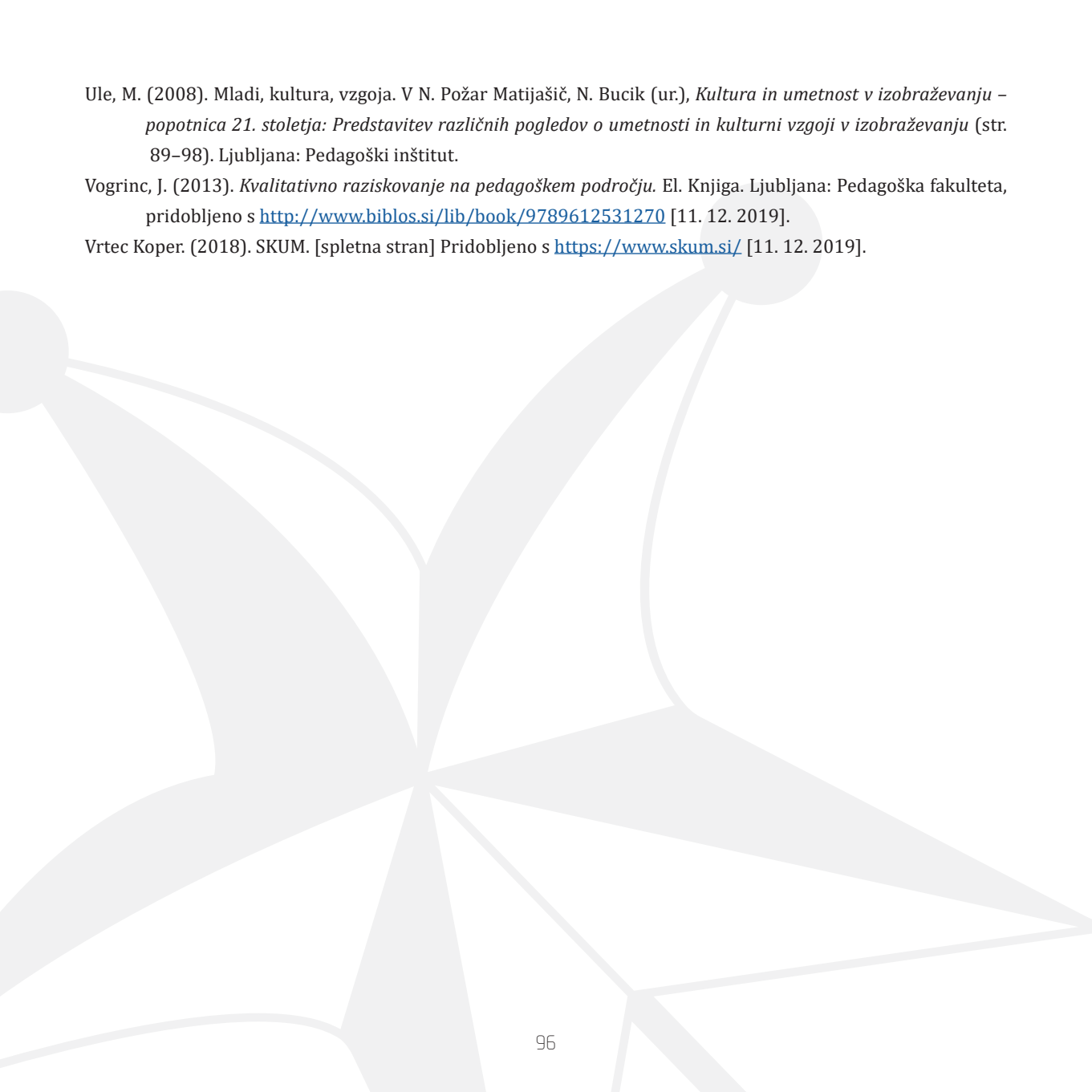
- Germ, T. (2008). Koordinatorji kulture ali koordinatorji umetnostne vzgoje?. V N. Požar Matijašič, N. Bucik (ur.), *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitev različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 39–45). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Geršak, V.; Podobnik, U.; Frelj, Č. in Jurjevič, N. (2018). *Gib in njegova sled. Učbenik za povezovanje plesnih in likovnih vsebin*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Geršak, V., Podobnik, U. (2019). *Learning through an artistic experience – connecting dance and visual art in the project 'movement and its trace'*. V C. Svendler Nielsen in S. Burridge (ur.), *Dancing Across Borders. Perspectives on Dance, Young People and Change* (str. 150–154). London: Routledge
- Hrženjak, M. (2008). Kulturna vzgoja v perspektivi pojmovanja kulture, otroštva in kurikula. V N. Požar Matijašič, N. Bucik (ur.), *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitev različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 47–56). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Javni razpis za izbor operacij: Razvoj inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc na področju kulture /JR ESS RIUO 2016-2021/ (2016). Uradni list RS, št. 56 (26. 8. 2016). Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016005600006/javni-razpis-za-izbor-operacij-razvoj-inovativnih-ucnih-okolij-in-proznih-oblik-ucenja-za-dvig-splosnih-kompetenc-na-podrocju-kulture-jr-ess-riuo-2016-2021-st--5440-1320169-ob-285216> [11. 12. 2019].
- Javni razpis za sofinanciranje operacije razvoja in udejanjanja inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc – razvoj sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo (2017). Uradni list RS, št. 44 (18. 8. 2017). Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2017004400003/javni-razpis-za-sofinanciranje-operacije-razvoja-in-udejanjanja-inovativnih-ucnih-okolij-in-proznih-oblik-ucenja-za-dvig-splosnih-kompetenc--razvoj-sporazumevalnih-zmoznosti-s-kulturno-umetnostno-vzgojo-st--5442-11120179-ob-282117> [11. 12. 2019].
- Konvencija o otrokovih pravicah*. (1989). Generalna skupščina Združenih narodov. Pridobljeno s <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/konvencija-o-otrokovi-pravicah-ozn/> [11. 12. 2019].
- Kordeš, U.; Smrdu, M. (2015). *Osnove kvalitativnega raziskovanja*. El. Knjiga. Koper: Univerze na Primorskem, dostopno na: <http://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-6963-98-5.pdf>[28. 5. 2018].
- Korošec, H. (2007). Gledališče – medij za učenje in poučevanje ter otrokov celostni razvoj. *Sodobna pedagogika*, št. 3., str. 110–127.
- Kroflič, R. (2007). Vzgojna vrednost estetske izkušnje. *Sodobna pedagogika*, 58 (3), str. 12–30.

- Kroflič, R. (2011). Umetniški jezik kot osrednji medij pedagogike poslušanja (Reggio Emilia – nova paradigma predšolske vzgoje ali zgolj metodična inovacija?). Pridobljeno s <http://www2.arnes.si/~rkrofl1/Teksti/Kroflc-clanek-reggi%20Emilia%20sept2011.pdf> [28. 5. 2018].
- Kroflič, R. (2014a). Emancipacija skozi umetniško doživetje in pomen hendikepa kot instance drug(ačn)osti. *Časopis za kritiko znanosti*, 42 (255), str. 117–127.
- Kroflič, R. (2014b). Vzgoja preko umetniške izkušnje. V K. Majerhold (ur.), *Zbornik za spodbujanje demokratičnega emancipiranega dialoga med ponudniki kulturnih dobrin ter obiskovalci* (str. 182-199). Ljubljana: Društvo ŠKUC, Galerija Škuc.
- Kroflič, R. (2018a). Vzgoja s pomočjo umetniških izkušenj v sodobnem vrtcu oziroma šoli. [PowerPoint]. Pridobljeno s <http://www2.arnes.si/~rkrofl1/Predavanja/Vzgoja%20s%20pomocjo%20umetniskih%20izkusenj%20v%20sodobnem%20vrtcu%20oziroma%20soli.pdf> [11. 12. 2019].
- Kroflič, R. (2018b). Vzgoja s pomočjo umetniških izkušenj v projektu SKUM. [PowerPoint]. Pridobljeno s <http://www2.arnes.si/~rkrofl1/Predavanja/Vzgoja%20s%20pomocjo%20umetniskih%20izkusenj%20v%20projektu%20SKUM.pdf> [11. 12. 2019].
- Kulturni bazar. (2019a). O bazarju. [spletna stran] Pridobljeno s <http://www.kulturnibazar.si/o-bazarju/> [11. 12. 2019]
- Kulturni bazar. (2019b). Tkemo mrežo za ustvarjalnost. [spletna stran] Pridobljeno s <http://www.kulturnibazar.si/aktualno/arhiv/tkemo-mrezo-za-ustvarjalnost-strokovno-usposabljanje-za-registrirane-koordinatorje-kulturno-umetnostne-vzgoje/> [11. 12. 2019].
- Lukan, B. (2008). Življenje, kultura, umetnost. V N. Požar Matijašič, N. Bucik (ur.), *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitve različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 69-76). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*. (2009). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, pridobljeno s https://www.zrss.si/zrss/wp-kontent/uploads/nacionalne_smmernice_za_kult_umet_vzgojo_slo-1.pdf [28. 5. 2018].
- Nacionalni program za kulturo 2012–2015*. (2011). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo, Pridobljeno s http://nsk-slo.si/images/uploads/Osnutek_NACIONALNEGA_KULTURNEGA_PROGRAMA_2012-2015_november_2011_pdf [11. 12. 2019].

- Nacionalni program za kulturo 2014–2017.* (2014). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo, pridobljeno s <http://mk.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/novice/NET.NPK.pdf> [11.12. 2019].
- Nacionalni program za kulturo 2018–2025.* (2017). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo, dostopno na: http://mk.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Fotogalerija/2017/8-avgust/NPK_2018-25_za_javno_razpravo.pdf [11. 12. 2019].
- Pregl, S. (2008). O umetnostni vzgoji na šolah. V N. Požar Matijašič, N. Bucik (ur.), *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitev različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 31–37). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Priporočilo evropskega parlamenta in sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje. *Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje – evropski referenčni okvir. Program za otroke in mladino 2006–2016.* (2006). Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, dostopno na: http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/konferenca_o_participaciji_otrok_in_mladostnikov_2014/slovensiki_dokumenti/Program_za_otroke_in_mladino_2006-2016_sprejet_na_Vladi_RS_2006.pdf [11. 12. 2019].
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2004–2007.* (2004). Uradni list Republike Slovenije, št. 28 (25. 3. 2004). Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rsvsebina/2004-01-1205/resolucija-o-nacionalnem-programu-za-kulturo-2004-2007-renpk0407/#4.%C2%A0Kulturna%C2%A0vzgoja%C2%A0kot%C2%A0ustvarjalna%C2%A0vzgoja%C2%A0in%C2%A0kot%C2%A0vzgoja%C2%A0za%C2%A0ustvarjalnost> [11. 12. 2019].
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2008–2011.* (2008). Uradni list Republike Slovenije, št. 35 (9. 4. 2008). Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RES057> [11. 12. 2019].
- Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022.* (2013). Uradni list Republike Slovenije, št. 90 (30. 10. 2013). Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rsvsebina?urlid=201390&stevilka=3261> [11. 12. 2019].
- Road Map for Arts Education, The World Conference on Arts Education: Building Creative Capacities for the 21st Century.* (2016) Lisbon. Pridobljeno s http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf [11. 12. 2019].

- Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education.* (2010) The Second World Conference on Arts Education. Seul. Pridobljeno s http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/Seoul_Agenda_EN.pdf [11. 12. 2019].
- Slovenski gledališki inštitut. (2016). Prijavni obrazec za projekt gledališče št. 5440-107/2016/3. Interni dokument.
- Slovenski gledališki inštitut. (2017a). Gledališče. Predstavitvena zloženska projekta Gleda(l)išče. Ljubljana: Slovenski gledališki inštitut.
- Slovenski gledališki inštitut. (2017b). Gleda(l)išče. [spletna stran] Pridobljeno s <http://www.slogi.si/index.php?path=Gledalisce> [11. 12. 2019].
- Slovenski gledališki inštitut. (2017c). Zlata paličica. [spletna stran] Pridobljeno s <http://www.zlatapalicica.si> [11. 12. 2019].
- Slovenski gledališki inštitut. (2017d). Strokovna komisija. [spletna stran] Pridobljeno s <https://www.zlatapalicica.si/strokovna-komisija/> [11. 12. 2019].
- Slovenski gledališki inštitut. (2017e). Igrišče za gledališče – Tandemske ure. [spletna stran] Pridobljeno s <https://www.zlatapalicica.si/igrisce-za-gledalisce-tandemske-ure/> [11. 12. 2019].
- Slovenski gledališki inštitut. (2017). *Smernice platforme Zlata paličica*. Interni dokument.
- Slovenski gledališki inštitut. (2018). *Gledališka vzgoja na OŠ in SŠ – odgovori*. Interni dokument.
- Slovenski gledališki inštitut (2019). *Analiza obiska spletne platforme Zlata paličica*. Interni dokument.
- Slovensko narodno gledališče Maribor. (2017). Trije za mlade. *Predstavitvena zloženska projektov kulturno-umetnostne vzgoje*. Maribor: SNG Maribor.
- Slovensko narodno gledališče Maribor. (2019). Prvi prizor. [spletna stran] Pridobljeno s <https://www.sng-mb.si/prvi-prizor/> [11. 12. 2019].
- Splošna deklaracija človekovih pravic. (1984)*. Generalna skupščina Združenih narodov, pridobljeno s <http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/> [11. 12. 2019].
- Strategija razvoja Slovenije. (2005). Uradni list Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (23. 6. 2005). Pridobljeno s http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/projekti/02_StrategijarazvojaSlovenije.pdf [11. 12. 2019].
- Tome, S. (2008). Umetnostna in kulturna vzgoja – potreba in izziv. V N. Požar Matijašič, N. Bucik (ur.), *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitev različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 21–29). Ljubljana: Pedagoški inštitut.

-
- Ule, M. (2008). Mladi, kultura, vzgoja. V N. Požar Matijašič, N. Bucik (ur.), *Kultura in umetnost v izobraževanju – popotnica 21. stoletja: Predstavitev različnih pogledov o umetnosti in kulturni vzgoji v izobraževanju* (str. 89–98). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Vogrinc, J. (2013). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. El. Knjiga. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, pridobljeno s <http://www.biblos.si/lib/book/9789612531270> [11. 12. 2019].
- Vrtec Koper. (2018). SKUM. [spletna stran] Pridobljeno s <https://www.skum.si/> [11. 12. 2019].

sl( )gi SLOVENSKI
GLEDAŠKI
INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO